OKTOBER 1.

1. A Legszentebb Istenszülő oltalma (Pokrov - palástja). Az Egyház mindig is úgy dicsőítette a Legszentebb Istenszülőt, mint a keresztény nemzetség oltalmazóját és védelmezőjét, aki közbenjáró imáival kibékíti Istent irántunk, bűnösök iránt. A Legszentebb Istenszülő segítsége számtalanszor nyilvánvalóan megmutatkozott mind az egyének, mind a nemzetek számára, békében és háborúban, a szerzetesi pusztaságokban és a népes városokban egyaránt. Az az esemény, amelyre az Egyház ma emlékezik és amelyet ünnepel, éppen a Legszentebb Istenszülőnek a keresztény nemzetség feletti állandó oltalmát bizonyítja. 911. október 1-jén, Bölcs (vagy Filozófus) Leó császár idejében virrasztást tartottak a konstantinápolyi blachernae-i Szűz Mária-templomban. A templom zsúfolásig megtelt emberekkel. A templom hátsó részében állt Krisztusért balgatag Szent András az ő tanítványával, Epifániosszal. Az éjszaka negyedik órájában megjelent a Legszentebb Istenszülő a nép felett, kezében kiterjesztett omoforral (vállszalaggal), mintha azzal a ruhával takarná be a népet. Arannyal díszített bíborruhát viselt, és leírhatatlan fényben tündökölt, apostolok, szentek, vértanúk és szüzek körűlvéve. Szent András, látva ezt a jelenést, kezével rámutatott a boldog Epifánioszra, és megkérdezte tőle: „Látod-e, testvér, a mindenség Királynőjét és Asszonyát, amint az egész világért imádkozik?" Epifániosz így válaszolt: „Látom, atyám, és elönt a megrendülés!" Emiatt rendelték el ezt az ünnepet, hogy emlékeztessen minket minderre az eseményre, mind pedig a Legszentebb Istenszülő folyamatos oltalmára, valahányszor ezt az oltalmat, az ő köpönyegét imádsággal kérjük a bajainkban.

2. Szent Ananiás apostol. Egy a hetven közül. Damaszkusz püspöke volt. Isteni jelenés alapján (ApCsel 9) ő keresztelte meg Sault, a későbbi Pál apostolt. Minden üldöztetés ellenére bátran hirdette az Evangéliumot, amiért Elevteropolisz városában megkövezték. Szent ereklyéit Damaszkuszba, majd később Konstantinápolyba szállították.

3. Szívesmondó Szent Romanosz (Roman a Daltulajdonos). A szír Emesza (Homsz) városából származott. Templomszolgaként (sekrestyésként) szolgált előbb Bejrútban, majd Konstantinápolyban, a székesegyházban, Euthümiosz pátriárka idejében (490–504). Írástudatlan volt és járatlan az éneklésben, ami miatt néhány tanult klerikus gúnyolódott rajta. Szent Romanosz könnyek között imádkozott a Legszentebb Istenszülőhöz, aki megjelent neki álmában, átnyújtott egy papírtekercset (úgynevezett kondákot), és azt mondta neki, hogy nyelje le. Másnap karácsony hajnala virradt, Romanosz felállt az ambóra (szószékre), és angyali hangon elénekelte: „A Szűz a mai napon" (Djeva dnyesz). Mindenki elámult mind az ének tartalmán, mind az énekes hangján. Miután az Istenszülőtől megkapta a költői adottságot, Romanosz több mint 1000 kondákot szerzett. A nagytemplom diakónusaként hunyt el 510-ben Konstantinápolyban, és az angyali kórusok közé költözött.

4. Kukuzel Szent János. Durazzóból (Drač) származó szláv volt. Fiatalemberként egy konstantinápolyi zeneiskolába vették fel, ahol a császári udvar kedvelt énekese lett. Félve az emberi hízelgéstől és dicsérettől, az Athosz-hegyre menekült, és a Lavra kolostorban pásztornak jelentkezett. Pásztorként és szerzetesként rendkívüli aszkéta életet élt. Két alkalommal a Legszentebb Istenszülő is megjelent neki. A XII. században hunyt el.

5. Szent Gergely. A XIV. századi athoszi Lavra kolostor szerzetese.

Szent Romanosz a liturgia közepén
Megjelent az ambó tetején,
S csodás éneket kezdett zengeni
Angyali, édes hangon hirdetni:
„A Szűz a mai napon szüli Őt,
Aki létezett minden idők előtt;
A föld – a szegényes barlangot –
A Megközelíthetetlennek ad otthont,
A bölcsek pedig a csillag nyomán
Látogatóba sietnek hozzá az éjszakán.
Miértünk az örök Isten, íme,
Csecsemőként született meg a földön!”
Ezt az éneket hallgatva ottan
Mindenki elmerült a boldogságban,
És az egész népnek az arcán
Hatalmas ámulat látszott tisztán.
Dicsőség az Isten Anyjának,
Ki meghalgatja a könnyes imádságot,
S a buzgón imádkozó hívőnek
Kéréseit kegyelmesen beteljesíti.

ELMÉLKEDÉS

A Legszentebb Istenszülő gyakran megjelent a szent embereknek valamilyen szükség idején: vagy azért, hogy bátorítsa őket az aszkézisben, vagy hogy meggyógyítsa őket a betegségből, vagy pedig hogy feltárjon előttük valamilyen titkot. Két, bizonyos szempontból hasonló és csodálatos eset történt az athoszi Lavra kolostorban – név szerint Szent János Kukuzellel és Szent Gergely szerzetessel, csak éppen különböző időkben. A nagyböjt idején, a nagy Akathisztosz imádkozása és annak eléneklése után, János elfáradt, és leült egy székre az Istenszülő ikonjával szemben. Ahogy

leült, el is aludt. Ekkor megjelent neki a Szent Tisztaságos, teljes mennyei ragyogásban, és így szólt hozzá: „Örvendj, János! Énekelj, és ne hagyd abba az éneklést, én pedig ezért nem hagylak el téged." E szavak kíséretében egy aranyérmét helyezett János kezébe. Amikor János felriadt álmából, az aranyérme ott volt a kezében. Ezután megrendítő csodák sora történt mind az Istenszülő ikonja, mind pedig ezen aranyérme által. A másik eset Gergely szerzetessel történt. Ő is, akárcsak Kukuzel, énekes volt a templomban. Kallisztosz pátriárka elrendelte, hogy Szent Vazul liturgiáján a „Méltó a dicséretre" (Dosztojno) helyett az „Ó, Te benned örvendezik" (O Tebe radujetszja) éneket énekeljék. Utóda, Philotheosz pátriárka ezt eltörölte, és a rövidség kedvéért elrendelte, hogy mindig a „Méltó a dicséretre" éneket énekeljék. Ám egyszer, Vízkereszt előestéjén, Gergely alexandriai pátriárka jelenlétében, Gergely szerzetes mégis az „Ó, Te benned örvendezik" éneket énekelte el. Ezután azonnal megjelent neki a Szent Tisztaságos - pontosan úgy, mint Kukuzelnek -, egy aranyérmét helyezett a kezébe, és azt mondta: „Nagyon köszönöm az én tiszteletemre végzett éneklésedet." Emiatt és ettől fogva lett elrendelve, hogy Szent Vazul liturgiáján mindig az „Ó, Te benned örvendezik" éneket énekeljék.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük Aház király igazságtalanságait és Isten büntetéseit (2. Krón 28).

1. hogyan cselekedte Aház azt, ami rossz az Úr előtt, egész életében;
2. hogyan állított bálványokat Jeruzsálem minden sarkában és az egész országban, és hogyan imádta azokat;
3. hogyan vívott sok háborút, amelyek mindegyikében vereséget szenvedett, országa elpusztult, százezrek vesztek oda, és ugyanennyit hurcoltak fogságba.

SZENTBESZÉD
a boldog emberről

„Boldog ember az, aki nem jár a gonoszok tanácsán, bűnösök útjára nem lép, és a gúnyolódók székébe nem ül." (Zsolt 1,1)

Boldog mindenekelőtt az, testvéreim, aki nem keményedett meg annyira a bűntől, hogy ne tudná meghallani és teljesíteni Isten tanácsát, amely a prófétákon keresztül érkezik hozzánk. Gonoszok (istentelenek) azok, akik minden gondolatukkal Isten és az Ő akarata ellen feszülnek; bűnösök azok, akik a saját vágyaik és gondolataik útját járják, szembehelyezkedve Isten akaratával és törvényével; a gúnyolódók (pusztítók) pedig azok, akik miután gonosz tetteikkel romlásba döntötték önmagukat, másokat is romlásba döntenek. Így hát először a gonosz gondolat (rossz tanács) születik

meg, aztán a gonosz tett következik, végül pedig a rossz példa – a botrány. Boldog tehát az az ember, aki sem nem keresi a gonosz emberek tanácsát, sem nem egyezik bele a saját istentelen gondolataiba, hanem a Törvényben talál elegendő útmutatást mindenre, amire az üdvösségéhez szüksége van. Boldog az az ember, aki egyszer sem lépett rá arra az útra, amelyen a bűnösök járnak, vagy ha rá is lépett, megbánta azt, és visszatért az élet útjára, amely az Úrtól való. Boldog az az ember, aki nem ült le a gyanútlan lelkek pusztítóinak gyülekezetébe, hogy botrányos példájával megbotránkoztassa és elveszítse a tiszta lelkeket. Mert megmondatott a megbotránkoztatóról: „jobb volna annak, ha malomkövet kötnének a nyakára, és a tenger mélyébe fojtanák" (Mt 18,6).

Testvéreim, boldogok vagytok mindannyian, férfiak és nők egyaránt, akik óvatosan kerülitek e három gonoszságot: a gonosz gondolatokat és tanácsokat, a bűnös tetteket és mások megbotránkoztatását. Ez a három gonoszság mind olyan, mint egyazon mérges kígyó, amely kis kígyóból növekszik hatalmas fenevaddá.

Ó, jóságos Urunk, Teremtőnk! Segíts meg minket a Te erőd és jóságod által, hogy megmeneküljünk e dühödt kígyótól, amelyet Te, Krisztus Urunk, legyőztél a Te tiszteletreméltó Kereszted legyőzhetetlen fegyverével. Segíts, hogy csak a Te tanácsodra hallgassunk, csak a Te utadon járjunk, és csak a Te példáddal világítsunk. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 2.

1. Krisztusért balgatag Szent András. Szláv származású volt. Rabszolgaként vásárolta meg egy Theognosztosz nevű gazdag ember Konstantinápolyban, Bölcs Leó császárnak, Vaszileiosz Makedón császár fiának idejében. András testben és lélekben is gyönyörű ifjú volt. Theognosztosz megszerette Andrást, és taníttatni kezdte őt. András buzgón imádkozott Istenhez, és szeretettel látogatta a templomi szertartásokat. Egy mennyei jelenésnek engedelmeskedve elhatározta, hogy magára vállalja a Krisztusért való balgatagság (bolondság) aszkézisét. Egy alkalommal, amikor a kúthoz ment vízért, megszaggatta és késsel átvágta a ruháját, majd elmebetegnek tettette magát. Gazdája, Theognosztosz emiatt elszomorodott, láncra verte őt, és elvitte a Szent Anasztázia-templomba, hogy imádkozzanak érte. Mivel azonban András a gazdája szemében nem gyógyult meg, az szabadon engedte őt mint elmeháborodottat. Szent András nappal bolondnak tettette magát, éjszaka pedig egész éjjel Istenhez imádkozott. Hajlék és menedék nélkül élt. A szabad ég alatt éjszakázott, félmeztelenül járt egyetlen szakadt ruhában, és kevés kenyeret evett, amit a jólelkű emberek adtak neki. Amit kapott, azt szétosztotta a koldusok között, és amikor odaadta nekik, még meg is szidta őket, nehogy köszönetet mondjanak neki. Mert Szent András minden jutalmat egyedül

Istentől várt. Ezért Isten hatalmas kegyelme költözött belé, így képes volt belelátni az emberek titkaiba, látta az angyalokat és a démonokat, elűzte a démonokat az emberekből, és eltérítette az embereket a bűntől. Csodálatos látomásai voltak a Paradicsomról és a legfelsőbb mennyei Erőkről; látta az Úr Krisztust a dicsőség trónusán; tanítványával, Epifániosszal együtt látta a Legszentebb Istenszülőt a blachernae-i templomban, amint ruhájával oltalmazza a keresztény nemzetséget (lásd az Istenszülő oltalma); és a mennyekben olyan kimondhatatlan szavakat hallott, amelyeket nem volt szabad megismételnie az embereknek. Hallatlanul nehéz aszkéta küzdelmek után, 911-ben hunyt el, és költözött át Ura örök dicsőségébe.

2. Szent Küprianosz vértanú-püspök és Jusztina szűz. Küprianosz Karthágóból költözött Antióhiába, ahol Jusztina is élt szüleivel, Edesziosszal és Kleodoniával. Edesziosz bálványimádó pap volt, és egész háza népe pogányként élt. Amikor azonban Jusztina a keresztény templomokat látogatva megismerte az igaz hitet, atyját és anyját is Krisztus Urunkhoz térítette. Mindhárman felvették a keresztséget Optatosz püspöktől. Küprianosz viszont mágus (varázsló) volt, kapcsolatban állt a tisztátalan szellemekkel és jósolt. Egy Aglaid nevű züllött pogány ifjú mindenáron el akarta csábítani Szent Jusztinát, mert megigézte a szépsége, és mivel a szent szűz határozottan elutasította őt, Küprianoszhoz fordult segítségért. Küprianosz egymás után küldte a gonosz szellemeket Jusztinára, hogy feltámasszák benne a tisztátalan vágyat Aglaid iránt, de semmire sem ment vele, mert Szent Jusztina a kereszt jelével és az Istenhez való imádsággal elűzte magától a gonoszság szellemeit. Ekkor Küprianosz megismerte a kereszt erejét, maga is megkeresztelkedett, és idővel presbiter, majd püspök lett. A feldühödött pogányok feljelentették őt és Jusztinát; mindkettőjüket bíróság elé állították Damaszkuszban, majd a III. század végén Nikomédiában megkínozták és lefejezték őket.

3. Szent Dávid és Konstantin vértanúk. Keresztény hercegek Argventiből. Krisztusért ítélte őket halálra Imeretiben Emil-el-Mumenim kalifa, és a folyóba fojtották őket 730-ban. Haláluk előtt imádkoztak Istenhez, hogy bocsássa meg mindazok bűneit, akik imádságukban az ő segítségüket kérik. Az imádság végeztével mennydörgés csapott le, és egy hang hallatszott az égből, hogy imájuk meghallgattatott. Ereklyéik Grúziában, a Mocameta kolostorban nyugszanak.

András, a balgatag, állt az éjszakában,
A csillagok alatt imádkozott halkan:
Ó, Magasságos Isten, ki Három vagy Személyben,
Az alvó lelkeket ébreszd fel a fényben!
Ó, édes Jézusom, az életnél édesebb,
Örök szépségek és örömök kincstára,

Tisztítsd meg a pásztorokat, királyokat világosítsd meg,
Vigasztald a szenvedőket, s a világot szenteld meg,
S engem is, a bűnös, balgatag Andrást,
Ne válassz el, Uram, a szent népedtől! –
Ó, Szent András, ki Isten bölcsességével vagy tele,
Ki a világot a bolondság szavaival tanítottad.
A világ nyelvén szóltál a világhoz,
S látszólagos bolondságoddal Krisztust dicsőítetted.
Az emberek megvetettek téged mint esztelent,
S a kutyák is elűztek a fevükről!
A világ szemétdombján te magad voltál az oltár,
Imáiddal az egész világot megillatosítottad.
De az egész világ nem volt méltó rád, te óriás, –
Dicsőség néked András, szent balgatag!

ELMÉLKEDÉS

Krisztusért balgatag Szent András látomása. Egy konstantinápolyi szerzetes híres volt aszkéta életéről és lelkivezetéséről, és a nép sűrűn járt hozzá imádságért. Volt azonban ennek a szerzetesnek egy titkos bűne: a kapzsiság (pénzsóvárság). Gyűjtötte a pénzt, és senkinek sem adott belőle. Szent András találkozott vele az utcán, és meglátta, hogy a nyaka köré egy félelmetes kígyó tekeredett. Megszánta őt Szent András, odalépett hozzá, és így kezdte inteni: „Miért rontottad meg, testvér, a lelkedet? Miért kötötted össze magad a kapzsiság démonával? Miért engedted, hogy megpihenjen rajtad? Miért gyűjtöd az aranyat, mintha az veled menne a sírba, és nem mások kezére jutna? Miért fojtogatod magad a fukarsággal; miközben mások éheznek, szomjaznak és fágynak a hidegben, te örvendsz, mikor a sok aranyra tekintesz? Hát a bűnbánat útja ez? Hát szerzetesi cselekedet ez?… Látod-e azt ott?” És abban a pillanatban megnyíltak a szerzetes szemei, meglátta a fekete démont, és szörnyen megrémült. A démon ekkor levált a szerzetesről és elmenekült, András erejétől üldözve. Ekkor Isten ragyogó angyala lépett a szerzeteshez, mert annak szíve jóra fordult. A szerzetes azonnal elment, és minden összegyűjtött aranyát szétosztotta a nincstelenek és a szegények között. Ezután mindenben Isten kedvére élt, és sokkal nagyobb tisztelet övezte, mint korábban.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük Ezékiás király igazságosságát és Isten jutalmát (2.Krón 30–31).

1. hogyan cselekedte Ezékiás azt, ami jó, igaz és helyes az Úr előtt;

2. hogyan állította vissza az Úr templomának szentségét, és hogyan irtotta ki a bálványokat és a bálványimádást a nép köréből;

3. hogyan könyörült meg rajta Isten, és hogyan járt szerencsével minden dolgában.

SZENTBESZÉD
az igaz ember akaratáról Isten akaratában

„Hanem az Úr törvényében leli kedvét,
s törvényét éjjel-nappal eszében forgatja.” (Zsolt 1,2)

Boldog az az ember, testvéreim, és háromszorosan is boldog, akinek akarata alá van vetve Isten akaratának, akinek elméje semmit sem gondol Isten tanácsával szemben, és akinek szíve semmit sem kíván Isten vágyával szemben. Az elme a kormányosa mind az akaratnak, mind a szívnek. Ha az elme állandóan Isten felé irányul, akkor éjjel és nappal vágyakozva fog elmélkedni Isten törvényéről; nem jár a gonoszok tanácsán, hanem Isten törvényében keresi majd az igazságot és a magyarázatot mindenre. Ha az elme így Isten felé fordul, akkor az ember szíve és akarata is gyorsan Isten felé fog igazodni. Ekkor az akarat, mint a belső ember végrehajtó szerve, csak azt teszi majd, ami megegyezik Isten akaratával, és amit Isten törvénye előír. Ekkor az ember nem lép a bűnösök útjára, és nem ül a pusztítás székébe, vagyis nem követ el bűnt, és más embereket sem visz bűnbe. E zsoltár kezdetén Dávid próféta dicséri az embert, aki nem teszi meg a három rosszat, most pedig tovább dicséri őt, amiért megteszi a két jót. A három rossz: a bűnösöknél keresni a bölcsességet, a bűnösök életét élni, és más embereket megbotránkoztatni a rossz példával. A két jó pedig: az akaratot teljesen Isten törvényéhez igazítani, az elmét pedig arra késztetni, hogy éjjel és nappal Isten törvényéről elmélkedjen.

Ó, testvéreim, milyen siralmasan sekélyes mindazok elméje, akik nem ismerik Isten törvényét! Az emberi elme mélységét Isten törvénye mélységeinek ismeretével mérik. Bárki, aki Isten törvényének titkairól elmélkedik, annak elméje mély, széles és felemelő. Az elme pedig a kormányosa a szívnek és az akaratnak is. Ó, testvéreim, milyen sekélyes, ingatag és romlott mindazok akarata, akik saját akaratukat nem vetik alá Isten akaratának! Valóban siralmasan sekélyes, ingatag és romlott. Mi Isten törvénye, testvéreim? Isten akaratának kifejeződése. Hol található ez a kifejeződés? A Szentírásban és Isten Egyháza szentjeinek hagyományában. Boldog az, aki ismeri Isten akaratát, és aki teljesíti azt.

Ó, Úr Isten, nagy és hatalmas, irgalmas és igazságos! Világosítsd meg elménket a Te szent törvényeddel, és igazítsd akaratunkat a Te akaratodhoz, a Te emberszerető és üdvözítő akaratodhoz. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 3.

1. Szent Dionüsziosz Areopagitész vértanú-püspök. A hetven kisebb apostol közé számlálják. Ez a csodálatos férfiú egy neves athéni pogány családból származott. Miután elvégezte a filozófiai iskolát Athénban, Egyiptomba ment, hogy tovább tanuljon. Ebben az időben történt az a nap, amikor az Úr Krisztus kilehelte lelkét a kereszten, s a nap elhomályosodott, és Egyiptomban is három órán át sötétség lett. Ekkor Dionüsziosz így kiáltott fel: „Vagy a világ Teremtő Istene szenved, vagy ez a világ ér véget!" Visszatérve Athénba feleségül vett egy Damarisz nevű nőt, akitől fiai születtek. A görögök legfelsőbb bíróságának, az Areopagosznak volt a tagja, emiatt maradt rajta az Areopagitész név. Amikor Pál apostol az Evangéliumot hirdette Athénban, Dionüsziosz egész házanépével együtt megkeresztelkedett. Pál szentelte őt Athén püspökévé (mivel Krisztus szeretetéért elhagyta feleségét, gyermekeit és magas tisztségét is). Hosszú ideig utazott Pállal, és megismerte Krisztus többi apostolát is. Különösen Jeruzsálembe vágyott, hogy láthassa a Legszentebb Istenszülőt, és az vele való találkozást le is írta egyik művében. Jelen volt a Szent Tisztaságos temetésén is a többi apostollal együtt. Amikor tanítója, Szent Pál vértanúhalált szenvedett, Dionüsziosz is ilyen halálra vágyott önmagának. Elment Galliába, hogy a barbárok között hirdesse az Evangéliumot, Rusztikosz presbiterrel és Eleutheriosz diakónussal együtt. Sokat szenvedett, de sokat is ért el: munkája nyomán sok pogány tért meg Krisztus hitére. Dionüsziosz egy kis templomot épített Párizsban, ahol az istentiszteletet végezte. Amikor 90 éves volt, elfogták és megkínozták Krisztusért Rusztikosszal és Eleutheriosszal együtt, míg végül mindhármukat karddal lefejezték. Szent Dionüsziosz levágott feje nagy távolságra gurult, és egy Katulla nevű keresztény nő előtt állt meg, aki azt a testtel együtt tisztelettel eltemette. Domitianus császár idejében, 96-ban szenvedett vértanúhalált. Híres műveket írt: az isteni nevekről, a mennyei és az egyházi hierarchiáról, a misztikus teológiáról és a Legszentebb Istenszülőről.

2. Chozebai Szent János. Egyiptomi származású volt. A Chozeba-kolostorban élt aszkéta életet Juszitinianusz császár idejében. Valahányszor liturgiát végzett, mennyei fényt látott az oltárban. A közelében élt aszkétaként Ananiás sztarec (idős szerzetes). E szentek alázata csodálatos volt. Egy ember elhozta megőrült fiát Ananiáshoz, hogy imádsággal gyógyítsa meg őt. Ananiás elküldte a fiút Szent Jánoshoz, mint nálánál nagyobbhoz. János nem tehette meg, hogy ne engedelmeskedjen az idős szerzetesnek, de így kiáltott fel: „Jézus Krisztus nevében Ananiás parancsolja neked, és nem én, hogy menj ki ebből az ifjúból!" És az ifjú azonnal meggyógyult.

3. Barlangkolostori (Pecserszki) Szent Dionüsziosz. Hieromonachus (szerzetespap) és bezárt aszkéta volt. 1463 Húsvétján a következő eset történt vele: kereszttel és füstölővel járta a barlangokat, hogy megtömjéneze az elhunyt szentek ereklyéit és sírjait. Húsvéti örömmel eltelve belépett a barlangba, és így kiáltott: „Szentatyák

és testvérek: Krisztus feltámadt!" Abban a pillanatban a sírokból mint a mennydörgés, oly hatalmas hang zengett fel: „Valóban feltámadt!"

4. Horoviti Szent Iszüchiosz. Kezdetben nemtörődöm volt lelke üdvösségével szemben. Súlyosan megbetegedett, meg is halt, de visszatért a halálból, és meggyógyult. Ez teljesen megváltoztatta őt. Bezárkózott az Athosz-hegyen egy cellába, és tizenkét éven át senkihez egyetlen szót sem szólt. Halála előtt a szerzetesek kinyitották a celláját, és kérlelték, hogy mondjon nekik valamilyen tanítást. Ő csupán ennyit mondott: „Aki a halálra gondol, nem tud vétkezni." Tőle származnak az úgynevezett „heszichaszták", akik a hallgatást, az Istenről való elmélkedést és az értelmi imádságot (szívbéli imát) tartották az igazi szerzetesek legfőbb tevékenységének. Külön szkitjük (remetetelepük) is volt az Athosz-hegyen a heszichaszták, vagyis a hallgatók számára. Szent Gergelyről (a Hittudósról) is feljegyezték, hogy a nagyböjt idején a hallgatás aszkézisét gyakorolta. Szent Iszüchiosz a VI. században élt.

Dionüsziosz, te gyönyörű szent,
Csodálatos teológus, világos tollú író ,
Szívében összegyűjtött elméjét Istenre bízta,
A mennyei titkokat látta és kinyilatkoztatta,
Látta a mennyei rend minden dicsőségét,
S megszámlálta az ég Hierarchiájának seregét:
Fejedelemségek, Hatalmasságok, Uraságok, Erők,
Csodás Trónusok, kedves Szeráfok,
És Kerubok, meg Arkangyalok,
S az Isten aranyszárnyú Angyalai, a ragyogók.
Isten Anyját is látta szent félelemmel,
S mindent, mi fénylik a földi por felett.
Mennyei erők, végtelen hatalmak,
Halhatatlan napok, tündöklő csillagok a magasban.
S mindazt, amit látott, elrejteni nem akarta,
Hanem az Egyháznak Dionüsziosz elmondta,
Az Egyházat így díszítette és gazdagította,
Saját küzdelmeit a halállal megaranyozta,
Véres halállal az ő Krisztusáért, a megváltóért,
Ezért ragyog most az égben a tetteiért;
Az angyali sereg, mely Istentől fénylik,
Dionüszioszt testvérének nevezi.

ELMÉLKEDÉS

Szent András látomása. Szent András egy nap Konstantinápoly utcáit járva egy hatalmas és fényes temetési menetet látott. Egy gazdag ember halt meg, és a végtisz-

tesség megadása pompás volt. Ám amikor jobban szemügyre vette, András a hordszék körül fekete alakok (démonok) sokaságát látta, amint ujjongva ugrálnak a halott körül: egyesek úgy nevettek, mint a parázna nők, mások ugattak, mint a kutyák, megint mások röffentek, mint a disznók, s némelyek valamilyen bűzös folyadékkal locsolták a halott testét. És mindannyian gúnyolták az énekeseket, mondván: „Egy kutya felett énekeltek!" Az elámuló András elgondolkodott, hogy vajon milyen tettei lehettek ennek az embernek. Ahogy körülnézett, meglátott egy gyönyörű ifjút, aki a falnak dőlve sírt. „Az ég és a föld Istenére kérlek, mondd meg nekem, mi az oka a sírásodnak?" – kérdezte András. Ekkor az ifjú elmondta, hogy ő volt az elhunyt őrangyala, de az ember a bűneivel súlyosan megbántotta Istent, elutasította angyala tanácsait, és teljesen átadta magát a fekete ördögöknek. Az angyal elmondta, hogy ez az ember hatalmas és bűnbánat nélküli bűnös volt: hazug, embergyűlölő, fukar, hamis esküt tevő és parázna. Háromszáz emberi lelket fertőzött meg a paráznaságával. Hiába tisztelte őt a császár, és hiába övezte az emberek megbecsülése. Hiába volt ez a hatalmas temetési menet is. A halál bűnbánat nélkül érte utol, és az aratás ideje váratlanul jött el számára.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük Jeruzsálem csodálatos megszabadulását az asszíroktól (2.Krón 32).

1. hogyan vette körül Szanhérib hatalmas sereggel Jeruzsálem falait, és hogyan gúnyolta Izráel Istenét;

2. hogyan imádkozott buzgón Ezékiás király Ézsaiás prófétával együtt Istenhez a szabadulásért;

3. hogyan sújtott le az Úr angyala az éjszaka folyamán 185 000 asszír harcosra, ami után Szanhéribot a saját fiai ölték meg, Jeruzsálem pedig megmenekült.

SZENTBESZÉD
az Istenben való félelemről és örömről

„Szolgáljátok az Urat félelemmel, és
ujjongjatok előtte remegve!" (Zsolt 2,11)

A föld királyaihoz és bíráihoz intézi Isten prófétája ezeket a szavakat. Mert ők hajlamosak a gőgre és a kicsapongásra a nekik adatott hatalom és gazdagság miatt. Ó, királyok és bírák, porszemek Isten lába alatt, ne feledjétek, ti csupán Isten szolgái vagytok, napszámosok mától holnapig! Mire gondol a napszámos a szántóföldön, mikor egész nap kapál? A bérre, amelyet este fog megkapni. Mire büszke a napszámos? Nem a fáradozásra, hanem a bérre. Minek örül a napszámos? A munkának és az izzadságnak, vagy a bérnek? Természetesen a bérnek. A ti szolgálatotok is ezen élet

szántóföldjén napszámosi fáradozás, ó, királyok és bírák. Ezért szolgáljátok Uratokat, aki titeket felfogadott, félelemmel, mert nem tudjátok, hogy Uratok a végén hogyan fogja megítélni fáradozásotokat, és milyen bért ad majd nektek. Szolgáljatok nagy alázattal, így mondván magatoknak: haszontalan szolgák vagyunk (Lk 17,10). Bizonytalan, hogy jutalmat vagy büntetést kaptok-e, amikor a sírba leszálltok, és a Király és Bíró elé álltok. Ezért a félelemnek kell betöltenie szolgálatotok minden napját.

Örvendezzetek Neki remegéssel. Örvendezzetek tiszta és szent örömmel, ahogyan az angyalok is örvendeznek az élő és megközelíthetetlen Istenben. A paradicsomi öröm tisztasággal és szentséggel illatozik, míg a pokoli kárörömöt kicsapongó nevetés kíséri. Ezért a paradicsomi öröm tartós, míg a pokoli nevetést harag és jajgatás váltja fel. Szolgáljatok félelemmel, mert az Úr igazságos; örvendezzetek remegéssel, mert az Úr fenséges és szent. Ó, Úr Istenünk, igazságos és fenséges, félelmetes és szent! Egész földi életünk a Te szolgálatod és a Te benned való öröm. Ha nem Neked szolgálunk, a saját romlásunknak szolgálunk; és ha nem a Te benned örvendezünk, a mi fekete ellenségünkben örvendezünk. Leborulunk Előtted és kérünk Téged: segíts meg minket, hogy szolgálatunkat a Te félelmeddel irányítsuk, és örömünket a Te előtted való remegéssel tisztítsuk meg. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 4.

1. Szent Hierotheosz vértanú-püspök. Szent Dionüsziosz Areopagitész társa volt, és valamivel Dionüsziosz után vette fel Krisztus hitét Pál apostoltól. Később ugyanez az apostol nevezte ki őt Athén püspökévé. A Legszentebb Istenszülő elszunnyadásának idején Hierotheosz is megjelent Jeruzsálemben, és részt vett a temetésen. Isteni énekével sokakat szívbéli meghatódottságra indított, és megmutatta, hogy felülről ihletett férfiú. Sokat fáradozott az Evangélium ügyéért, sok pogányt térített meg az igazságra, jól igazgatta lelki nyáját, s végül vértanúhalált halt Krisztusért, aki kétszeres koronát adott neki mennyei országában: a főpásztori és a vértanúi koronát.

2. Szent Stefan Štiljanović. Szerb despota. A Paštrovići-vidékről származott. Igen nehéz körülmények között kormányozta a szerb népet, miközben hősiesen harcolt a törökök és a latinok ellen. Mint Isten igaz embere és hazafi, ez a csodálatos herceg Szent Alekszandr Nyevszkijhez vagy Szent Jovan Vladimir királyhoz hasonlítható. A XVI. század elején hunyt el (egyesek szerint 1515-ben). Sírjánál éjszakánként fényesség jelent meg, amely alapján megtalálták szent ereklyéit; ezek hosszú ideig a Fruška Gora-i Šišatovac-kolostorban nyugodtak, majd a második világháború idején Belgrádba szállították őket, és a Székesegyházban helyezték el Lázár fejedelem teste mellett. Felesége, Jelena, látva Stefan romolhatatlan ereklyéit és a belőlük áradó csodákat, szerzetesnek állt, és haláláig az aszkézisnek szentelte magát.

3. Nitriai Szent Amon. Egyiptomi származású volt, és foglalkozását tekintve szőlőműves. Rokonai az akarata ellenére is megházasították, ám ő nem akart együtt élni feleségével, hanem az első naptól fogva testvérének nevezte őt. Arra intette a nőt, hogy vele együtt őrizze meg szüzességét a mennyei nagyobb javakért. Így éltek együtt a feleségével teljes 18 éven át. Később, közös megegyezéssel, a felesége női kolostort alapított a házukban, Amon pedig a Nitria-sivatagba ment, ahol remete-aszkéta életnek szentelte magát. Szíve tisztaságáért a tisztánlátás és a csodatétel hatalmas ajándékait kapta Istentől. Egy férfi és egy nő elhozták hozzá megvadult (démontól megszállt) fiukat, hogy imádsággal gyógyítsa meg őt. Amon azonban semmiképpen sem akarta ezt megtenni. A szülők hosszas könyörgése után Amon így szólt: „A ti kezetekben van gyermeketek betegsége és egészsége is. Adjátok vissza annak az özvegyasszonynak (és megnevezte őt) az ellopott ökröt, és meggyógyul a fiatok." A szülők elámultak a szent ezen tisztánlátásán, beismerték bűnüket, és megfogadták, hogy amint hazaérnek, visszaadják az ellopott ökröt. Ekkor Szent Amon imádkozott Istenhez, és a gyermek meggyógyult. Amon Remete Szent Antal közeli társa volt. Amikor Amon 350 körül elhunyt Nitriában, Szent Antal a saját cellájából meglátta Amon lelkét a magasságban, és így szólt a testvérekhez: „Ma elszunnyadt Amon abbá, íme, látom szent lelkét, amint az angyalok a mennybe viszik."

4. Együgyű Szent Pál. 60 éves koráig a világban élt mint házas ember. Miután feleségét bűnben (házasságtörésben) érte, mindent elhagyott, a sivatagba ment Szent Antalhoz, és felvette tőle a szerzetességet. Bár egyszerű és írástudatlan ember volt, olyan szellemi tökéletességre jutott, hogy minden emberben úgy látta a lelket, ahogyan az átlagos emberek egymás testét látják. Hatalmas csodatévő is volt, és bizonyos esetekben még Szent Antalon is túltett. Késő öregségben hunyt el, 340-ben, és átköltözött az angyali örömbe.

Megkérte egykor Amont egy ember:
– Mutass utat a megváltáshoz nekem!
A szent így szólt: életed minden napján
Légy olyan, mint a fogoly, ki az ítéletre vár.
Ahogyan a fogoly a bírótól retteg,
S a börtönben számlálja a perceket,
Éberen lesve kintről a hangokat:
Mikor mondják, hogy a bíró hívat!
Ételre, szállásra nem is tekint ő,
Nem tudja, mikor ül vagy áll a fegyenc.
Csak hallgatózik és egyre hallgat,
A bíró hívását lesi

Mi is ilyenek vagyunk, kedves testvérem,
Ez érvényes rád, s érvényes énrám. –
Egy másik kérdi: mi a szoros út?
S a keserves ösvény – meddig tart ez?
Amon így felelt: a szoros út – az,
Hogy gondolataidat kordában tartsad.
A keserves út pedig – a vágyak fékje,
Mely a megváltást csak Krisztusban leli meg.
A bölcs Amon, az aszkézis bajnoka,
Krisztus igájának türelmes hordozója.
Isten kedvére élt, az embereket vigasztalta –
S az Úr a Paradicsommal jutalmazta.

ELMÉLKEDÉS

Szent András látomása. Nemcsak Pál apostol ragadtatott el a Paradicsomba, ahol kimondhatatlan szavakat hallott (2.Kor 12,4). Pál apostol után több mint 850 évvel ez történt meg Szent Andrással is. Egy téli éjszakán Szent András a kutyák közé feküdt le a szemétdombon, hogy felmelegítse átfagyott testét. Ekkor megjelent neki Isten angyala, és elragadta őt a Paradicsomba (hogy testben-e vagy testen kívül, azt maga András sem tudta megmagyarázni), és két hétig tartotta őt a mennyei világban, elvezetve egészen a harmadik égig. „Láttam magam igen fényes, mintha villámokból szőtt ruhába öltözve, virágkoszorúval a fejemen, és császári övvel voltam körülövezve. Felettébb örvendeztem e szépség miatt, és elmémmel s szívemmel ámultam Isten Paradicsomának kimondhatatlan gyönyörűségén, jártam benne és vigadtam...” Ezután András leírja, hogyan látta az Úr Krisztust: „és amikor egy lángoló kéz elhúzta a függönyt, megláttam az én Uramat, mint egykor Ézsaiás próféta, amint magas és fenséges trónuson ül, és szeráfok álltak körülötte. Bíborruhába volt öltözve. Arca igen fényes volt, szemei pedig felettébb szeretetreméltóan tekintettek rám. Meglátván Őt, arccal a földre borultam Előtte, leborulva az Ő dicsőségének fényes és félelmetes trónusa előtt. Hogy mekkora öröm fogott el az Ő arcának látványakor, azt lehetetlen kimondani; és most is, e látomásra emlékezve, kimondhatatlan örömmel telve vagyok. És hallottam az én jóságos Teremtőmet, amint az Ő legédesebb és legtisztább ajkaival három szót mondott nekem, amelyek úgy megédesítették a szívemet és úgy lángra lobbantották az Iránta való szeretetet, hogy a szellemi hőségtől egészen elolvadtam, mint a viasz...” Amikor Szent András ezután meg akarta látni a Legszentebb Istenszülőt is, azt mondták neki, hogy ő jelenleg nincs a mennyben, hanem leszállt a világba, hogy segítse a szegényeket és vigasztalja a szenvedőket.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük Manassé király igazságtalanságát és Isten büntetését (2.Krón 33.

1. hogyan állította vissza Manassé a bálványimádást, a jóslást és a varázslást, és hogyan cselekedett minden rosszat az Úr előtt;

2. hogyan engedte meg Isten, hogy a káldeusok elfogják Manassét a tövisek között, láncra verjék, és Babilonba hurcolják.

SZENTBESZÉD
a hasznos haragról

„Haragudjatok, de ne vétkezzetek!" (Zsolt 4,5 / Ef 4,26)

Haragudjatok, testvéreim, önmagatokra, és ne vétkezzetek többé! Haragudjatok a bűneitekre, mind a gondolataitokban, mind a tetteitekben, és ne vétkezzetek többé! Haragudjatok a sátánra, a hazugság atyjára, és ne tegyétek többé az ő akaratát! Haragudjatok a világban lévő bűnre és arra, hogy az istentelen emberek lábbal tiporják Isten szent Egyházát, de vigyázzatok, hogy a bűnt ne bűnnel orvosoljátok! Haragudjatok a barátaitokra is, amikor vétkeznek, de azzal a szándékkal haragudjatok, hogy megjavítsátok őket, és ne azért, hogy még inkább elkeserítsétek őket. A barát haragja a barátra, a szülőé a gyermekeire – mit is mondok? –, sőt Isten haragja az emberekre nem olyan vihar, amely gyökerestül tépi ki a fát, hanem olyan szél, amely megerősíti azt, és leveri róla a rothadt gyümölcsöket, hogy az egészséges gyümölcsök még jobbak és szebbek legyenek. De a haragodnak legyen mértéke, hogy gyógyító legyen, és ne mérgező! Ahhoz pedig, hogy mértéke legyen, tartsd Istent magad előtt a haragodban is! A haragnak Istenen kívül nem lehet erősebb gátja és korlátja. Egyébként minden olyan harag, amely nem Isten nevében és az Ő igazságáért van, bűn. Ne haragudj hiábavalóságokért, hanem azért haragudj, amiért Isten is haragszik! Ha a te akaratod megerősödött Isten törvényében, akkor mindig tudni fogod, hol kell haragudni és mennyire. Mert mindezt nem lehet teljesen szavakkal kimondani, sem a járatlannak megmagyarázni. A harag a maga helyén éppúgy hat, mint az irgalom a magáén. Ó, testvéreim, látjátok-e, hogy a lelkünkbe milyen különböző erők vannak lefektetve, amelyeket az ember a szabad akarata szerint használhat életre vagy halálra? Az önmagunkra való haragvást sohasem lehet eléggé ajánlani. Íme, a csodálatos látvány: minél inkább megtanul az ember haragudni önmagára, annál kevésbé haragszik másokra. Mert a saját gyengeségeivel elfoglalva a másokét vagy észre sem veszi, vagy ha látja is, szelíden ítéli meg azokat.

Ó, Úr Isten, egyetlen Igazságos! Ültesd el bennünk a Te igazságos haragod Napjának emlékezetét, hogy megmeneküljünk a lelki bűntől. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 5.

1. Szent Charitina vértanúnő. Gyermekkorában, mint árvát, örökbe fogadta egy Klaudiusz nevű tekintélyes keresztény ember, aki saját leányaként nevelte fel őt. Charitina szelíd, alázatos, engedelmes és hallgatag leány volt. Éjjel és nappal Isten törvényét tanulta, és megfogadta, hogy egész életét szüzességben éli le, mint Krisztus igazi menyasszonya. Mivel azonban Charitina másokat is Krisztus hitére térített, Diocletianus császár helytartója, egy Domitianus nevű ember fülébe jutott a dolog, és katonákat küldött, akik elvették őt nevelőapjától, és bíróság elé állították. Megkérdezte tőle a bíró: „Igaz-e, leány, hogy keresztény vagy, és másokat is megtévesztesz, e gonosz hitre térítve őket?" Charitina bátran így felelt: „Az igaz, hogy keresztény vagyok, de az hazugság, hogy másokat megtévesztek; ellenkezőleg, a tévelygőket kivezetem az igazság útjára, elvezetve őket az én Krisztusomhoz." A gonosz bíró elrendelte, hogy nyírják le a haját, és parazsat szórtak a fejére. Isten ereje azonban megoltalmazta a szüzet. A tengerbe dobták őt, de Isten kimentette a tengerből. Kerékbe törték és kezdték forgatni, de Isten angyala megállította a kereket, és Charitina sértetlen maradt. Ekkor a rosszindulatú bíró züllött ifjakat küldött, hogy gyalázzák meg őt. A becstelenségtől félve Szent Charitina imádkozott Istenhez, hogy vegye magához a lelkét, mielőtt a züllöttek meggyaláznák szűzi testét. És miközben térdelve imádkozott Istenhez, elszállt belőle a lélek, és átköltözött Krisztus halhatatlan országába.

2. Szent Dionüsziosz vértanú-püspök, alexandriai püspök. Alexandriában született tekintélyes pogány szülőktől, és a görög filozófián nevelkedett, majd Órigenésznél is tanult. Fiatalemberként elolvasta Pál apostol leveleit, hitt Krisztusban, és megkeresztelkedett Demetriosztól, Alexandria akkori püspökétől. 247-ben lett ugyanezen város püspöke, és igaz pásztorként szolgálta Istent és Isten népét, mégpedig igen gyötrelmes körülmények között. Kívülről a pogányok üldözték az Egyházat, belülről pedig az eretnekek szaggatták. Emellett még dögvész (pestis) is kitört, amely néhány éven át tizedelte az embereket. Három évet élt Alexandrián kívül, a hívők által elrejtve, nehogy idő előtt életét veszítse. E három év alatt számos levelet és egyéb művet írt nyájának, tanítva és bátorítva őket az Ortodoxia megtartásában. Írásai között található néhány kánon is, amelyeket az Egyház elfogadott. Ugyanígy a Novatianus elleni levele is kánoni levélnek számít. 17 éven át kormányozta az Egyházat, és 265-ben hunyt el.

3. Vatopedi Szent Evdokimosz. 1841-ben, amikor Vatopedben a csontházat javították, a mesterek egy ember ereklyéire bukkantak, aki térdelő testhelyzetben volt, a Legszentebb Istenszülő ikonját tartva a kezében a mellkasán. Rendkívül csodálatos illat áradt szét ezekből az ereklyékből. Mivel a szerzetesek nem tudták, ki volt ez a szent férfiú, sem azt, hogy mikor élt, az Evdokimosz nevet adták neki, ereklyéit pedig átvitték a templomba, ahol a mai napig állnak. Ezen ereklyék által számos csodás gyó-

gyulás történt. A kis ezüstládán ma is ott állnak a vésve e szavak: „Ezt a kis ládikát Szent Evdokimosz tiszteletreméltó feje számára Gábriel szerzetes készíttette, akit ez a szent meggyógyított egy súlyos betegségből.”

4. Szent Damján, Jeremiás és Máté. Barlangkolostori (Pecserszki) tisztánlátók és csodatévők. Mindannyian a XI. századból.

A meggyötört Charitinát elöntötte a vér,
Térdre borulva a Magasságos Istenhez esdekel:
– Ó, Magasságos, Csupairgalmas Teremtőm,
A Te vértanúid közé számlálj be engem!
Te a kereszten, édes Krisztusom, értem szenvedtél,
S én is szenvedni akarok Érted, mostan.
Légy közel, Üdvözítőm, a Te menyasszonyodhoz,
Védd meg őt, nehogy a gonosz gyalázatot hozzon!
Jobb nekem, ha izzó tűzzel égetik testemet,
Jobb, ha a sötétkék tengerbe fojtják életemet,
Minthogy meggyalázzanak szégyenteljes tettel
A mennyei, szent és igaz angyalok előtt, bűnnel.
Charitina imádsága szerint tett az Úr Isten,
S azonnal magához vette lelkét a Paradicsomban.

ELMÉLKEDÉS

Valahányszor az emberek nagy fáradozást tesznek az igazság keresésében, és semmi mást nem helyeznek az igazság elé, Isten a maga könnyű módjain siet a segitségükre. Ezt mutatja meg nekünk Alexandriai Szent Dionüsziosz élete is. Dionüsziosz még fiatalemberként és pogányként az egész görög irodalmat elolvasta, hogy eljusson az igazságra. Mivel azonban ezzel nem volt elégedett, elkezdett olvasni mindent, ami csak a kezébe került. Egy napon, Isten Gondviselése folytán, találkozott egy szegény asszonnyal, aki eladásra kínálta neki Pál apostol néhány levelét, füzetekbe kézzel lemásolva. Dionüsziosz örömmel megvásárolta és elolvasta azokat. Ez annyira magával ragadta őt, hogy újra megkereste azt az asszonyt, és megkérdezte, kaphatók-e még ilyen írások. Az asszony egy keresztény paphoz irányította őt, aki odaadta neki Pál összes levelét. Miután mindet figyelmesen elolvasta, Dionüsziosz hitt Krisztusban, és minden tétovázás nélkül megkeresztelkedett. – Egy másik eset: Arszinoé helységében elterjedt a chiliaszták (ezredévesek) eretneksége, akik tévesen azt tanították, hogy Krisztus hamarosan eljön, és a földön egy földi országot alapít, amely ezer évig fog tartani. Ennek az eretnekségnek az élén egy Korakión nevű ember állt. Szent

Dionüsziosz fáradozást vállalt, és Arszinoéba ment, hogy meggyőzze a chiliasztákat, és megakadályozza ezen eretnekség terjedését a hívők körében. A chiliaszták és az ortodoxok nagy gyűlésén Dionüsziosz vitába szállt Korakiónnal és a chiliazmus többi vezetőjével. Három teljes napig tartott ez a vita. Mekkora buzgalmat mutattak az ősi keresztények az igazság vizsgálatában! És Isten megáldotta fáradozásukat és buzgalmukat Szent Dionüsziosz imádságaiért. A vita végén Korakión az összes chiliasztával együtt elvetette téves tanítását, és elfogadta Szent Dionüsziosz ortodox tanítását.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük Manassé király bűnbánatát és Isten bocsánatát (2. Krón. 33).

1. hogyan ismerte fel Manassé a bűnét az idegen földön rabszolgaként élve, hogyan tartott bűnbánatot, és hogyan imádkozott Istenhez bocsánatért;
2. hogyan bocsátott meg neki Isten, és hogyan szabadította meg őt a fogságból;
3. hogyan cselekedte ezután Manassé a haláláig azt, ami helyes az Úr előtt, és hogyan uralkodott békességben.

SZENTBESZÉD

a kinyilatkoztatott jóról (kincsről)

„Sokan mondják: Ki mutat jót nekünk?” (Zsolt 4,7)

Micsoda jóság (kincs) az Isten, testvéreim! Milyen szó képes kifejezni ezt a kincset? Hatalmas jó a mennyek országa a lángoló angyalokkal, a csodálatos szentekkel, az édes Paradicsommal. Ki tudná leírni ezt a jót? Hatalmas jó a halhatatlan élet Isten és az Ő angyalai közelében, a szentek és az igazak közösségében. Hatalmas jó a találkozás rokonainkkal és barátainkkal a mennyei világban; szüleinkkel, gyermekeinkkel, a legkedvesebbjeinkkel, akik távozásukkal itt hagytak minket a szomorúságban és a gyászban. „Ki mutatja meg (jelenti ki) nekünk mindezt a jót?” – kérdezték sokan Dávid király idejében, és kérdezik ma is. Ki jelenti ki nekünk, hogy higgyünk és reménykedjünk? Nekünk, keresztényeknek, ezek a javak kinyilatkoztattak, és mi már nem várjuk, hogy bárki más kijelentse azokat nekünk, mint Krisztus Urunk, mindezen javak igaz tanúja, testvéreim, mindezen javak igaz tanúja és ura. Ezeket a javakat jelentette ki az irgalmas Úr a földre való eljövetele előtt is az Ő választott prófétáinak. Ezért mondja Dávid próféta is Istennek: „Aranyod világossága ránk ragyogott (ránk pecsételtetett), Uram!” Ez a válasz azoknak, kik azt kérdezik: „Ki mutat nekünk jót?” Maga Isten nyilatkoztatta ki ezeket a javakat. Az Úr arcának világossága ránk pecsételtetett, vagyis feliratott, belevésetett a szívünkbe, és ebben a világosságban megismerjük mindazon

javakat, amelyeket csak a menny adhat. Van-e gyógyír, testvéreim, azoknak, akik hallottak Krisztus földi eljöveteléről, mégis azt kérdezik: „Ki mutat nekünk jót?” Ha Krisztus nem jelentette és nyilatkoztatta ki mindezt a jót az Ő fényes születésével, az Ő fényes csodáival, az Ő fényes feltámadásával, az Ő fényes Egyházával, akkor bizony a fekete föld nem fogja kijelenteni, mert nem tudja; az emberek sem fogják kijelenteni, mert nem ismerik. Van, van gyógyír mindenki számára, még a leginkább megkeményedett hitetlennek is, van gyógyír egészen a halál órájáig. Ez a gyógyír a gonoszságból való bűnbánatban, a szív megtisztításában és Krisztus parancsolatainak teljesítésében rejlik. Az egészségesek megláthatják az Úr arcának világosságát, de nem a lélekben betegek, nem a tiszteletlen szívűek és a tévelygő elméjűek.

Ó, Úr Istenünk, angyalok és emberek világossága! Segíts meg minket, hogy bűneinkkel el ne sötétítsük a világosságot, amelyet nekünk adtál, és amelyben látjuk a mennyei javakat. Ne fossz meg minket, Csupairgalmas, ezen javaktól! Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 6.

1. Szent Tamás apostol. A tizenkét nagy apostol egyike. Az Úr Krisztus feltámadásával kapcsolatos kételye révén e csodálatos és üdvözítő esemény újabb megerősítést nyert. Nevezetesen: a feltámadt Úr újra megjelent a tanítványoknak, hogy meggyőzze Tamást. És monda az Úr Tamásnak: „Nyújtsd ki a kezedet, és tedd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő!” Tamás pedig felkiáltott: „Én Uram és én Istenem!” (Jn 20). A Szentlélek eljövetele után, amikor az apostolok sorsot vetettek, hogy ki hova menjen prédikálni, Tamásnak az a sors jutott, hogy Indiába menjen. Kissé elszomorodott, hogy oly messzi földre kell utaznia, de az Úr megjelent neki és felbátorította őt. Indiában Szent Tamás sokakat megtérített Krisztus hitére, előkelőket és szegényeket egyaránt, egyházat alapított ott, valamint papokat és püspököket szentelt. Többek között két nővért, két indiai herceg feleségét, Tertianát és Migdoniát is megtérítette a hitre. Hitük miatt mindkét nővért megkínozták a férjeik, akikkel a keresztségük után nem akartak többé együtt élni, így végül elbocsátották őket. A házasságtól megszabadulva Istennek tetsző életet éltek halálukig. Dionüsziosz és Pelagia, akik korábban eljegyezték egymást, az apostoli prédikációt hallva nem keltek egybe, hanem az aszkézisnek szentelték magukat. Pelagia vértanúként fejezte be életét a hitért, Dionüszioszt pedig az apostol püspökké szentelte. Muzdiosz herceg, Tertiana férje – akinek Tamás a feleségét és fiát, Azaiast is megkeresztelte –, halálra ítélte az apostolt, és öt katonát küldött, akik öt lándzsával döfték át őt. Szent Tamás apostol így adta át lelkét Krisztusának. Halála előtt, a többi apostolhoz hasonlóan, ő is csodálatos módon Jeru-

zsálembe ragadtatott a Legszentebb Istenszülő temetésére. Mivel azonban későn érkezett, keservesen bánkódott, ezért kérésére kinyitották a Szent Tisztaságos sírját, de a testet nem találták benne. Az Úr magához vette Édesanyját az Ő mennyei hajlékaiba. Így Szent Tamás ott a hitetlenségével megerősítette az Úr feltámadásába vetett hitet, itt pedig a késésével feltárta előttünk az Istenanya csodálatos megdicsőülését.

2. Újvértanú Szent Makáriosz. A bitíniai Kiosz (Kion) városában született keresztény szülőktől, Pétrosztól és Anthuszától, és a Mánuel nevet kapta a keresztségben. Szülei szabómesterséget taníttattak vele. Időközben az apja muszlim hitre tért, és Bruszába költözött. Amikor Mánuel egyszer dolga végeztével Bruszába érkezett, az apja rátalált, és erővel kényszerítette, hogy vegye fel a muszlim hitet. Mánuel hiába ellenkezett: a törökök kényszerrel körülmetélték. Ekkor Mánuel az Athosz-hegyre menekült, a Szent Anna-szkitben szerzetes lett, és a Makáriosz nevet kapta. Tizenkét éven át kiváló szerzetesként élt, de lelkivilága sehogy sem talált békét. „Aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt az én mennyei Atyám előtt” (Mt 10,33) – Krisztus e szavai szüntelenül zúgtak Makáriosz fülében. Ezért elhatározásra jutott, és lelkiatyja (sztarece) áldásával Bruszába ment, ahol a törökök előtt nyilvánosan megvallotta Krisztusba vetett hitét, Mohamedet pedig hamis prófétának nevezte. 130 napon át tartó megkorbácsolás és más, még súlyosabb kínzások után Bruszában karddal lefejezték 1590. október 6-án. Csodatévő ereklyéinek egy részét az athoszi Szent Anna-szkitben őrzik.

Tamás apostol a hitetlenségével
Megerősítette a hitet: az Úr megjelent,
Tamás meglátta Őt, és boldog lett,
A boldog Tamás pedig Krisztust dicsőítette.
India lett Tamás szőlőskertje,
Melyet Tamás a kereszttel bölcsen művelt meg:
Nagyoknak és kicsiknek hirdette Krisztust, –
Krisztus bölcsességét és Krisztus tetteit.
Ó, India földjének bölcs gyermekei,
A ti bölcsességetek – kígyó a fűben,
Íme, a bölcsesség a mennyből szállt le hozzátok,
Isten bölcsessége testben jelent meg.
Beszél Tamás és csodákat tesz,
A nép sokasága Tamás mellé állt,
Hallván a bölcsességet, látván a csodákat,
Amelyeket Tamás Krisztus nevében művelt.
Hatalmas kínokat szenvedett el Tamás,

De a bálványimádás sötét kapuját áttörte,
És mint Krisztus, öt mély sebet
Kapott a testére az igazságért.
Öt mély sebet, az érzékek száma szerint,
S ez is a titkos bölcsesség tanítása:
Aki nem fékezi meg minden érzékét,
Nem fogja ízlelni a szellemi édességet.

ELMÉLKEDÉS

„Istentől való épületünk van, nem kézzel csinált örökké való házunk a mennyben” – mondja a tisztánlátó Pál apostol (2Kor 5,1). Minden Isten szerinti fáradozásunknak a földön az a célja, hogy a magunk erejéből kiérdemeljük ezt a nem kézzel csinált, örökké való házat a mennyben. Egy indiai király, Gundafor, elhatározta, hogy egy olyan gyönyörű palotát építtet magának, amilyen még nincs a földön. Amikor küldötte, Avan, egy ügyes mestert keresett, aki felépítené a királynak ezt a palotát, Isten Gondviselése folytán találkozott Tamás apostollal, aki azt mondta neki, hogy ő építőmester, és rajta kívül senki sem képes felépíteni a királynak azt, amit óhajt. Tamás így sok aranyat vett át a királytól e palota felépítésére. Ám mihelyt eltávozott a királytól, az összes aranyat szétosztotta a szegények között. Két év elteltével a király elküldte szolgáit, hogy kérdezzék meg Tamástól, kész van-e már a palota. A palotát ugyanis a fővárostól messze kellett felépíteni. Tamás így felelt: „A tető kivételével minden kész.” És még több pénzt kért a királytól, a király pedig adott neki. Tamás azonban újra szétosztott mindent a szegények között, és járta a királyságot a maga dolgában, vagyis az Evangéliumot hirdette. Amikor a király megtudta, hogy Tamás el sem kezdte a palota építését, elfogatta és börtönbe vettette őt. Azon az éjszakán meghalt a király testvére, és a király nagy gyászba borult. Egy angyal magához vette az elhunyt lelkét, végigvezette a Paradicsomon, és mutatott neki egy olyan gyönyörű palotát, amilyet az emberi elme el sem tud képzelni. Az elhunyt lelke be akart lépni abba a palotába, de az angyal azt mondta neki, hogy nem lehet, mert ez a testvére palotája, amelyet Tamás apostol épített neki az ő alamizsnájából. Ekkor az angyal visszavitte a lelket a testbe. Amikor a testvér magához tért, így szólt a királyhoz: „Esküdj meg nekem, hogy megadod, amit kérek tőled!” A király megesküdött. Ekkor a testvér azt mondta: „Add nekem a te palotádat, amellyel a mennyben rendelkezel.” Elcsodálkozott a király, és kételkedett abban, hogy létezhet palota a mennyben. De amikor a testvére mindent részletesen leírt neki, a király hitt, és azonnal kihozatta Tamást a börtönből. Amikor pedig meghallotta az apostol ajkáról az üdvösség és az örök élet szavait, a király és a testvére is megkeresztelkedett. Ezután a király újabb irgalmas cselekedetekkel fáradozott, így ő maga is gyönyörű palotát épített magának a mennyben.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük Ámón király igazságtalanságát és Isten büntetését (2. Krón 33).

1. hogyan fordult el Ámón, Manassé fia, Istentől, és hogyan cselekedett minden rosszat az Úr előtt;

2. hogyan uralkodott csupán két évig, ami után a saját szolgái ölték meg őt.

SZENTBESZÉD
a király bűnbánatáról

„Kimerültem a sóhajtozásban,éjjelenként megfürösztöm ágyamat, könnyeimmel öntözöm nyugvóhelyemet." (Zsolt 6,7)

A nappalt az éjszaka váltja fel, az éjszakát pedig a nappal. Váltsa fel a mi nappali bűnbánatunkat is az éjszakai, az éjszakait pedig a nappali! A nappali bűnbánat főként a jó tettekben mutatkozik meg, az éjszakai pedig az imádságban, a sóhajtozásban és a sírásban. Így fizetjük meg adósságunkat a nappaloknak és az éjszakáknak, vagyis azzal töltjük meg őket, ami a legtöbbet ér Isten előtt, és ami velünk fog jönni Isten Ítéletére. Tekints Dávid királyra, és lásd meg az igaz bűnbánat példáját! Nem elegendő a pap előtt megvallani a bűnünket, és azonnal megbocsátottnak tekinteni azt. Íme, Dávid is elismerte bűnét Nátán próféta előtt, mondván: „Vétkeztem az Úr ellen!" (2.Sám 12,13). Ám a hatalmas király ezt nem tartotta elegendőnek, hanem szüntelenül sóhajtozott az Isten előtti imádságban, és minden éjjel a bűnbánat könnyeivel mosta le bűnét. Még az ágyban való fekvés sem a pihenést szolgálta számára, hanem a bűnbánó és sóhajtozó sírástól való elfáradást. Ne mondd: „Dávid gyilkolt és házasságot tört, volt miért annyira bánkódnia." Hát te a gyűlölettel nem gyilkolod-e az embereket, és a tisztátalan gondolatokkal meg vágyakkal nem követsz-e el házasságtörést? Ez az élet nem az önmagunk igazolására való, testvérem, hanem az önmagunk megfeddésére. Boldog egyedül az, akit Isten fog igazolni a Félelmetes Ítéleten.

A bűnbánat nem egy óra vagy egy nap dolga. Ennek a belső elfoglaltságunknak kell lennie életünk végéig. „Minden éjjel mosom az én ágyamat" – mondja Dávid. Ez nem azt jelenti, hogy nappal nem kell bűnbánatot tartani, hanem azt, hogy a lelki bűnbánat kiáradása alkalmasabb éjszaka, mint nappal. Az éjszaka csendjében a bűneink és Isten Ítélete is tisztábban állnak a szemünk előtt… És nem emlékeztet-e minket az éjszaka tisztábban a halálra, mint a nappal? És az ágyunk a közelgő sírra?

Ó, fenséges és igazságos Úrunk! A Te segítséged nélkül még igaz bűnbánatot sem tarthatunk. Segíts meg minket, Csupajóságos, hogy megláthassuk bűneink sebeit, és érezhessük azok bűzét, és sirathassuk önmagunkat, mielőtt rokonaink siratnák meg holt tetemünket; előbb, Uram, előbb – mintsem őrangyalaink siratnák meg lelkünk dögvészét, amikor az az olthatatlan tűzre vettetik. Segíts meg és üdvözíts minket, Úrunk Istenünk! Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 7.

1. Szent Szergiosz és Bakkhosz vértanúk. Ezek a szent és csodálatos vértanúk, Krisztus hitének bajnokai, kezdetben a legelső főemberek voltak Maximianus császár udvarában. Maga a császár is nagyra becsülte őket bátorságuk, bölcsességük és hűségük miatt. Ám amikor a császár megtudta, hogy ez a két főembere keresztény, szeretetét haragra változtatta irántuk. Egy alkalommal, amikor hatalmas áldozatbemutatást tartottak a bálványoknak, a császár meghívta Szergioszt és Bakkhoszt, hogy vele együtt mutassanak be áldozatot, de ők nyíltan megtagadták az engedelmességet a császárnak ebben a dologban. A császár magán kívül volt a dühtől, és elrendelte, hogy fosszák meg őket katonai ruhájuktól, gyűrűiktől és kitüntetéseiktől, s öltöztessék őket női ruhába; ráadásul vasabroncsokat tettek a nyakukba, és így hordozták őket Róma városának utcáin, mindenki gúnyára és nevetségére. Ezután a császár Ázsiába küldte őket helytartójához, Antiokhoszhoz, hogy vesse őket kínvallatás alá. Ez az Antiokhosz éppen Szergiosz és Bakkhosz segítsége által emelkedett erre a tisztségre, akik annak idején ajánlották őt a császárnak. Amikor Antiokhosz inteni kezdte őket, hogy tagadják meg Krisztust, és mentsék meg magukat a gyalázattól, a kínoktól és a haláltól, e szentek így feleltek: „Tisztesség és gyalázat, élet és halál – mindegy az annak, aki a mennyek országát keresi.” Antiokhosz börtönbe vettette Szergioszt, és elrendelte, hogy először Bakkhoszt kínozzák meg. A szolgák egymást váltva verték a szent Bakkhoszt, míg végül az egész testét szétzúzták. Szent Bakkhosz szétzúzott és véres testéből elszállt az ő szent lelke, és angyalok kezében tért meg az Úrhoz. Szent Bakkhosz Varvalisz városában szenvedett vértanúhalált. Ekkor elővezették a szent Szergioszt, vasbocskort adtak rá, amely teleszögezett szögekkel volt kirakva, és így hajtották őt a szíriai Roszaf városába, ahol karddal lefejezték; lelke pedig a Paradicsomba költözött, hogy ott társával, Bakkhosszal együtt átvegyék a halhatatlan dicsőség koronáját Krisztus Királytól és az ő Uruktól. Krisztus hitének e gyönyörű vitézei 303 körül szenvedtek vértanúhalált.

2. Szent Polükroniosz vértanú. Az Agatanidai egyházmegyéből származott, paraszti szülőktől. Fiatalemberként napszámosként dolgozott egy konstantinápolyi ember szőlőjében. Ám napszámosként is Polükroniosz a böjt és az imádság éjjel-nappali aszkézisének szentelte magát. Látván az ő tisztaságban és önmegtartóztatásban angyali életét, a gazdája elámult, és sokkal több pénzt adott neki, mint amennyit megkeresett. Szent Polükroniosz pedig fogta a pénzt, és templomot épített belőle. A Nikeai Zsinat idején Polükroniosz felolvasó (anagnosztész) volt; és ebből az alkalomból akkora buzgalmat mutatott az Ortodoxia védelmében az ariánusokkal szemben, hogy pappá szentelték őt. Később ezek a gonosz eretnekek bosszúból rátámadtak Szent Polükronioszra magában a templomban, és darabokra vágták őt. Így szenvedett vértanúhalált az igazság és az Ortodoxia tisztaságának e hatalmas védelmezője, és átvette a dicsőség koronáját az ő dicsőséges Urától.

Császári emberek, Szergiosz és Bakkhosz,
A király szolgái, de nem a földié,
Hanem Jézusé, a halhatatlan Királyé.
A földi császár gúnyolja a szenteket,
Levéve az övet a derekukról,
Ám az Úr erővel övezte fel őket;
A császár levette róluk a főúri tógát,
De szebbe öltöztette őket az Üdvözítő:
A halhatatlanság romolhatatlan ruhájába;
A császár elvette gyűrűjüket a jobbukról,
De az Úr szebben gyűrűzte meg őket,
Lelküket magának jegyezve el.
A császár kiűzte őket a palotájából,
Isten befogadta őket a mennyei palotákba.
A föld kínozza Krisztus vitézeit,
A föld kínozza, de a menny boldogítja őket;
A rothadás elűzi magától a tisztaságot,
A gonoszság elűzi magától a jóságot.
Szent Bakkhosz és szent Szergiosz
Minden földit visszaadott a földnek,
Szent lelküket pedig Istennek adták át;
A földi királyság száműzöttjei
Még most is a föld világítótornyai.
Kínjaikkal legyőzték a gonoszságot,
Kereszthalálukkal megdicsőítették magukat,
Győztesek a sötét erők felett,
Kik a győzelem útját mutatják nekünk.

ELMÉLKEDÉS

Szent András látomása. Egyszer Szent András a tanítványával, Epifániosszal ült, és a lélek üdvösségéről beszélgettek. Ekkor egy démon közeledett Epifánioszhoz, és mindenféle csapdákat kezdett állítani neki, hogy gondolatait másfelé terelje, de Andráshoz nem mert közeledni. Ekkor András haragosan rászólt: „Távozz innen, te tisztátalan ellenség!" Az ördög meghátrált, és rosszindulatúan így felelt: „Olyan ellenségem vagy te nekem, amilyen nincs több egész Konstantinápolyban!" András nem akarta őt azonnal elűzni, hanem hagyta beszélni. Az ördög ekkor mesélni kezdett: „Érzem, hogy eljön az idő, amikor az én mesterségem elvész. Abban az időben az emberek gonoszabbak lesznek nálam, és a gyermekek is álnokabbak lesznek a felnőtteknél.

Én pedig akkor megpihenek, és nem tanítom többé semmire az embereket, mert ők maguktól is mindenben az én akaratomat fogják cselekedni." Megkérdezte tőle András: „Mely bűnöknek örül leginkább a ti fajtátok?" Az ördög így felelt: „A bálványimádásnak, a rágalmazásnak, a felebarát elleni rosszindulatnak, a szodómiai bűnnek, a részegségnek és a kapzsiságnak – ezeknek örülünk mi a legjobban." András újra megkérdezte: „És hogyan viselitek el, ha valaki, aki korábban nektek szolgált, megtagad titeket és a ti tetteiteket?" Az ördög így válaszolt: „Te ezt nálam is jobban tudod; nehezen viseljük el, de azzal vigasztalódunk, hogy újra visszatérítjük őt magunkhoz, mert sokan, akik megtagadtak minket és Istenhez fordultak, újra visszatértek hozzánk." Amikor a gonosz szellem ezt és még sok mást elmondott, Szent András ráfújt, és az eltűnt.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük Jósiás király igazságosságát és Isten jutalmát (2. Krón 34).

1. hogyan irtotta ki Jósiás király a bálványokat, és hogyan cselekedett mindenben úgy, ahogy az helyes az Úr előtt;
2. hogyan áradt ki Isten áldása rá és az ő népére hosszú uralkodása ideje alatt.

SZENTBESZÉD
a gyermekekről és az ő Úr-dicséretükről

„Kisdedek és csecsemők szájával hirdetteted
dicséretedet ellenségeid előtt," (Zsolt 8,3 / Mt 21,16)

Amikor az Úr Jézus ünnepélyesen bevonult Jeruzsálembe, majd magában a templomban is, a gyermekek így kiáltottak: „Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, aki jön az Úrnak nevében!" (Mt 21,9). Úgy tűnik, semmi sem bőszítette fel annyira a zsidó elöljárókat, mint Jézusnak ez a kisgyermekek általi dicsérete. „Hallod, mit mondanak ezek?" – kérdezték tőle rosszindulatúan. Az Úr pedig szelíden így felelt nekik: „Igen; sohasem olvastátok-e: Kisdedek és csecsemők szájával hirdetteted dicséretedet?" Világos tehát, mint a nap, hogy Dávid e prófétai szavai arra a csodára vonatkoznak, amely az Úr Krisztus Jeruzsálembe való bevonulásakor történt, vagyis az Úrnak erre a kisgyermekek általi csodálatos dicséretére. Világos ez magából az eseményből, mert amint meg lett jövendölve, szó szerint úgy történt. És világos abból is, hogy maga az Úr ennél az eseménynél Dávid királynak éppen erre a próféciájára hivatkozik. Hogy ez egy hatalmas, Isten Lelke által ihletett, valamint Isten ereje és akarata által végbement csoda volt, afelől semmi kétség sem lehet. Miközben a fejedelmek, az írástudók, a vének és a papok nem voltak képesek felismerni az Úr Krisztust, addig a kisgyermekek felismerték és hirdették Őt. Valóban, ez a csoda egyfelől egyedülálló az egész Ó- és Újszövetség-

ben, másfelől pedig – ha nem is nagyobb –, de semmivel sem kisebb a halottak feltámasztásának csodájánál. Egyébként mindkét csodában ugyanaz az isteni erő, ugyanaz a Lélek és ugyanaz az isteni Gondviselés működött. Ezt az erőt és Isten dicsőségének fenségét a próféta különösen a kisgyermekekkel történt esemény által akarta kiemelni, amelyet párhuzamba állít a csillagos világmindenség megcsodálásával, amelyet ugyanez az isteni erő teremtett.

Emellett e kisgyermekek közé kell számlálnunk magukat az apostolokat is, és sok szentet, aszkétát, Krisztusért halt vértanút és szüzet – azoknak ezreit és ezreit és ezreit, akik ártatlanul és tiszta szívvel ismerték el Krisztust Isten Fiának és Üdvözítőjüknek, szívbéli szeretettel ölelték magukhoz Őt, és súlyos szenvedéseket viseltek el Érte. Miért éppen az ő szájuk által szerzett az Úr dicsőséget Magának, és miért nem maguknak a főembereknek, filozófusoknak és rétoroknak a szája által? Az előbbieket a szelídségükért fogadta el, az utóbbiakat pedig a gőgjükért vetette el. A gőgösek Isten legnagyobb ellenségei. Ezért Krisztus csodálatos módon megnyitotta a gyermekek, az egyszerű halászok és parasztok nyelvét, hogy hirdessék az igazságot az Ő ellenségeivel, vagyis a zsidók gőgös, ám üres fejedelmeivel és írástudóival szemben.

Ó, Csupahatalmas Úr, Mindenható Isten! Nyisd meg a mi nyelvünket is, hogy mi is erős hittel és gyermeki örömmel hirdethessük a Te végtelen dicsőségedet. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 8.

1. Szent Pelágia. A bűnbánó bűnös. Pelágia Antiókhiában született pogányként. Istentől nagy testi szépséggel lett megáldva, ám ezt a szépséget mind a saját, mind mások lelki vesztére fordította. A paráznaság révén rendkívül meggazdagodott. Egy alkalommal elhaladva Szent Julián vértanú temploma mellett, ahol éppen Nonnosz püspök prédikált, betért a templomba. Ott hallotta az Utolsó Ítéletről és a bűnösök büntetéséről szóló prédikációt. Ez a szó annyira megrázta és megváltoztatta őt, hogy hirtelen megundorodott önmagára, megrettent Istentől, megbánta minden tisztátalan bűnét, és Szent Nonnoszhoz borult azzal a kéréssel, hogy keresztelje meg.„Könyörülj rajtam, bűnösön, szentatyám, keresztelj meg és taníts meg a bűnbánatra: a törvénytelenség tengere, a romlás mélysége, az ördög hálója és eszköze vagyok.” – kérte könnyek között e bűnbánó asszony Krisztus főpapját. Ő pedig megkeresztelte. A keresztségben a boldog Romána, a templom diakonisszája lett a keresztanyja, aki ezután mint lelki anyja, jól megerősítette őt a keresztény hitben. Ám Pelágia nem elégedett meg csupán a keresztséggel. Érezve számos bűnének súlyát és a lelkiismeret-furdalást, nagy aszkéta sorsra szánta el magát. Bűnnel szerzett hatalmas vagyonát a szegényekre hagyta, és titokban Jeruzsálembe ment. Ott férfinéven, mint Pelágiosz szerze-

tes, bezárkózott egy cellába az Olajfák hegyén, és megkezdte a böjt, az imádság és a virrasztás nehéz aszkézisét. Három év elteltével meglátogatta őt Jakab, Szent Nonnosz diakónusa, és még életben találta. Amikor azonban néhány nap múlva újra meglátogatta, testét már holtan lelte, és tisztelettel eltemette. Szent Pelágia 461 körül hunyt el.Így ez az egykori nagy bűnös bűnbánattal és fáradozással kiengesztelte Istent, megszabadult a bűntől, és megszentelődött. Megtisztult és megszentelt lelke pedig méltóvá vált Isten országára.

2. Szent Thaisz. A bűnbánó bűnös. Thaisz születése szerint egyiptomi származású volt. Szent Pelágiához hasonlóan ő is szabados paráznaságban töltötte ifjúságát. Thaiszt ráadásul saját szégyentelen anyja terelte az élet e gonosz útjára. Ám az irgalmas Isten, aki nem a bűnös vesztét, hanem megváltását akarja, csodálatos Gondviselése révén módot talált a bűnös Thaisz megmentésére. Szent Remete Szent Antal egyik tanítványa, Szidoni Paphnutiosz hallott Thaiszról, az ő bűnös életéről és a lelki méregről, amellyel sok ember lelkét megmérgezte, ezért elhatározta, hogy Isten segítségével megmenti őt. A szent Paphnutiosz ezért világi ruhát öltött, magához vett egy aranyérmét, bement a városba, megkereste Thaiszt, és odaadta neki az aranyat. Thaisz azt hitte, hogy a férfi a tisztátalan tettért adja neki az aranyérmét, így bevezette Paphnutioszt a szobájába. Ekkor Paphnutiosz megnyitotta kegyelemmel teli száját, feltárta Thaisz bűneit, és bűnbánatra hívta őt. Thaiszban felébredt a lélek és a lelkiismeret, és a mély, szívbéli bűnbánat könnyeiben tört ki. Miután minden vagyonát szétosztotta a szegények között, Szent Paphnutiosz útmutatása szerint egy apácakolostorba indult, és ott maradt körülbelül három évig, egy cellába zárkózva, kizárólag kenyéren és vízen élve. Halála előtt Szent Paphnutiosz meglátogatta, és akarata ellenére kivezette őt a cellából. Hamarosan megbetegedett, és rövid szenvedés után átadta megtisztult és megszentelt lelkét Istennek. Együgyű Szent Pál, Szent Antal másik tanítványa, látomásban látott a paradicsomban egy gyönyörű hajlékot, amelyet Isten készített a bűnbánó Szent Thaisznak. Ez a szent lélek a 340. évben hunyt el.

3. Szent Pelágia vértanú. Híres családból származó szűz Antiókhiából. Numeriánus császár idejében Antiókhia elöljárója katonákat küldött, hogy bíróság elé állítsák Pelágiát, mint akkoriban közismert keresztényt. A katonák körülvették a házat, és az ajtóhoz hívták a szent szüzet. Ő megjelent előttük, és amikor meghallotta, hogy a bíró elé akarják vezetni, vidámnak mutatta magát, majd kérte a katonákat, hogy várjanak rá egy-két pillanatot, amíg felmegy átöltözni. Ezután felment a ház tetejére, kezét az ég felé emelte, és hosszan imádkozott Istenhez, hogy Isten fogadja be a lelkét, és ne engedje, hogy szűzi tisztasága meggyalázódjon. És Isten befogadta a lelkét, a teste pedig holtan hullott a katonák elé. „Halála - írja Aranyszájú Szent János - nem a természetes bukás, hanem Isten parancsának eszköze volt”, majd így folytatja: „és így, ez a szűzi és minden aranynál tisztább test ott feküdt a földön: angyalok vették körül, arkangyalok tisztelték, és maga Krisztus volt mellette.”

Pelágia bűnös vala,
ám bűnbánatot tartott,
Igaz hitnek ismeretével
lelke fényt kapott.
Hívja a világ, csalja őt,
de már nem hallja meg,
Felébredt benne a lelkiismeret,
lelke fényben remeg.
Mennyi fáradságot áldozott,
mennyi gyötrelmet és kínt,
Bűnös teste –
mint rothadt alma, körül.

Annyi fáradságot, annyi kínt
fordított azután,
Míg szegény, esendő lelkét
a hit által Istenhez nem emelte fel újra.
Felragyogott az egekben
Isten fényes napja,
De még szebben ragyogott fel
Pelágia tiszta lelke.
Bűnbánatot, bűnbánatot
hagyott ránk az Isten,
Bűnbánattal Pelágia
dicsőült meg a mennyben.

ELMÉLKEDÉS

Ó, bárcsak legalább annyi fáradságot fordítanánk a lélekre, mint amennyit a testre fordítunk! Ó, bárcsak meglenne bennünk a vágy, hogy erényekkel ékesítsük magunkat Isten és az Ő fenséges angyalai előtt, mint amennyire a hiú és mulandó külső tarka-barka díszekkel ékesítjük magunkat! Pelágia és Thaisz kezdetben csak a testről tudtak, miközben lelkük olyan volt, mint a test börtönébe vetett, megkötözött rabszolga. Mindketten csupán hiúsággal voltak felékesítve, hiúságba voltak öltözve, hiúsággal voltak feldiszítve, hiúsággal voltak körülvéve, és a hiúság hízelgett nekik. De micsoda hirtelen változás! Micsoda isteni fordulat az életükben! Különösebb ez annál, mint amikor a vadalmát beoltják, és édes gyümölcsöt kezd teremni; vagy amikor a zavaros és bűzös mocsár valamiképpen kitisztul, és tiszta, iható vízzé válik. Amikor Nonnosz püspök a többi püspökkel együtt először látta meg a bűnös Pelágiát az ő külső ragyogásában - a legdrágább ruhákba öltözve, felékesítve, feldíszítve, gyűrűkkel, nyakláncokkal és függőkkel ékesítve, megillatosítva, rabszolgákkal körülvéve, amikor Nonnosz püspök meglátta őt, sírva fakadt, és így szólt társaihoz: „Bizony, sokat tanultam ettől az asszonytól. Az Úr az Ő Félelmetes Ítéletén elénk fogja állítani őt, és általa fog megfeddni minket. Mert mit gondoltok: hány órát töltött ez az asszony a szobájában mosakodva, öltözködve, szépítkezve, a tükörben nézegetve magát, és mindezt miért? Csupán azért, hogy az emberek előtt minél szebbnek mutatkozzon. Mi pedig, akiknek halhatatlan Vőlegényünk van a mennyben, nem igyekszünk felékesíteni a mi nyomorult lelkünket, nem sietünk, hogy megmossuk a bűnbánat könnyeivel, és felöltsük az erények szépségét, hogy minél szebbnek mutatkozzon Isten szeme előtt!”

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Aháb király igazságtalanságát és Isten büntetését Illés próféta által (1. Kir. 16, 17), mégpedig:

1.hogyan adta át magát Aháb teljesen a bálványimádásnak, és hogyan cselekedett mindent, ami gonosz az Úr előtt;

2. hogyan zárta be Illés próféta imádsággal az eget, úgyhogy nem volt eső három évig.

SZENTBESZÉD
arról, hogy a végén az ellenség fegyverei elfogynak

„Ellenségeim csatát vesztettek, eltűntek, romba döntötted városaikat, velük együtt tűnt el emlékük is.” (Zsolt 9, 7)

Az emberi nem ellensége, az embergyilkos és vérontó a kezdetektől fogva minden fegyvert és mesterkedést bevetett az ember ellen. Az ő dolga, hogy éjjel-nappal új fegyvereket és új cselt eszeljen ki, csak azért, hogy valakit romlásba döntsön; mint ordító oroszlán jár körül, keresve, kit nyeljen el (1.Pét. 5, 8); mint mérges kígyó rejtőzik és várja zsákmányát; mint a pók, mindenütt kiteríti hálóját, csak azért – egyedül azért –, hogy elkapjon egy emberi lelket, és behajítsa azt az ő bűzös birodalmába.

A pogány népek olyanok voltak, mint az ő városai. Krisztus eljöveteléig békében és teljes mértékben uralkodott bennük. A bálványimádás az ő szolgálata volt; a varázslás és a jóslás az ő szolgálata volt; az emberek közötti féktelen és kicsapongó életet ő védelmezte és terjesztette; az emberáldozatok, a szenvedélyek tüze, a viszályok, a háborúk, a bűntények – mindez élvezetet jelentett számára.

De a végén elfogytak a fegyverei, városai elpusztultak, emléke elenyészett zajos pusztulással. Ez a vég, amelyet a próféta említ, Krisztus Úr eljövetele a világra. Az Úr megmutatta erejét az ördög felett, legyőzve kísértéseit a hegyen; megmutatta hatalmát azáltal, hogy kiűzte az ördögöket az emberekből, megparancsolva nekik, hogy ide vagy oda menjenek; megmutatta legyőzhetetlen uralmát a bűn és a halál felett az Ő szenvedésével és feltámadásával. És ami talán a legfontosabb: összetörte a poklot, és szétszórta a démoni erőket.

Nem akarta megsemmisíteni a démonokat, hanem szétszórta őket, és fegyvereiket eltörte; szétzúzta és szétszórta őket, mint a zsidókat, sőt, még a zsidóknál is félelmetesebb módon. Felszabadította a népeket a hatalmuk alól, és ami a fő: hatalmat adott az embereknek a démonok felett, hogy az Ő nevében elűzhessék előlük azokat.

Látjátok, hogyan kötötte össze az Úr a démonok feletti győzelmét az emberek iránti irgalmával? Annyira meggyengítette, megtörte, összezavarta és szétszórta a démonokat, hogy az emberek hatalma alá adta őket. És így az egykori rabszolgák urakká lettek, az egykori urak pedig rabszolgákká. De az Úr nem minden embernek adott hatalmat a démonok felett, hanem csak azoknak, akik hisznek Őbenne, és követik az Ő parancsolatait. Hatalmat adott nekik, és fegyvert is adott nekik. Ez a fegyver a Kereszt.

Ó, Urunk, Istenünk, Szabadítónk az ördög hatalmától, segíts nekünk, hogy mi is megtegyük azt a legkevesebbet, amit még ránk hagytál, hogy megtegyünk. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 9.

1. Szent Jakab apostol. Alfeus fia, a tizenkét nagy apostol egyike, Máté apostol és evangélista édestestvére. Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus szavainak és csodáinak igaz tanúja, az Ő szenvedésének, feltámadásának és mennybemenetelének bizonysága. Miután Pünkösdkor leszállt a Szentlélek, Jakab apostolnak jutott osztályrészül, hogy Krisztus Evangéliumát hirdesse Elevteropoliszban és a környező helyeken, majd ezután Egyiptomban is, ahol szenvedést is vállalt Üdvözítőjéért. Szent Jakab nagy erővel, szóval és tettel terjesztette az üdvösséget hozó örömhírt a megtestesült Isten-Igéről: lerombolta a bálványimádást, kiűzte a démonokat az emberekből, és meggyógyított minden erőtlenséget és minden betegséget az Úr Jézus Krisztus nevében. Fáradozását és buzgóságát nagy siker koronázta. Sok pogány lett hivő az Úr Krisztusban, egyházak alapíttattak és rendeztettek be, papok és püspökök szenteltettek fel. Egyiptomban, Osztrakine városában szenvedett vértanúságot, miután a pogányok keresztre feszítették. És így költözött át a mennyek országába Krisztus e nagy és csodálatos apostola, hogy halhatatlanul uralkodjon a dicsőség Királyával.

2. Szent Andronikosz és felesége, Atanázia. Antiókhiai polgárok Nagy Theodosius császár idejéből. Andronikosz mesterségét tekintve aranyműves volt. Mind ő, mind felesége igen jámborok voltak, szüntelenül azon fáradozva, hogy az Úr útján járjanak. Keresetük egyharmadát a szegényeknek adták, a második harmadát az egyháznak, a harmadik harmadából pedig magukat tartották el. Miután két gyermekük született, megegyeztek, hogy a jövőben mint fivér és nővér élnek együtt. Ám Isten kifürkészhetetlen Gondviselése folytán mindkét gyermekük egyazon napon halt meg. Nagy szomorúságban voltak mindaddig, amíg Szent Julián vértanú meg nem jelent a temetőben Atanáziának, és meg nem vigasztalta őt a hírrel, hogy gyermekeik Isten országában vannak, és jobb dolguk van ott, mint a szüleiknél a földön. Ezután mindketten elhagytak mindent, Egyiptomba mentek, és magukra öltötték a szerzetesi rendet: Szent

Andronikosz Dániel vén atyánál a Szkítisz-sivatagban, Atanázia pedig egy női kolostorban Tavenisziotban. Hosszú éveken át tartó aszkézisükkel kedvét lelvén Istennek, átköltöztek Krisztus örök országába; legelőször Szent Atanázia, majd nyolc nap múlva Szent Andronikosz is.

3. Szent Igaz Ábrahám és Lót. Olvass róluk a Teremtés könyvében.

4. Szent Demeter, alexandriai pátriárka. A tizenegyedik alexandriai püspök Szent Márk evangélista után. Bölcsen és hosszan, 189-től 231-ig kormányozta nyáját. Az ő idejében, az indiaiak kérésére küldetett Indiába az Evangélium hirdetésére Szent Pantenosz, a híres alexandriai katechetikai iskola vezetője. Pantenosz Indiában megtalálta a Szent Máté által héber nyelven írt Evangéliumot.

5. Szent István, szerb despota. Brankovics György despota és Irén fia. Mara nővérével egy ideig II. Murád szultán udvarában élt. Drinápolyban vakíttatott meg Grgur fivérével együtt. A despota hatalmat Szerbia felett 1458-ban vette át. Hamarosan menekülni kényszerült országából Albániába, ahol feleségül vette Angelinát, Szkander bég leányát. Vakon és szerencsétlenül, de Istennek mindvégig odaadóan hunyt el 1468 -ban, Itáliában. Ereklyéi a Krusedol-kolostorban nyugszanak, amely fiának, Szent Miksának (Maximosz) a kegyúri alapítása.

Úrtól küldetett ő, s az Úrnak engedett,
A mindent dicsérő Jakab apostol fáradozott,
Hogy az evangéliumi magot szerteszét vesse,
S belőle Krisztus-hívő nép sarjadozzon.
Bejárta Szíriát és a régi Egyiptomot,
A mennyei mézet mindenüvé hűen elvíve,
A gyógyító, csodás mézet Krisztus ajkáról,
A megéhezett embereket e mézzel táplálva.
Merre Jakab járt, nyomot hagyott mindenütt:
Színültig telt mézes kelyheket, épeket és egészeket,
Az életadó méz kiapadhatatlan kelyheit –
Ezek a szent egyházak, gazdagok és fehérek.
Bennük dicsőíttetik a végtelen Teremtő,
És az Isten Fiának csodálatos tettei;
Krisztus az a méz, mely a hívőknek adatik,
Az életadó manna a kenyérből és borból.
Jakab az utat vörös ponttal zárta le,
A vértanúi vérrel, mely a keresztről omlott,
És Krisztustól elnyerte a mennyei koronát,
Úgy, mint a többi sorban, isten-apostolai.

ELMÉLKEDÉS

Hogyan büntet és hogyan irgalmaz Isten, az tisztán megmutatkozik előttünk az utolsó szerb despoták életéből a szerb földek török hódításának idején. Nem önhatalmúlag és önkényesen jöttek a törökök a Balkánra, és vetették igába a keresztény népeket – a görögöket, bolgárokat és szerbeket –, hanem Isten megengedéséből, éppen úgy, ahogyan Nabukodonozor sem a saját erejéből, hanem Isten megengedéséből hódította meg Jeruzsálemet, és hurcolta fogságba a zsidókat. A hercegek és a nép elöljáróinak bűnei miatt keservesen bűnhődött a szerb nép, de még keservesebben bűnhődtek maguk a hercegek és elöljárók. György despota száműzöttként halt meg, fiait, Grgurt és Istvánt a törökök megvakították, leányának kényszerből a szultán feleségévé kellett lennie, középső fia pedig fellázadt saját anyja, Irén és fivére, Grgur ellen, és erőszakkal elfoglalta a megingott szendrői (smederevói) trónt, ám hirtelen meghalt. A vak István, amint despota lett, máris menekülni kényszerült Albániába, majd onnan Itáliába, ahol száműzöttként és kolduskénti halt meg az idegenben. Mindez Isten büntetése. De hol van az irgalom? Isten örök dicsőséggel dicsőítette meg ezt az Istvánt is, feleségét, Angelinát, valamint gyermekeiket, Miksát (Maximosz) és Jánost. Nyolc évnyi sírban fekvés után István testét kiásták, és teljesen épen, jóillatú bűbájjal (illattal) telinek találták. És sok csoda nyilvánult meg ezen szent ereklyéiből. Hasonlóképpen, Isten kegyelméből megdicsőült és megszentelődött az ő felesége és fiai is.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem a tűz csodálatos lehívását az égből Illés próféta által (1Kir. 18).

1. hogyan imádkozott Szent Illés Istenhez a Kármel-hegyen, Aháb király és a bálványpapok jelenlétében;
2. hogyan hullott alá a tűz az égből, és hogyan gyújtotta meg az áldozatot, amelyet Illés mutatott be Istennek.

SZENTBESZÉD
arról, hogy csak a balgák tagadják Istent

„Azt mondja a balga az ő szívében: Nincs Isten!
Romlottak és utálatosak a tetteik.” (Zsolt 13, 1)

Az elme az egész emberi lény kormányosa. Tanácsot ad, rábeszél, vezet. Mind a lélek, mind a test az elme szerint igazodik. Ha az elme egyenes Isten előtt, az egész ember egyenes. Ha pedig az elme nem egyenes Isten előtt, az egész ember hamis. Ha valaki csak arra gondol is: nincs Isten, az azonnal megmutatkozik a tetteiben. Elő-

ször a gonosz gondolat sarjad ki, s azt nyomban követik a gonosz tettek. Látjátok-e, milyen jól ismeri a megihletett próféta az emberi természetet? Először az okot emeli ki, majd ezután sorolja fel a következményeket. A gonosz gondolatokból elkerülhetetlenül gonosz tettek fakadnak.

Ezért, testvéreim, ne higgyetek annak, aki azt mondja: én nem hiszek Istenben, de jót cselekszem. Mindenekelőtt, aki nem hisz Istenben, az nem tudja, mi a jó, és nem tudja megkülönböztetni a jót a gonosztól. Az Istenben való hitetlenséggel az ember elvágja magát a legfőbb Jótól és minden jó forrásától. Továbbá, nézzétek meg figyelmesen, és meglátjátok, hogy minden istentelen tette romlott és utálatos: romlott, mert gonosz, semmis és mulandó; utálatos, mert ellentétes az élő Isten akaratával. Az istentelen nem is tudja megkülönböztetni a jót a gonosztól, mert csakis Isten törvényének világosságában lehet pontosan meghatározni, mi a jó és mi a rossz.

De megesik az is, hogy az, aki szájával vallja, hogy hisz Istenben, romlott és utálatos tetteket vet be. Vagyis: szájával elismeri Istent, de tetteivel tagadja Őt. Jó dolog a szájjal megvallani Istent, de ez távolról sem elegendő: szükség van még arra is, hogy szívvel ismerjük el Őt, és tetteinkkel igazoljuk hitünket. És az is megesik, hogy az ember szívével hisz, szájával vallást tesz, mégis vétkezik. Ez vagy az akarat gyengesége miatt, vagy pedig az ördög nyilai által történik. Az ilyen ember tartson bűnbánatot, mégpedig azonnal, és megbocsáttatik neki.

A bűnbánat egyébként az istentelen számára is üdvös, hát még a hívőnek! Amíg az ember a földön van, addig van még ideje a bűnbánatra. De ki lehet biztos abban, hogy az ő ideje nem jár le még az éjszaka? Ezért a bűnbánat halogatása teljes balgaság.

Ó, jóságos Urunk, Jézus Krisztus, Isten Fia, segíts nekünk bűnbánatot tartani, miképpen lélegezni is segítesz minket. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 10.

1. Szent Eulampiosz és Eulampia vértanúk. Nikomédiai testvérpár. Makszimilián császár rettenetes keresztényüldözésének idején néhány nikomédiai hívő elmenekült a városból és elrejtőzött. Az ifjú Eulampioszt beküldték a városba, hogy hozzon kenyeret. Belépve a városba, az ifjú meglátta a falra kifüggesztett császári parancsot, amely a keresztények üldözéséről és megöléséről szólt; elnevette magát a parancson, letépte és összetépte azt. Emiatt azonnal a bíró elé vezették. Amikor a bíró győzködni kezdte őt, hogy tagadja meg Krisztust, Eulampiosz is győzködni kezdte a bírót, hogy tagadja meg a hamis bálványokat, és ismerje el Krisztust mint egyetlen élő Istent. Ekkor a bíró megparancsolta, hogy hosszan verjék őt, míg a vér el nem borította, és

más keserves kínzásokkal gyötörték. Meghallván fivére kínzását, a szűz Eulampia odafutott, hogy ő is a testvérével együtt szenvedjen Krisztusért. Őt is addig verték, míg a vér ki nem serkedt az orrán és a száján. Ezután forró szurokba, majd egy izzó kemencébe vetették őket, ám ők a kereszt jele és Krisztus nevének ereje által ártalmatlanná tették a tüzet. Végül Szent Eulampiosznak fejét vették, Szent Eulampia pedig még a lefejezés előtt kilehelte lelkét. Kivégeztek még kétszáz keresztényt is, akik megtértek Krisztus hitére, látva Szent Eulampiosz és nővére erejét és csodáit. Mindnyájan elnyerték a vértanúi koronát, és átköltöztek mennyei, halhatatlan hazájukba.

2. A zográfhi vértanúk. Amikor Mihály Palaiologosz császár megkötötte a pápával a hírhedt Lyoni Uniót, hogy a pápától segítséget kapjon a bolgárok és a szerbek ellen, a szenthegyi szerzetesek tiltakozást küldtek a császárnak az unió ellen, azt tanácsolva neki, hogy vesse el azt, és térjen vissza az ortodoxiához. A pápa sereget küldött Mihály segítségére. Ez a latin sereg bevonult a Szent Hegyre, és olyan barbarizmusokat követtet el, amilyeneket a törökök ötszáz év alatt sem tettek soha. Miután felakasztották a Protoszt (a Szent Hegy elöljáróját), és sok szerzetest megöltek a Vatopedi, Iveron és más kolostorokban, a latinok megtámadták a Zográfhi-kolostort. A boldog Tamás igumen (főnök) előre kihirdette a testvéreknek, hogy aki meg akar menekülni a latinoktól, az húzódjon el a kolostorból, aki pedig vértanúhalált akar, az maradjon. Így huszonhat ember maradt, mégpedig huszonkét szerzetes az igumenjével együtt, és négy világi ember, akik a kolostor munkásai voltak. Mindannyian bezárkóztak a kolostor tornyába (pirgoszába). Amikor a latinok megérkeztek, felgyújtották a tornyot, így a tűzben lelte vértanúhalálát Krisztus e huszonhat hős vitéze. Amíg a torony égett, zsoltárokat és az Istenszülő Akathisztoszát énekelték, és átadták szent lelküket Istennek 1283. október 10-én. Ugyanezen év decemberében szánalmas véget ért a gonosz Mihály császár is, aki ellen az ortodoxia védelmében a szerb Milutin király kelt fel.

3. Hitvalló Szent Theofil. Származása szerint macedóniai szláv, Sztrumica környékéről. Fiatalon lett szerzetes, és saját kolostort alapított. Sokat szenvedett az ikonokért Iszauri Leó idejében, és meg is halt volna ekkor, ha nem sikerül meggyőznie bíráját, Hüpatiosz herceget az ikontisztelet megalapozottságáról és szükségességéről. A herceg szabadon engedte őt, ő pedig visszatért kolostorába, ahol békében hunyt el 716-ban, és átköltözött Ura örömébe.

4. Szent Theotékne (Theotszki) vértanú. Római tiszt Antiókhiában, Makszimilián idejében. Amikor a császár arra kényszerítette, hogy áldozzon a bálványoknak, ő így válaszolt: „Én a Krisztus Istenben hiszek, és Őneki fogom áldozatul adni önmagamat – élő áldozatul." Kővel a nyakában a tengerbe fojtották, s a nagy kínzások után tisztelettel szenvedett Krisztusért, és elnyerte a vértanúi koronát.

5. Szent Bassziánusz (Vaszijan). A jámbor Markiánosz császár idejében, 450-ben érkezett ez a szent Anatóliából Konstantinápolyba. Nagy volt az ő aszkézise, és

nagy az a csodatevő erő, amelyet Isten ajándékozott neki. Körülbelül háromszáz tanítványa volt, köztük Szent Matróna is. Markiánosz császár templomot építtetett az ő nevére, amely még ma is áll.

Zográfi hősök, az igazság vitézei,
Az ortodox hitnek áldozatot hoztak,
Megszégyenítették a büszke, gőgös latinokat,
S Isten országába lélekkel feljutottak.
Lángokban áll a torony, a láng az égig ér,
A tűzben a szerzetesek Istennek dicséretet zengenek,
Az ég az angyalokkal e látványra tekint,
A torony alatt a gyilkosok mint a férgek nyüzsögnek.
Itt Tamás igumen, mint igaz szülőatya,
Bátorítja testvéreit, s a zsoltárokat kezdi.
Nem fél a haláltól, ki az Urat dicséri,
Nem vész el az, ki Istenért az életét veszti.
Az áldozat bemutattatott, s az oltár megmaradt,
Elrepültek a lelkek, elégtek a testek,
Ezen áldozat miatt Zográfhu még dicsőbbé lett,
Megmaradt dicsősége teljesnen mindöröké.
Szent György vitéz neveli a vitézeket,
És Isten Anyja – a mennyei polgárokat –
Az igazság vitézeinek örvendez az Egyház,
Ők az ő gyermekei, az ő termő ágai.

ELMÉLKEDÉS

Isten Gondviselése folytán a legtöbb csoda és mennyei jelenés Isten szolgáinak mártíromsága idején történik. Azon a napon, amikor a latinok a Zográfhu-kolostor ellen indultak, egy idős szerzetesnek a kolostortól félórányi járásra lévő szőlőskertben volt engedelmességi feladata, és a maga megszabott idejében az Istenszülő ikonja előtt olvasta az akathisztoszt. Ám amikor elkezdte kiejteni a „Üdvözlégy!” szót, hirtelen hangot hallott az ikontól: „Üdvözlégy te is, vénember! Menekülj innen, amilyen gyorsan csak tudsz, nehogy szerencsétlenség érjen; vagy értesítsd a kolostor testvéreit, hogy zárkózzanak be, mert az Isten-ellenes latinok megtámadták ezt a Hegyet, amelyet én választottam, és már a közelben vannak.” A megrémült öreg arcra borult a földön, és félelmében felkiáltott: „Hogyan hagyhatnálak itt Téged, Királynőm, az én oltalmazómat?” Erre ismét hang hallatszott: „Ne aggódj miattam, hanem menj sietősen!” Az öreg azonnal a kolostorba sietett. Ám amikor a kolostor kapujához ért, odapillantott, és a kapu

előtt meglátta ugyanazt a saját Istenszülő-ikonját. Az ikon csodálatos módon hamarabb érkezett meg a kolostorba, mint ő. Az elámult öreg elmesélte az igumennek és a testvéreknek mindazt, ami megjelent neki, és mindnyájan, akik ezt hallották, dicsőítették Istent és az Isten Anyját. Egy alkalommal, a 26 zográfhi vértanú ünnepén, 1873. október 10-én, nagy éjszakai virrasztás volt. Holdvilágtalan éjszaka volt. Éjfélkor, miközben a szerzetesek énekeltek és a szent vértanúk életét olvasták a templomban, hirtelen valami morajlás hallatszott a templomban, a templom felett pedig egy tűzoszlop jelent meg a földtől az égig, olyan fényes, hogy kint a mezőn mindent messzire látni lehetett, mint délben. Ez a csodálatos jelenség körülbelül negyedórán át tartott, majd eltűnt.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Isten csodálatos megjelenését Illés prófétának (1.Kir. 19), mégpedig:

1. hogyan imádkozott Illés az emberek igazságtalanságától elfáradva Istenhez, hogy bárcsak meghalna;
2. hogyan vigasztalta meg őt Isten azzal, hogy megjelent neki a Hóreben;
3. hogyan támadt erős szél, majd földrengés, majd tűz, és végül egy halk és szelíd hang – Isten hangja.

SZENTBESZÉD
Dávid gyötrelmeiről és Krisztus szenvedésének próféciájáról

„Körülvett engem nagy sereg kutya, a gonoszok zsinatja körülfogott engem. Átlyuggatták kezemet és lábamat,” (Zsolt 21, 17)

Ez a bűnbánó Dávid titokzatos megélése, és egyben Krisztus szenvedéseinek világos próféciája. *„De mindazokat is, akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, üldözni fogják”* (2Tim 3, 12) – mondja Pál apostol. Amikor Dávid király vétkezett, az ördögök nem jelentek meg neki, és nem nyugtalanították őt. Ám amikor elkezdett bűnbánatot tartani, és életét Isten útja felé irányította, akkor a gonosz ördögök körülvették őt, elkezdték fogva tartani és gyötörni. Itt nem emberekről van szó, hanem démonokról, akik vagy maguk jelennek meg a bűnbánónak, vagy az embereken keresztül gyötrik őt. Dávid nem nevezte volna kutyáknak Isten embereit, Isten teremtményeinek koronáját; hanem a démonokat nevezte kutyáknak, akik az igaz embereknek vagy kutyák, vagy kígyók, vagy szerecsenek (feketék), vagy oroszlánok képében, vagy bármilyen más alakban jelennek meg.

Hogy ő itt a kutyák alatt gonosz szellemeket ért, arról meggyőződhetünk a nagy aszkéták életéből is, akiknek a démonok, megfélemlítés céljából, kutyák képében jelen-

tek meg. És meggyőződhetünk erről az Üdvözítő Úr szavaiból is, amelyeket a keresztről mondott: *„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek!”* (Lk 23, 34). Ez azt jelenti, hogy nem a saját akaratukat teszik, hanem valaki másnak, nevezetesen a démonnak az akaratát. Sok kutya és a gonoszok serege gyűlt össze, hogy elpusztítsák a Krisztus Urat. Amikor a kísértő ördög nem tudta legyőzni az Urat a Kísértés hegyén az ő hamis ígéreteivel, akkor minden erejével azon volt, hogy az emberek által, becstelen kereszthalállal pusztítsa el Őt.

Nézzétek, testvéreim, milyen világos a prófécia! *„Átlyuggatták kezeimet és lábaimat.”* A világ egész történelmében senki másra nem lehetett ezeket a szavakat vonatkoztatni, csakis a megfeszített Üdvözítőre. De ez a prófécia minden részletre kiterjed: *„Elosztják maguk közt ruhámat, köntösömre pedig sorsot vetnek.”* Minden beteljesedett, ahogyan megjövendöltetett – igen, minden!

De az ördög elszámította magát. Azt hitte, hogy a halállal elpusztíthatja Azt, aki erősebb a halálnál. Azt hitte, hogy meggyalázhatja Azt, aki egyedül ad tisztességet minden teremtménynek. Krisztus Úr az Ő dicsőséges feltámadásával legyőzte és megszégyenítette az ördögöt és az ő kutyáinak egész seregét, nekünk, embereknek pedig erőt és hatalmat adott felettük. Az egész pogány világ nem tudott elűzni egyetlen démont sem; mi pedig képesek vagyunk Krisztus nevével és az Ő keresztjével füstként elűzni a démonok légióit, mert a démonok Krisztus után olyanokká lettek, mint a megtört és gyáva kutyák.

Ó, Győzedelmes és Üdvözítő Urunk - Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 11.

1. Szent Fülöp apostol. A palesztinai Cezáreából származott. Nős ember volt, házasságából négy leánya született; mind a négyen elnyerték Istentől a prófétálás ajándékát, és mind a négyen szüzességet fogadtak Krisztusért. Amikor a szent apostolok diakónusokat választottak, Fülöpöt is kiválasztották István és a többiek mellett. Fülöp nagy szorgalommal szolgált a szegényeknek és az özvegyeknek. Amikor Jeruzsálemben megkezdődött a keresztények üldözése, Fülöp apostol Szamáriába menekült, és ott hirdette az Evangéliumot, s azt sok csodával igazolta: démonok kiűzésével, betegek meggyógyításával és egyebekkel. Látva a szent apostol csodáit, a hírhedt Simon mágus is megkeresztelkedett. Szent Fülöp megkeresztelte Kandaké királynő udvarmesterét (eunuchját) is. Ezután Isten angyala pillanatok alatt és láthatatlanul Azótuszba vitte őt, ahol tanított és prédikált, és sokakat Krisztushoz térített. Trallészben szentelték püspökké. Békében halt meg mély öregségben, és átköltözött Ura örömébe.

2. A Hetedik Egyetemes Zsinat emlékezete. Ezt a Zsinatot 787-ben tartották Nikaiában, a jámbor Iréné és fia, Konsztantinosz uralkodása, valamint Tarasziosz pátriárka idejében. Ez a Zsinat végérvényesen megerősítette az ikontiszteletet, megalapozva azt a Szentírással, a Szentatyák tanúságtételével és a szent ikonok által nyilvánvalóvá tett csodák hiteles példáival. A felsorolt csodapéldák között Konsztantinosz ciprusi püspök a következő esetet is megemlítette: egy konstantiai pásztor, miután egy napon kihajtotta nyáját a legelőre, meglátta a Szentséges Istenszülő ikonját, amelyet az igazhitűek mind feldíszítettek virágokkal. „Miért kell ekkora tiszteletet adni egy kőnek?" – mondta a pásztor (akit bizonyára a ikonrombolás szellemében neveltek), majd vasbotjával rácsapott az ikonra, és megrongálta az Istenanya arcának jobb szemét. Ám amint elindult arról a helyről, megbotlott, és ugyanazzal a bottal kiverte a saját jobb szemét. Félszeműen visszatérve a városba, sírva kiáltozta és mondta, hogy az Istenszülő büntetése utolérte őt. Ez a Zsinat arról is döntött, hogy az antimenzionba (oltárkendőbe) elengedhetetlenül bele kell helyezni a vértanúk szent ereklyéit. A zsinaton 367 atya vett részt. Az ő imádságaikért az Úr rajtunk is könyörüljön és mentsen meg minket.

3. Hitvalló Arculírt Szent Theophanész. Hitvalló és kánoníró. Arábiában született gazdag és jámbor szülőktől. Teodórosz fivérével (december 27.) együtt lett szerzetes Szent Szabbasz kolostorában. Mivel igen művelt szerzetesek voltak, Tamás jeruzsálemi pátriárka elküldte őket Örmény Leó császárhoz, hogy a császár előtt megalapozzák és megvédjék az ikontiszteletet. A gonosz császár rettenetesen megkínozta e szent testvérpárt, és börtönbe vetette őket. A későbbi ikonromboló császár, Theofilosz folytatta a gyötrésüket; és hogy kitegye őket a világ gúnyjának, megparancsolta, hogy arcukra gúnyos szavakat tetováljanak (rajzoljanak). A képrombolás végeztével Szent Theophanészt szabadon engedték, és hamarosan püspökké szentelték. Békében hunyt el 847-ben. Huszonöt éven át szenvedett az ikonokért. Száznegyvenöt kánont írt. Elköltözött Ura örök örömébe.

4. Szent Nektáriosz, konstantinápolyi pátriárka. Mint világi ember és magas rangú császári tisztviselő választatott meg egyhangúlag pátriárkává Szent Gergely (Teológus) után, 381-ben. Mély értelemmel, tapintattal és az egyház iránti buzgósággal tűnt ki. Békében hunyt el 397-ben.

5. Szent Zenaida és Philonilla vértanúk. Édestestvérek, Tarzuszból származtak. Szent Pál apostol rokonainak nevezik őket. Mint szüzek mondtak le a világról Krisztusért, és egy barlangba visszahúzódva gyakorolták az aszkézist. Értettek az orvosláshoz, így sok betegnek segítettek. Különösen Philonilla részesült a csodatevés ajándékában a nagy böjtölése miatt. Ám néhány hitetlen éjszaka rájuk támadt, és megkövezte őket.

Szabbaszita Theophanész, kiváló aszkéta,
Mély teológus és dicső énekszerző,
Krisztusért szenvedő, a hit vallója,
Az Egyház ékessége, ortodox szentatya.
Elhagyta celláját az engedelmességért,
A mély csendből ismét a világba lépett,
Hogy a gonosz császárt az igazsággal meggyőzze,
S a tiszta igazságot a császár előtt megvallja.
Egy negyedszázad még boldogságnak is sok!
Szent Theophanésznak ez mind kínban telt el,
Igen nehéz gyötrelemben, a hideg börtönben,
Arcán hordozva a ráírt (karcolt) szenvedést.
De Isten szentje, a Lélektől ihletett,
Minden időt édes énekszóval töltött be,
Dicsőítve az Urat és az Úr szentjeit,
Forró szeretettel, hittel és reménységgel.

ELMÉLKEDÉS

Ahogyan Isten Gondviselése folytán gyógyító, csodatevő erő adatik a szenteltvíznek vagy a szentelt olajnak (olajnak), úgy ugyanolyan erő adatik az ikonoknak is. A szent ikonok csodatevő erejének egy csodálatos példáját említi Szent Atanáziusz (Atanáz) pátriárka. Bejrút (Virit) városában élt egy keresztény ember bérlőként egy házban. Amikor kiköltözött abból a házból, ott felejtette az Üdvözítő egyik ikonját. Utána egy zsidó költözött be ugyanabba a házba. Abban a városban pedig sok zsidó élt, akik különösen elszántak voltak a keresztény hit ellen. Amikor az ikont megtalálták, a zsidók bevitték azt a zsinagógájukba (gyülekezetükbe), és gúnyolódni kezdtek vele, miképpen egykor őseik gúnyolódtak az élő Üdvözítővel. És a zsidók pontosan ugyanazt tették az ikonnal, amit őseik tettek az Üdvözítővel, mégpedig: átfúrták a kezeit és lábait szögekkel, átitatták az ikon száját ecettel, és minden módon meggyalázták az Üdvözítő arcát. Végül valaki közülük fogott egy lándzsát, és a bántalmazott isteni alakot az oldala alatt megütötte. De, ó, csoda, az átfúrt helyről vér és víz folyt ki, mint egykor a megfeszített Úr élő testéből. A zsidók félelme és borzalma leírhatatlan volt. Ekkor edényt tettek alá, hogy abba folyjon a vér; és sok beteget, vakot, süketet, sántát, ördögtől megszállottat hoztak oda, akik, amint megkenték őket azzal a vérrel – mindannyian meggyógyultak. Erre a csodára az egész város egybegyűlt, és mindannyian dicsőítették a Krisztus Istent. Az abban a városban élő zsidók pedig mindannyian hittek az Úr Krisztusban, aki élő és életadó.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Izráel népének számos igazságtalanságát és Isten számos büntetését, mégpedig:

1. hogyan fordultak el a nép fejedelmei gyakran Istentől, és hogyan cselekedték azt, ami gonosz Isten előtt;

2. hogyan büntette Isten a népet, hogy megjavítsa azt;

3. hogyan hurcoltatott végül, a gonosz Joakim király idejében, Izráel népe a babiloni fogságba.

SZENTBESZÉD
az Úr hangjáról a vizek felett

„Az Úr hangja hallatszik a vizek felett." (Zsolt 28, 3)

A Jordánnál hallatszott az Úr hangja, amikor Szent János megkeresztelte az Üdvözítőt. A Galileai-tengeren, amikor vihar és szelek támadtak, hallatszott Krisztus hangja, és a vihar lecsendesedett, a szelek pedig elálltak. Az Úr hangja hallatszott a kánai menyegzőn, és a víz borrá változott. A Vörös-tengernél elhangzott az Úr hangja, és a tenger kettévált, utat nyitva Isten népének. A pusztában elhangzott az Úr hangja, és víz fakadt a száraz sziklából. Mit jelent ez: az Úr hangja a vizek felett? Azt jelenti: a víz eleme Isten alkotása, és rajta keresztül Isten csodákat tesz, amikor akarja és ahogyan akarja.

Nem kevésbé Isten alkotása a többi elem is – a tűz, a levegő és a föld. Azok felett is Isten az Úr; és általuk is csodákat tesz, amikor akarja és ahogyan akarja. Tűz képében jelent meg Isten, a Szentlélek Pünkösdkor. A babiloni kemencében a láng elveszítette erejét az Úr szavára, és nem ártott a boldog ifjaknak; tűz hullott alá az égből, és meggyújtotta Gedeon áldozatát (Bír 6). Illés tüzet hívott le az égből. A csipkebokor égett, de nem égett el (2.Móz. 3). Tűz hullott alá az égből, és meggyújtotta az Istennek bemutatott áldozatot (1Kir. 18). Tűzoszlop járt az izraeliták előtt. Mindez az Úr szavára történt.

A föld megnyílt, és elnyelte az igazságtalan Kórét, Dátánt és Abirámet (4.Móz. 16). A föld megnyílt, és elrejtette Erzsébetet a csecsemő Jánossal Heródes kardja elől. A föld megrendült, amikor az Úr kilehelte lelkét a Kereszten, és a sírok megnyíltak. A levegőben emelkedett fel az Úr az égbe. A levegőben vitettek át a szent apostolok Jeruzsálembe a világ különböző tájairól. A levegőben vitte át az angyal Habakuk prófétát egy pillanat alatt Babilonba. És mindez az Úr hangjára, az Úr parancsára történt.

Ó, bárcsak az emberek olyan engedelmesek lennének az Úr hangjának, mint amilyen engedelmesek neki a természet értelmetlen elemei! De a vizek alatt valójában az Úr hangjának engedelmes embereket is kell érteni: az apostolokat és a szenteket.

Mint a víz, úgy áradtak szét ők az egész világon a Krisztus Isten prédikációjával. Mint a víz, úgy itatták meg a szomjazó világot az örök élet forrásából. És megújult a világ, és felvirágzott. Miképpen a közönséges vizeken, úgy őbennük is megmutatkoztak Isten számtalan csodái – mert alávetették magukat Isten akaratának, engedelmeskedve Isten hangjának, mint a víz, pontosan úgy, mint a víz.

Ó, Urunk, Jézus Krisztus, segíts nekünk engedelmesnek lennünk a Te hangodnak. Segíts nekünk elszégyellni magunkat a holt elemek előtt, amelyek jobban hallgatnak Rád, mint mi. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 12.

1. Szent Tarakhosz, Próbosz és Andronikosz vértanúk. Tarakhosz a szíriai Klaudiopoliszból származott; Próbosz a pamfíliai Szidéből, Andronikosz pedig egy neves efezusi polgár fia volt. Mindhármukat együtt kínozta meg Numerius Maximus antipatosz (helytartó) Diocletianus császár idejében. Tarakhosz hatvanöt éves volt a kínzások idején. Amikor a helytartó háromszor is megkérdezte a nevét, ő mind a háromszor így válaszolt: keresztény. Először botokkal verték őket, majd véresen és sebesülten börtönbe vetették őket. Ezután ismét vallatóra fogták őket. Amikor a helytartó arra győzködte Próboszt, hogy tagadja meg Krisztust, császári kitüntetéseket és saját barátságát ígérve neki, a szent Próbosz így válaszolt: „Sem a császár kitüntetéseit nem akarom, sem a te barátságodat nem kívánom." Amikor pedig a szent Andronikoszt még nagyobb testi gyötrelmekkel fenyegette, Krisztus ifjú vértanúja így felelt: „Testem előtted van, tégy vele, amit akarsz."Hosszasan tartó, különböző helyeken elszenvedett kínzások után e három szent vértanút a színházban (orfeumban) a vadállatok elé vetették. Előttük már néhány más elítéltet széttéptek a vadállatok azon a helyen. Ám a fenevadak nem akartak ártani a szenteknek, sőt, még a medve és a dühös nőstényoroszlán is hízelgett körülöttük. Ezt látva sokan hivők lettek Krisztus Istenben, és kiáltoztak a helytartó ellen. A haragtól megveszett helytartó, aki dühösebb volt a vadállatoknál is, megparancsolta a katonáknak, hogy menjenek be, és kardjaikkal vágják darabokra Krisztus katonáit. Testeik ott maradtak a többi elítélt holtteste közé keveredve.Három keresztény: Makáriosz, Félix és Vériusz, akik jelen voltak a szent vértanúk megölésénél, eljöttek azon az éjszakán, hogy elvigyék a testeiket. Ám mivel a testek össze voltak keveredve, az éjszaka pedig igen sötét volt, kétségbeesésükben, hogy miként ismerjék fel a vértanúk testeit, imádkoztak Istenhez, és hirtelen három gyertya jelent meg a szentek teste felett. Így magukhoz vették és tisztelettel eltemették őket.

2. Tours-i Szent Márton püspök. Pannóniában született, egy stájerországi városban, 316-ban, pogány szülőktől. Apja római tiszt volt, így az ifjú Mártont akarata el-

lenére katonai szolgálatba adták. Mindazonáltal ő ekkor már „katekumen” (hitjelölt) volt a keresztény egyházban, amelyet kora gyermekkorától kezdve teljes szívéből szeretett. Egy télen társaival Amiens városa felé utazva, a városkapu előtt meglátott egy koldust, aki szinte teljesen meztelenül reszketett a fagytól. Márton megszánta őt, elmaradt a társaitól, levette katonai köpenyét, és kardjával kettévágta azt: az egyik felét a koldusnak adta, a másikkal pedig magát takarta be, és elment. Azon az éjszakán álmában megjelent neki az Úr Krisztus, köpenyének abba a felébe burkolózva, és így szólt angyalaihoz: „Márton még csak hitjelölt, és íme, felöltöztetett engem az ő ruhájával!” A katonaságtól megválva Márton azonnal megkeresztelkedett, és megkeresztelte édesanyját is. Ezután Poitiers-i Szent Hiláriusz egyházmegyéjében lett szerzetes, és valódi aszkézisben gazdag életet élt. Rendkívül alázatos volt, s alázatosságáért Isten a csodatevés bőséges ajándékát adta neki, úgyhogy még halottakat is feltámasztott, és gonosz szellemeket űzött ki. Akarata ellenére Tours (Guru) városának püspökévé szentelték. Az Úr szőlőskertjében végzett bőséges munka, valamint a pogányokkal és az ariánus eretnekekkel vívott keserves küzdelem után Szent Márton 397-ben adta át szent lelkét Ura kezébe.

3. Majumai Szent Kozma. Jeruzsálemi származású. Damaszkuszi Szent János társa, akinek szülei árvaként fogadták be és nevelték fel őt. Mint szerzetes, segített Szent Damaszkuszinak az Oktoékhosz (Nyolchangú Énektár) összeállításában. Ő maga is sok kánont szerzett a szentek tiszteletére. Különös szépséggel és mélységgel tűnnek ki a Lázár szombatjára, Virágvasárnapra és a Nagyhétre írt kánonjai. A palesztinai Gáza közelében fekvő Majuma városának püspöke volt. Túlélte Szent Damaszkuszit, és mély öregségben hunyt el.

Szent Márton, Pannónia szülötte,
És Galliának hatalmas világossága,
Megvetette a földi király tisztességét,
S a mennyei Király szolgájává lett.
Erős akaratú, mint valami óriás,
Márton irgalmas szívű vala.
Hamuval szórta meg magát Márton,
A puszta hamun aludt ő,
Az ő Istene iránti szeretetből,
Aki az emberek bűneiért megfeszíttetett.
Márton is egészen megfeszíttetett a világnak,
Csakis azért, hogy elérje a célt.
Harcot vívott Márton a démonokkal,
Nem adta meg magát a kísértéseiknek.

Harcot vívott a gőgös emberekkel,
A sötét és istentelen eretnekségekkel.
Vitéz volt ő, az ortodox Márton,
Csodálatos és dicső győztes.
A harc elmúlt, a vitéz megpihen,
Gondolataival Krisztus Király mellett.
De imáit most is Istenhez emeli,
S a bajbajutottak segítségére siet.

ELMÉLKEDÉS

Mivel emelkedtek fel és dicsőültek meg leginkább a szentek az ég és az emberek szemében? Főként alázatossággal és szolgálattal. Szent Márton még a keresztsége előtt, tisztként tartott egy szolgát, akit inkább tekintett fivérének, mint szolgának. Sokszor ő maga szolgált a szolgájának, nem szégyenkezve ezen, hanem ellenkezőleg, örvendezve rajta. Amikor Szent Hiláriusz pappá akarta őt szentelni, könnyek között utasította vissza ezt a tisztességet, és arra kérte a püspököt, hogy csak engedje meg neki, hogy szerzetes lehessen egy eldugott helyen. Egy alkalommal Szent Márton Franciaországból Pannóniába utazott, hogy meglátogassa szüleit. Amikor átkelt az Alpokon, rablók fogták el, és meg akarták ölni. Amikor az egyik rabló suhintott, hogy lefejezze, Márton nem ijedt meg, nem rándult meg, és nem kért kegyelmet, hanem teljesen nyugodt maradt, mintha mi sem történt volna. Elámult a rabló ezen a viselkedésen, leengedte a kardját, és megkérdezte Mártontól, hogy ki ő? Márton azt mondta, hogy ő keresztény, és azért nem ijedt meg, mert tudja, hogy Isten az Ő nagy irgalmában mindig közel van az emberekhez, különösen a veszély óráiban. Minden rabló elámult Isten ezen emberének ritka erényén, és az, aki kardot emelt Mártonra, megtért Krisztus hitére, megkeresztelkedett, és később szerzetessé lett. – Amikor megüresedett a püspöki szék Tours-ban (Guru), mindenki Szent Mártont akarta püspöknek választani, de Márton hallani sem akart erről. Ám Tours néhány polgára csellel csalta ki őt a kolostorból és vitte el. Nevezetesen: odamentek Márton kolostorának kapujához, és jelezték az igumennek, hogy egy beteg vár a kapu előtt, és kéri, hogy jöjjön ki és áldja meg őt. Amikor Szent Márton kijött, megfogták, elvitték Tours-ba, és püspökké tették. Előre látva közeli halálát idős korában, ezt tudatta testvéreivel, akik nagyon sírni kezdtek, kérve őt, hogy ne hagyja el őket. A szent, hogy megvigasztalja őket, imádkozott Istenhez előttük, és így szólt: „Uram, ha még szükségük van rám a Te embereidnek, én nem vonakodom a fáradozástól. Legyen meg a Te szent akaratod!”

SZEMLÉLÖDÉS

Szemléljem Péter és János apostolok csodálatos tettét (Ap.csel. 3), mégpedig:

1. hogyan kért egy születésétől fogva sánta koldus alamizsnát a szent apostoloktól;

2. hogyan mondta Péter, hogy ezüstjük és aranyuk nincsen nekik;

3. hogyan fogta meg őt az apostol a kezénél, és mondta: a Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj! és hogyan gyógyult meg a beteg.

SZENTBESZÉD
az esti siralomról és a reggeli örömről

„Este a sírás tér be, de reggelre a vidámság." (Zsolt 29, 6)

Isten dorgál, és Isten örvendeztet. Egyetlen bűnbánó gondolat már enyhíti Isten haragját. Mert Isten nem úgy haragszik az emberekre, mint az ellenség, hanem mint az apa a gyermekeire. Az Ő haragja pillanatnyi, az Ő irgalma végtelen. Ha este megdorgál is, reggelre már megörvendeztet. Azért, hogy az emberek megismerjék Őt a dorgálásban és az irgalomban egyaránt.

Ó, testvéreim, ha az emberek állandóan megismernék és elismernék Istent mint jótevőt, nem is ismernék Őt mint dorgálót és bírót. Íme, Isten is jobban örül annak, ha mi az irgalmáról ismerjük meg Őt, semmint a haragjáról. De vannak igen hálátlan és meggondolatlan emberek, akik sohasem emlékeznek meg Istenről, amikor Isten ad és irgalmaz, hanem csak akkor jut eszükbe, amikor Ő verni és dorgálni kezdi őket – legyen az betegséggel, vagy halállal a családban, vagy kudarccal és szégyennel az emberek között, vagy tűzzel, karddal, földrengéssel, árvízzel, vagy számos más vesszővel és vesszőcskével, amelyekkel Ő ostorozza a fel nem ébredteket, inti a hálátlanokat, észre téríti a fásultakat, és emlékeztet mindenkit és minden egyes embert arra, hogy Ő a Teremtő, az Úr, az Ajándékozó és a Bíró.

Este siralom száll be hozzánk, de reggelre öröm virrad. E szavak azt is jelentik, hogy az éjszaka a siralom, az imádság, a bűnbánat és az Istenről való elmélkedés ideje. Az éjszaka különösen a bűnbánat ideje, s igazi bűnbánat sincsen siralom (könynyek) nélkül. Éjszaka az ember zavartalanul gondolkodik tetteiről, szavairól és gondolatairól, és megbán mindent, amit Isten törvénye ellen cselekedett. Ha az ember éjszaka bűnbánóan sír, nappal örvendezni fog; úgy fog örvendezni, mint az újszülött, mint a megmosatott, mint aki megkönnyebbült a bűn terhétől. Ha viszont az éjszakát bűnben és esztelen vigasságban tölti, szomorú és siralmas napra fog ébredni.

Ó, Urunk Jézus, Szabadítónk és Tanítónk, dorgálj meg minket, de bocsáss meg nekünk; ostorozz minket, de ments meg minket. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 13.

1. Szent Karposz és Papülosz vértanúk. Karposz Thiatira püspöke, Papülosz pedig diakónus volt. Mindketten Pergamumból származtak, ahol végül vértanúhalált is haltak Krisztus hitéért a gonosz Valerius helytartótól, Decius császár uralkodása idején. Valerius lovakhoz kötözte és Szardiszba hajtatta őket, ahol keserves kínzásoknak vetette alá őket, ám Isten angyala megjelent nekik, kigyógyította őket sebeikből és megerősítette őket. Karposz szolgája, Agathodórosz nagy szomorúsággal követte urát, mígnem őt is fogságba vették és megkínozták. Ezután Valerius ismét lovakhoz kötözte őket, és Szardiszból visszahúzatta Pergamumba. Amikor a szent Karposzt fához kötözték, és addig ostorozták, míg egész teste csupa seb lett, s vére patakokban áztatta a földet, Szent Karposz elmosolyodott e szörnyű kínok közepette. Amikor megkérdezték tőle, miért mosolyog, a szent vértanú azt felelte, hogy látja a megnyílt egeket és az Urat, amint a trónon ül, körülötte a kerubokkal és szeráfokkal. Papülosz kínzása során a szent vértanú imádsággal meggyógyított egy embert, aki a fél szemére vak volt. Ezt látva sokan hittek az Úr Krisztusban. A vadállatok elé vetve a vértanúk sértetlenek maradtak. Amikor az izzó kemencébe dobták őket, ezt látva Agathoniké, Papülosz nővére, maga is a tűzbe ugrott. Ám a tűz nem égette meg őket. Végül mindnyájukat karddal fejezték le, a 251. évben. És így a jó harc megharcolása után elnyerték a dicsőség koronáját Krisztus országában.

2. Szent Benjámin diakónus és vértanú. Krisztus e vitéze perzsa származású volt, és az Evangélium buzgó hirdetésével sok pogány perzsát és görögöt térített meg Krisztus hitére. Jizdegard perzsa király, Gororan fia idejében szenvedett vértanúságot, 412 körül. Amikor börtönbe vetették, a királyi főurak egyike közbenjárt érte a királynál. A király szabadon engedte őt, de azzal a feltétellel, hogy hallgat, és többé nem beszél az embereknek Krisztusról. Erre Benjámin így válaszolt: „Ezt semmiképpen sem hagyhatom abba. Mert nagy kínoknak adatik át az, aki elrejti a neki adatott talentumot.” – s folytatta Krisztus hitének terjesztését. A király megparancsolta, hogy verjenek töviseket a körmei alá, és addig kínozták, míg át nem adta lelkét Istennek.

3. Megleni Szent Aranka (Hriszi) nagyvértanú. A megleni területen fekvő Szlatina faluban született szegény parasztszülőktől, akiknek még három másik leányuk is volt. Szent Aranka jámbor és szelíd leányzó volt, Krisztus bölcsességével felvértezve, és nemcsak nevében, hanem istenfélő szívében is aranyos. Amikor Aranka egy alkalommal vízért ment, néhány szemérmetlen török elkapta és a házukba hurcolta őt. Amikor egyikük felajánlotta neki, hogy térjen át a török hitre (iszlámra) és legyen a felesége, Aranka félelem nélkül így válaszolt: „Én Krisztusban hiszek, és egyedül Őt ismerem Vőlegényemként; Őt nem tagadom meg soha, még ha ezerféle kínnak vetnek is alá, vagy darabokra vágnak.”Ekkor odajöttek hozzá a szülei és a nővérei. Szülei így szóltak hozzá: „Leányunk, könyörülj magadon és rajtunk, szüleiden és nővéreiden; tagadd

meg Krisztust színlelésből, hogy boldog légy te is és mi is. Krisztus irgalmas, megbocsátja a szükségből elkövetett bűnt." És a szerencsétlen szülők, nővérek és rokonok keservesen sírtak. Ám Szent Aranka vitéz lelke nem hagyta magát legyőzni az ördögi csapdáktól. Így válaszolt szüleinek: „Ha ti arra intetek engem, hogy tagadjam meg Krisztust, az igaz Istent, akkor ti többé nem vagytok a szüleim és a nővéreim. Nekem atyám az Úr Jézus Krisztus, anyám az Istenszülő, fivéreim és nővéreim pedig a szentek és szent asszonyok."Ekkor a törökök börtönbe vetették, ahol három hónapig sínylődött. Minden nap elővezették és addig ostorozták, míg vére el nem áztatta a földet. Végül fejjel lefelé akasztották fel és tüzet gyújtottak alája, hogy a füstben megfulladjon. Ám az Úr Arankával volt, és erőt adott neki a szenvedésben. Legvégül egy fára akasztották és egészen apró darabokra vágták. Így ez a bátor szűz átadta lelkét Istennek, és a paradicsomi hajlékokba költözött az 1796. évben. Szent ereklyéinek darabjait a keresztények otthonaikba vitték áldásul.

Szent Arankát, az arany szívet,
a törökök kínozták,
Krisztusért, az élő Istenért,
gyötrelemmel sanyargatták.
Nem sírt a fényes Aranka,
nem is ingadozott,
De szívével teljesen átadta magát
az egek Urának.
Hiába a szülői könnyek,
a testvéri könnyek,
Aranka a kínokon át keresi az örömöt,
az igaz boldogságot,
Az örömöt, melyet Krisztus készített
a bölcs szüzeknek,
Az örömöt, melyet a Vőlegény ad
a hűséges szüzeknek.
Szétrombolták a földi test kalitkáját
a fényes Arankának,
Lelke felszabadult
a mulandó börtönből,
S a paradicsomba emelkedett Aranka
örvendező lélekkel,
Beköltözött a királyok –
a szent angyalok közé.
Egykor szegény parasztlányka,
a szentéletű Aranka,
A paradicsomban most
mint egy királynőt, dicsőíttetik,

ELMÉLKEDÉS

Nincs nyomorultabb az olyan embernél, aki a csapások órájában elhagyja az Istenbe vetett reményét, és olyan szabadulási eszközökhöz folyamodik, amelyek ellentétesek Isten törvényével. Az ilyen ember nemcsak hogy nem jár sikerrel külső helyzetének megmentésében és megjavításában, hanem még a lelkét is elveszíti. Ez az eset történt Mihály Palaiologosz császárral is. Hogy megmentse a bolgárok és a szerbek által veszélyeztetett birodalmát, segítséget kért a pápától, és beleegyezett az unióba. Mit ért el ezzel? A birodalmat nem mentette meg, viszont számtalan bűntettet követett el, és hamarosan siralmas véget ért a János Dukasz epiruszi herceg elleni had-

járatban. Az ortodox nép annyira dühös volt rá, hogy fia, Andronikosz nem merte őt nyilvánosan eltemetni, hanem éjszaka hantolták el, gyászmise és imádság nélkül. Az ortodox egyházból kiközösítették, a rómaiba be nem fogadták be – Mihály Isten egyházán kívül hunyt el. Felesége, a császárné, a halála után ilyen rendeletet adott ki: „Császári fenségem gyűlöli és utálatosnak tartja azt a tettet (az uniót), amely a közelmúltban történt az egyházban és megzavarta azt… És mivel Isten szent egyháza úgy határozott, hogy a fent említett tett és zavargás miatt nem részesíti az előírt megemlékezésekben elhunyt férjemet, uramat és császáromat, így Császári fenségem is, mindenekfelett Isten félelmét és a szent egyháznak való engedelmességet választva, jóváhagyja és elfogadja annak határozatát, és soha nem merészel majd megemlékezést tartani uram és férjem lelkéért."

SZEMLÉLÖDÉS

Szemléljem a csodálatos büntetést, amellyel Péter apostol sújtotta Ananiást (Ap. csel. 5), mégpedig:

1. hogyan hazudott Ananiás, majd utána felesége, Szafira is, és hogyan titkoltak el egy részt a pénzből;
2. hogyan leplezte le őket Péter apostol, mire ők egymás után összeestek és kilehelték lelküket.

SZENTBESZÉD
a bűn terhéről és a megszabadulásról

„Boldog, akinek gonoszsága bocsánatot nyert,
és akiknek bűne el van takarva." (Zsolt 31, 1)

A bűnből félelem, zavarodottság, erőtlenség, elgyengülés és az elme elhomályosodása születik. A bűn által az ember magára haragítja a többi embert, megzavarja saját lelkiismeretét, maga köré gyűjti a démonokat, és fegyvert ad nekik önmaga ellen. A bűnnel az ember elválasztja magát Istentől, eltávolodik őrangyalától, és elkeríti magát minden jó forrásától. Az elkövetett bűn hadüzenetet jelent Istennek és minden jó erőnek. Ez nevetségesebb annál, mintha egy elszáradt őszi falevél hirdetne hadat a szélnek. Ám még ez a legnevetségesebb dolog is megtörténik, nevezetesen: az ember hadat üzen Istennek! Már maga ez a hadüzenet előrevetíti a vereséget és a romlást, hacsak az ember gyorsan észre nem tér, bűnbánatot nem tart, és Istenhez nem menekül irgalomért.

Egy bűnös ember borzalmas helyzetét jól átérezte és magán tapasztalta a nagy Dávid király. Kimondhatatlan félelmet, zavarodottságot, elgyengülést és magányt érzett;

érezte az emberek nyilait és a démonok nyilait. Ám meglátva a maga rettentő helyzetét, Dávid elismerte bűnét, hamuba hullott Isten előtt, a bűnbánat könnyeivel áztatta a földet, és a fájdalom szavaival, mely mint a tűz, úgy éget, kérlelte az irgalmas Istent, hogy bocsásson meg neki. És amikor minden megbocsáttatott neki, akkor kimondhatatlan boldogságot érzett. Ezt a megbocsátott léleknek járó boldogságot nem tudja szavakkal kifejezni: csupán hirdeti, megerősíti és bizonyítja mindkét állapot - vagyis a bűnös és az Istentől nyert megbocsátás állapota - saját megélése alapján: boldogok, akiknek bocsánatot nyertek a törvénytelenségeik, és akiknek bűnei elfedettettek!

Micsoda boldogság az övék? Szabadság, bátorság, kibeszélhetetlen öröm, erő, hatalom, a gondolatok tisztasága, a lelkiismeret békéje, az Istenbe vetett reménység, az Istennek szóló ének, a felebaráti szeretet és az élet értelme! Egyetlen szóval: világosság, öröm, erő - ezek azok a javak (boldogságok). Ezek azok a javak, amelyeket a bűntől megszabadult ember már itt a földön érez; s hogy milyen javak várják őt a mennyben, azt *„szem nem látta, fül nem hallotta, és emberi szív föl nem fogta”* (1Kor 2, 9).

Ó, Urunk, Istenünk, a Te végtelen irgalmad szerint bocsásd meg törvénytelenségeinket, és fedezd el bűneinket! Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 14.

1. Szent Paraszkeva (Petka). Ez a dicső szent asszony szerb származású volt, Epivatosz (Pivatosz, törökül Bojadosz) városában született, amely Szilivria és Konstantinápoly között fekszik. Szent Paraszkeva szülei tehetős és jámbor keresztények voltak, és Paraszkeván kívül volt még egy fiuk is, Euthümiosz, aki még a szülők életében szerzetes lett, és később Madütosz híres püspökévé vált.Szülei halála után a szűz Paraszkeva, aki mindig is Krisztusért való aszkéta életre vágyott, elhagyta a szülői házat. Először Konstantinápolyba, majd a Jordán-pusztába ment, ahol idős koráig élt aszkézisben. Ki tudná elmondani mindazon fáradozásokat, szenvedéseket és ördögi kísértéseket, amelyeket Szent Paraszkeva elszenvedett a hosszú évek során?Idős korában egy alkalommal megjelent neki Isten angyala, és így szólt hozzá: „Hagyd el a pusztát, és térj vissza hazádba: szükséges, hogy ott add át testedet a földnek, lelkeddel pedig az Úrhoz költözz.” Szent Paraszkeva engedelmeskedett az ég hangjának, elhagyta szeretett pusztáját, és visszatért Epivatoszba. Ott még két évig élt, ismét szüntelen böjtölésben és imádságban, majd átadta lelkét Istennek, és a paradicsomi hajlékokba költözött. A XI. században hunyt el. Csodatevő ereklyéit az idők folyamán többször áthelyezték: Konstantinápolyba, Tarnovóba, majd ismét Konstantinápolyba, azután Belgrádba. Jelenleg Romániában, Jászvásár (Iași) városában találhatók. A belgrádi várban található Szent Paraszkeva forrása (Agiazma), amely csodálatos módon meggyógyít minden olyan beteget, aki az Istenbe vetett hittel és a szent iránti szeretettel járul hozzá.

2. Szent Nazáriusz, Gerváziusz, Protáziusz és Kelsziusz vértanúk. Nazáriusz Rómában született, zsidó apától és keresztény anyától. Édesanyját, Perpetuát maga Péter apostol keresztelte meg. Miután Nazáriusz magáévá tette anyja hitét, teljes szívvel odaadta magát az egyházi előírások megtartásának. Félelem nélkül hirdetve az Evangéliumot, Nazáriusz Mediolanumba (Milánóba) érkezett. Ott a börtönben rátalált Gerváziuszra és Protáziuszra, és nagy szeretettel szolgált nekik. Amikor a helyi herceg erről tudomást szerzett, megparancsolta, hogy verjék meg Nazáriuszt, és űzzék ki a városból. Egy látomásban megjelent neki édesanyja, és azt mondta, hogy Galliába (Franciaországba) kell mennie, és ott kell hirdetnie az Evangéliumot. Nazáriusz így is tett. Néhány év elteltével Nazáriusz ismét Mediolanumba jött, ekkor már az ifjú Kelsziusszal, az ő tanítványával, akit Galliában keresztelt meg. Ott a Gerváziusz és Protáziusz fivéreket még mindig a börtönben találta, ahová őt magát is hamarosan bevetette Anulinus herceg. És Krisztus vértanúi örvendeztek az újbóli találkozásnak Isten Gondviselése folytán. Néró császár megparancsolta, hogy Nazáriuszt öljék meg; a herceg pedig kivezette a börtönből Nazáriuszt és Kelsziuszt, és fejüket vétette. Hamarosan ezután Szent Gerváziuszt és Protáziuszt is lefejeztette egy bizonyos Asztáziusz hadvezér, aki Medialonumon keresztül vonult hadba a morvák ellen. Amikor a hadvezér meghallotta, hogy ez a két fivér nem mutat be áldozatot a bálványoknak, megijedt, hogy emiatt elveszíti a csatát, ezért megparancsolta, hogy azonnal fejezzék le őket. Gerváziusz és Protáziusz ikertestvérek voltak, a szintén a hitért vértanúhalált halt boldog szülők, Vitáliusz és Valéria gyermekei. Szent Nazáriusz ereklyéit Szent Ambrus püspök vitte át egy városon kívüli kertből a Szent Apostolok templomába, Szent Gerváziusz és Protáziusz ereklyéi pedig egy csodálatos látomásban nyilatkoztattak ki neki.

Tiszta szívet kíván az Úr,
az Evangélium így tanítja:
Te mindvégig tiszta szűz maradtál,
tiszta szívedet Istennek adtad –
Ó, csodálatos szent asszony,
példaképünk, Szent Paraszkeva!
Tiszta elmét keres az Úr,
ábrándozás és hazugság nélkül:
Te neki adtad legtisztább elmédet,
mint az angyaloké – éppen olyat.
Ó, csodálatos szent asszony,
halld meg imánk, Szent Paraszkeva!

Tiszta lelket kíván az Úr,
mint a mennyei szentélyt;
Ilyen lelket neveltél te magadban,
mely most a mennyben ragyog.
Ó, csodálatos szent asszony,
segíts rajtunk, Szent Paraszkeva!
Segíts meg minket imáiddal
az élet minden bajában:
A felhős, földi szomorúságban
ragyogj fel nekünk, mint a szivárvány –
Ó, csodálatos tiszta szűz,
Szent Paraszkeva anyánk!

ELMÉLKEDÉS

Azon példák, amelyekben maguk a szentek nyilatkoztatják ki az embereknek rejtett ereklyéiket, igazolják a szentek ereklyéinek tiszteletét - és méginkább, ezen ereklyék csodatevő hatását, amely kétszeresen is igazolja azt. Szent Petka sírjáról hosszú -hosszú ideig senki sem tudott. Egy alkalommal történt, hogy egy tengerész meghalt, és testét a szent asszony sírjának közelében hagyták. Amikor a test oszlásnak indult és elviselhetetlen bűzt árasztott magából, egy szerzetes, aki a közelben végzett aszkézisét, odahívta a parasztokat, s eltemették a holttestet. És úgy adódott, hogy pontosan Szent Petka sírjába temették el.

Azon az éjszakán Szent Petka megjelent álmában az egyik parasztnak, név szerint Györgynek, aki részt vett a holttest eltemetésében. Gyönyörűséges és pompásan felékesített királynőként jelent meg, számos fenséges katonától körülvéve, és így szólt: „György, azonnal vedd ki az én ereklyéimet, és fektesd azokat más helyre, mert nem tudom tovább elviselni annak a holttestnek a bűzét." És Szent Petka elmondta neki, hogy ki ő és honnan származik. Ugyanezen az éjszakán egy helybéli parasztasszonynak, Eufémiának is pontosan ugyanez a látomása volt. Másnap a parasztok kimentek, ásni kezdtek, és valóban rátaláltak Szent Petka ereklyéire, amelyek rendkívül illatosak és – mint hamarosan bebizonyosodott – csodatevők voltak.

Szent Gerváziusz és Protáziusz ereklyéiről Szent Ambrus püspök meséli, hogy azok hasonló módon nyilatkoztattak ki neki. Egy éjszaka a virrasztó Ambrusnak megjelent két gyönyörű ifjú és egy öregember, akiről Ambrus úgy vélte, hogy Pál apostol az. És míg az ifjak hallgattak, az öregember elmondta Ambrusnak róluk, hogy ők Krisztus vértanúi, ereklyéik pontosan azon a helyen fekszenek, ahol Ambrus abban az időben Istenhez imádkozott, és minden egyebet megtud róluk egy kis könyvből, amelyet a sírban találnak majd. Másnap Ambrus kihirdette látomását, ásni kezdtek, és valóban rátaláltak két férfi ereklyéire, akikről a megtalált könyvecskéből megtudták, hogy Gervásziusznak és Protáziusznak hívták őket. Szent Ambrus jelenlétében egy Szeverusz nevű vak ember megérintette ezen szent ereklyéket, és azonnal visszanyerte a látását.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem a szent apostolok által véghezvitt csodálatos gyógyításokat (Ap.csel. 5), mégpedig:

1. hogyan történt az apostolok keze által sok jel és csoda;
2. hogyan gyógyult meg sok beteg pusztán Péter apostol árnyéka által.

SZENTBESZÉD
arról, hogyan harcolnak az angyalok az igazakért

„Az Úr angyala az őt félőket körülsáncolja, és kiragadja őket..” (Zsolt 33, 8)

Az Úr angyala harcolni fog azokért, akik félik az Istent. Ez sok alkalommal világosan megmutatkozott, ami meg van írva, és számtalan alkalommal is, ami nincs megírva. Mihály arkangyal hadba szállt Józsuéért. Angyal harcolt a szentéletű Ezékiás királyért, és egyetlen éjszaka alatt elpusztította a káldeusok egész seregét. Hányszor látogatták meg az angyalok a keresztény apostolokat és vértanúkat a börtönben, megerősítve és megörvendeztetve őket?

Az igaz embernek vigasztalás az a tudat, hogy Isten mindent lát, így látja az ő nyomorúságát is; és hogy Isten mindenható, így meg tudja őt menteni a bajból; és hogy Isten felettébb irgalmas, így meg is akarja menteni őt a bajból. Elküldi Isten az Ő fényes angyalát az igaz ember segítségére; és az igaz ember nem a maga zsarnoka ellen fog harcolni, hanem Isten angyala harcol majd helyette. És amikor Isten angyala hadrendbe áll, miféle sereg merészelne szembeszállni vele? Miféle birodalom harcolhatna vele?

Egy korábbi zsoltárban így szól Dávid próféta: *„Nem szabadul meg a király a nagy sereg által, a hős sem menekül meg nagy erejével; csalódás a ló a szabadulásban.”* Mindez semmit sem segít, ha az igazságtalanság a szövetségese mindennek. Amikor egyetlen angyal indul harcba mindezek ellen, az egész szétpattan, mint a vízbuborék. Dávid maga is király volt, és jól emlékezett rá, hogyan ölte meg egykor pásztorként, parittyával Góliátot, a tetőtől talpig felfegyverzett óriást. Ő maga is többször érezte Isten angyalának segítségét. Ezért tudja ő oly nagy bizonyossággal vigasztalni a szorongatott igazakat a vigasztalás és az erő szavaival: az Úr angyala felkel értetek, ó, mindnyájan, akik félitek az Urat és Neki szolgáltok, és megszabadít titeket Isten angyala.

Ó, testvéreim, ne kételkedjünk e szavakban, hanem vizsgáljuk meg figyelmesen minden nap, hogyan hagy el minket Isten angyala szomorúsággal, amikor vétkezünk, és hogyan siet segítségünkre örömmel és kimondhatatlan erővel, amikor bűnbánatot tartunk és Istentől irgalmat kérünk.

Ó, Urunk Istenünk, Teremtőnk, a számtalan angyal Királya, bocsáss meg nekünk és ments meg minket, és oltalmazz meg minket a Te szent angyalaid által. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 15.

1. Szent Lukianosz antiochiai áldozópap és vértanú. Nemes szülőktől született a szíriai Szamoszatában. Fiatalkorában igen széles körű világi és szellemi műveltséget szerzett. Mind tudományáról, mind aszketikus életének szigorúságáról nevezetes férfiú volt. Vagyonát szétosztotta a szegények között, és tanulságos művek írásából tartotta el magát, mintegy ebből a kézimunkából táplálkozva. Igen nagy szolgálatot tett az egyháznak azzal, hogy a héber szöveg alapján kijavította a Szentírás számos helyét, amelyet az eretnekek a maguk ferde tanítása szerint eltorzítottak. Tudománya és lelkisége miatt áldozópappá (presbiterré) szentelték Antiochiában. Maximinus üldözése idején, amikor Nikomédiai Szent Anthimosz és Alexandriai Szent Péter is vértanúságot szenvedett, Szent Lukianosz is azon személyek jegyzékébe került, akiket a császár ki akart végeztetni. Lukianosz elmenekült a városból és elrejtőzött, de egy irigy eretnek pap, Pankratíosz feladta őt. Ebben az időben az üldözés rettenetes volt. Még a kisgyermekeket sem kímélték. Két fiút, akik nem akartak enni a bálványáldozatokból, forró fürdőbe vetettek, ahol kínok között adták át szent lelküket Istennek. Lukianosz egyik tanítványa, egy Pelagia nevű leány, hogy megőrizze szűzi tisztaságát a züllött erőszakoskodóktól, levetette magát a ház tetejéről a földre, és halálra zúzta magát. Lukianoszt Nikomédiába vitték a császár elé. Útközben tanácsaival sikerült Krisztus hitére térítenie 40 katonát, akik mindannyian vértanúhalált haltak. Kihallgatása és bántalmazása után Szent Lukianoszt börtönbe vetették, ahol éheztetéssel kínozták. „Ő megvetette az éhséget – írja Aranyszájú János Szent Lukianoszról –, vessük meg mi is a fényűzést, és űzzük el a gyomor hatalmát, hogy amikor eljön az idő, amely ilyen bátorságot követel tőlünk, a kisebb aszketikus tettek által előre felkészülve, dicsőségesnek bizonyuljunk a küzdelem idején.” Vízkereszt ünnepén áldozott a börtönben, majd másnap átadta lelkét Istennek. 311. január 7-én szenvedett vértanúhalált.

2. Új Szent Eftimiosz. Ankarában született 824-ben, igaz életű szülőktől, Epiphaniosztól és Annától. Katonaként szolgált, megházasodott, és egy leánya született, Anasztázia. Szigorú és hosszú aszketikus életet élt az olümposzi monostorokban, majd később a Szent Hegyen (Athosz). Egy ideig oszlopos remeteként (sztolitaként) élt Szaloniki (Thesszaloniki) közelében. Ott, Szaloniki mellett alapított egy férfi és egy női kolostort. A Szent Hegy közelében fekvő Szent (Ierisszoszi) szigeten hunyt el a 9. század végén. Szent és csodatevő ereklyéi Szalonikiben nyugszanak.

A bölcs Lukianosz, az aszkéta és író,
Bátran lépked Krisztusnak szent útján.
Eretnekek és bálványok sötétje ellen

A győztes Lukianosz ádáz harcot vívott.
A Szentháromságot tette meg alapnak,
A kezdet nélküli Atyát a Lélekkel s Fiúval
Szóval és tettel dicsőítette Lukianosz,
S megpecsételte ezt ártatlan vérével.
A dühös Róma összeomlott, az eretnekségek meghaltak,
Elpusztultak a becstelen és szégyenteljes tettek,
A vértanúk az Egyházat az égig emelték –
Mindent túlélt az Egyház, a hatalmas és dicső szerkezet.
Ez a szentek országa, az ország vég nélkül,
Amit Dániel megjósolt, s Krisztus alapított –
Ó, a világ kezdete óta áhított ország,
Melynek aranykupolái az égbolt felett ragyognak!
S a szent Lukianosz, ezen ország építője,
Sokat fáradozott, s mindent odaadott érte.
Most dicsőségesen uralkodik az ő Jézusa mellett,
Kit Isten az angyalok seregébe emelt fel az égbe.

ELMÉLKEDÉS

Isten szentjei igen nagy fontosságot tulajdonítottak annak, hogy haláluk előtt megáldozzanak. Még a vértanúk és vértanúnők is, jóllehet életüket áldozták Krisztus Urunkért, és vértanúi vérükkel mosták le minden bűnüket, vágyakoztak a Szent Titok (Oltáriszentség) vétele után, valahányszor az lehetséges volt. Szent Lukianosz a börtönben volt néhány tanítványával és más keresztényekkel együtt. Amikor Vízkereszt előestéje eljött, vágyott arra, hogy ezen a nagy keresztény ünnepen áldozzon Krisztus testével és vérével, mert tudta, hogy közeli halál vár rá. Látva szenvedőjének szívbéli vágyát, a Mindenható Isten úgy rendezte, hogy néhány keresztény kenyeret és bort juttatott be a börtönbe. Amikor felvirradt Vízkereszt napja, Lukianosz magához hívta az összes keresztényt a börtönben, hogy álljanak köré. „Vegyetek körül engem, és legyetek az egyház." Ám a börtönben nem volt sem asztal, sem szék, sem kő, sem fa, amin a szent liturgiát bemutathatták volna. „Hová helyezzük, szent atya, a kenyeret és a bort?" – kérdezték Lukianosztól. Ő pedig lefeküdt közéjük, és megparancsolta, hogy a kenyeret és a bort a mellkasára helyezzék. „A mellemet tegyétek meg élő oltárul az élő Istennek!" És így ment végbe a liturgia, teljesen szabályosan és imádságosan a vértanú mellkasán, és mindannyian megáldoztak. Másnap a császár katonákat küldött, hogy Lukianoszt vallatóra vigyék. Amikor a katonák kinyitották a börtön ajtaját, a szent Lukianosz háromszor felkiáltott: „Keresztény vagyok! Keresztény vagyok! Keresztény vagyok!" És ezzel átadta lelkét Istennek.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem az apostolok csodás kiszabadulását a börtönből (ApCsel. 5), mégpedig:

1. hogyan vetették a zsidó elöljárók az apostolokat börtönbe;

2. hogyan jelent meg éjszaka Isten angyala, hogyan nyitotta ki a börtönt, vezette ki az apostolokat, és parancsolta meg nekik, hogy menjenek a templomba, és hirdessék az evangéliumot.

SZENTBESZÉD
Arról, hogyan őrzi meg az Úr az igazak csontjait

„Megőrzi az Úr minden csontjukat, egy sem törik el belőlük." (Zst 33, 21)

Ne féljenek az igazak. A mindent látó Isten virraszt felettük. Vagy vajon elveszíthet-e és elfelejthet-e bármit is a Mindentlátó? A feltámadás napján Ő egybegyűjti majd egész testi mivoltukat, és dicsőségesen feltámasztja azt. Az üldözők a tengerbe vetették a vértanúk testeit, vagy mély gödrökbe ásták el őket, vagy a mezőn hagyták, hogy a madarak egyék meg azokat. Ám az Úr az Ő Gondviselésével úgy irányította az eseményeket, hogy ezek a szent ereklyék mégis a hívők kezébe kerültek; ezeket tisztességgel drága koporsókba (szarkofágokba) helyezték, templomokat emeltek felettük, és csodatevő erő áradt belőlük. Így akarta ezt Isten, hogy ezáltal megmutassa a hívőknek: először is, hogy Ő megőrzi az igazak csontjait, másodszor pedig, hogy megdicsőítette őket a mennyek országában, amiről a földi egyház is bizonyosságot nyer az ő megdicsőült testeik csodás ereje által. A csodatevő ereklyék mintegy előhírnökei az igazak általános és dicsőséges feltámadásának.

Ha némely igazak csontjai el is égtek vagy porrá őröltettek, vajon akadályt jelenthet-e ez Isten mindenható erejének, hogy a feltámadás napján a szétszóródott hamuból újra összeillessze és életre keltse azokat? *„Egyetlen hajszál sem vész el a fejetekről"* (Lk 21, 18) – biztosít minket az Üdvözítő. Ha pedig a csontok alatt a tetteket akarod érteni, akkor tudd meg, hogy a jogtalanok tettei olyanok, mint a füst, az igazak tettei viszont erősek és tartósak, mint a kemény csontok. Egyetlen igaz tett sem fog elenyészni és eltűnni az idő múlásával. Isten ismeri őket, és Isten megőrzi őket, hogy mint drága gyöngyöket mutassa meg az angyalok és az emberek gyülekezete előtt Azon a Napon.

Ó, Mindentlátó Urunk, az igazak Őrzője és oltalmazója, sokasítsd meg igaz tetteinket a Te Szentlelked által, Aki nélkül semmi jó nem vihető véghez. És ments meg minket a Te irgalmad szerint, nem pedig a mi tetteink alapján. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 16.

1. Szent Longinus százados és vértanú. Az istenáldotta Máté evangélista, leírva az Úr Jézus Krisztus szenvedését, így szól: „A százados pedig és akik vele őrizték Jézust, látva a földrengést és a történteket, igen megrémültek, és ezt mondták: Bizony, Isten Fia volt ez!" (Mt 27, 54). Ez a százados a boldog Longinus volt, aki két másik katonájával együtt hitt Isten Fiában, Jézusban. Ő volt a parancsnoka azoknak a katonáknak, akik jelen voltak az Úr keresztre feszítésénél a Golgotán, és ő volt a parancsnoka a sírt őrző őrségnek is. Amikor a zsidó elöljárók tudomást szereztek Krisztus feltámadásáról, megvesztegették a katonákat, hogy terjesszék azt a hamis hírt, miszerint Krisztus nem támadt fel, hanem a tanítványai lopták el Őt. A zsidók megpróbálták Longinust is megvesztegetni, de ő nem hagyta magát. Ekkor a zsidók a szokásos módszerükhöz folyamodtak, vagyis elhatározták, hogy megölik Longinust.Értesülve erről, Longinus levette katonai övét, az apostolok által megkeresztelkedett két társával együtt, és velük közösen titokban elhagyta Jeruzsálemet, majd Kappadókiába költözött. Ott böjtnek és imádságnak szentelte magát, és mint Krisztus feltámadásának élő tanúja, bizonyságtételével sok pogányt térített meg az igaz hitre. Később visszavonult egy faluba, az apja birtokára. Ám a zsidók gonoszsága ott sem hagyta őt békén. A zsidók rágalmai miatt Pilátus katonákat küldött, hogy fejezzék le Longinust. A szent Longinus lélekben előre látta hóhérjai közeledtét, ezért elébük ment, és meghívta őket a házába, anélkül hogy felfedte volna kilétét. A jól megvendégelt katonák lefeküdtek aludni, Szent Longinus pedig imádkozni kezdett, és az egész éjszakát imádságban töltötte, felkészítve magát a halálra. Reggel elment a két társáért is, fehér temetési ruhába öltözött, oktatta házanépét, és megmutatta nekik a helyet egy kis dombon, ahová eltemethetik őt. Ekkor a katonák elé állt, és megmondta nekik, hogy ő az a Longinus, akit keresnek. A katonák megzavarodtak és elszégyellték magukat, és nem akarták lefejezni Longinust, de ő ragaszkodott hozzá, hogy teljesítsék parancsnokuk utasítását. Így lefejezték Longinust és két társát. Longinus fejét a katonák elvitték Pilátusnak, Pilátus átadta azt a zsidóknak, azok pedig a városon kívül a szemétbe ásták.

2. Dologszerető Szent Longinus. A 14. századi Kijevi Barlangkolostor (Kijevo-Pecserszka Lavra) szerzetese. Kapus volt a monostorban, és annyira tiszta, kegyelemmel teli szíve volt, hogy mindig tudta, milyen gondolatokkal lép be valaki a monostorba, és milyen gondolatokkal távoznak onnan mások. Longinus csodatevő ereklyéi a Teodóz-barlangokban nyugszanak.

Szent Longinus a kereszt alatt állott,
Mikor a Kereszten Krisztus kilehelte lelkét.
Látta Longinus a jóságos ég haragját,
Látta a földet, amint megrendült,

A fényes napot, amint elvesztette sugarait,
S az egész világ sötétségbe öltözött,
Sok sírkamra megnyílt a mélyben,
S sok halott megjelent az élők között.
A bátor Longinus megtelt félelemmel,
S felkiáltott bűnbánó sóhajjal:
– Ez az Ember valóban Isten Fia volt! –
Bűnös emberek az Ártatlant megfeszítették!
Mellette két katonatársa is
Megismételte századosa kiáltását.
Longinus tanúja volt a feltámadásnak,
Miképpen tanúja volt a megaláztatásnak,
Személyes tanú, igaz tanú,
Nem akarta Longinus elrejteni az igazságot,
Bárhová ment, mindenütt az igazságot hirdette,
A feltámadott Krisztus Istent dicsőítette.
Krisztus katonája maradt mindhalálig,
S Krisztusért Longinus a fejét adta.

ELMÉLKEDÉS

Szent Longinus vértanú első megjelenése. Sok idő telt el Szent Longinus vértanúhalála óta, amikor megtörtént, hogy egy kappadókiai özvegyasszony megvakult. Az orvosok semmit sem tudtak segíteni rajta. Hirtelen az a gondolata támadt, hogy Jeruzsálembe megy, és lerója kegyeletét az ottani szent helyek előtt, hátha az segít rajta. Volt egy egyetlen fia, egy fiúgyermek, aki vezetőjeként szolgált neki. Amint Jeruzsálembe érkeztek, a fia megbetegedett és meghalt. Ó, mily mérhetetlen bánata volt a vak anyának! Elveszítve a szeme világát, most elveszítette egyetlen fiát is, akinek szemei eddig vezették őt!

Ám ebben a gyötrelmében és bánatában megjelent neki Szent Longinus, és azzal a békességes ígérettel vigasztalta meg, hogy visszaadja a látását, és fiát is megmutatja neki a mennyei dicsőségben. Longinus mindent elmesélt magáról, majd útba igazította, hogy menjen ki a városfalakon kívülre, a szeméttelepre és trágyadombra, és ott ássa ki a fejét, a többit pedig majd meglátja, mi történik vele. Felkelt az asszony, és valahogy kitámolyogva kijutott a városon kívülre, majd odakiáltott valakinek, és megkérte, hogy vezese el a legnagyobb szemétdombhoz, és ott hagyja őt.

Amikor a szemétdombhoz vezették, lehajolt, és kezeivel kaparni kezdte a földet, erős hittel bízva abban, hogy megtalálja azt, aminek keresésére a szent intette őt. Így kapargatva egyszer csak megérintette a szent vértanú fejét, és abban a pillanatban

megnyíltak a szemei, és meglátta a kezei alatt az emberi fejet. Istent dicsőítő hálával és nagy örömmel telve magához vette Szent Longinus fejét, megmosta, megillatozta tömjénnel, és otthonában helyezte el, mint e világ legnagyobb drágaságát.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Szent István fődiakónus bátorságát Krisztus megvallásában (ApCsel 7), mégpedig:

1. hogyan sorolta fel Szent István Isten csodáit és irgalmát Izrael népe iránt az évszázadok során;
2. hogyan leplezte le a zsidó elöljárók Istennel dicsőségben szembeforduló magatartását és bűneit;
3. hogyan nevezte őket Krisztus árulóinak és gyilkosainak.

SZENTBESZÉD
Isten hegyeiről és mélységeiről

„Igazságosságod, mint Isten hegyei,
ítéleteid, mint a tenger mélye." (Zst 35, 7)

Isten igazságának hegyei átszelik az idő és a tér minden messzeségét, a földtől az égig magasodnak, s az idő felhőiből az örökkévalóság derűjébe emelkednek. Vajon nem a szentek-e Isten igazságának hordozói? Nézzétek őket, hogyan szelik át az időt és a teret! Az időben születtek, de most az örökkévalóságban vigadoznak; az örökkévalóságban élnek, mégis leereszkednek hozzánk az időbe, és segítenek nekünk, mint a nagyobb testvérek a gyengébbeknek. A földön éltek, korlátozott térben, most pedig az egész mindenség dicsőíti őket. A világ mind az öt kontinensén templomok magasodnak az apostolok, vértanúk és Isten többi igazának tiszteletére. Ilyenek Isten igazságának hegyei: nem tudjátok korlátozni, nem tudjátok átfogni, s e világ semmilyen mércéjével sem tudjátok megmérni őket. Mely hegyek mérhetnének össze Isten hegyeivel? Mely emberek mérhetnének össze Isten embereivel? Mely dicsőség mérhetne össze azok dicsőségével, akiket Isten dicsőített meg? Ó, testvéreim, örvendezzünk Isten igazságának, s vigadjunk Isten igazságának magas hegyein!

„ítéleteid, mint a tenger mélye." Vagyis: a Te Gondviselésed ítéletei kifürkészhetetlenek, mint a nagy mélység. Jóbot a szemétdombra vetetted, hogy megdicsőítsd őt; Sault a trónra emelted, hogy önmagát döntse romlásba. Megkönyörülsz a bűnösön, bőséget és egészséget adsz neki, hogy bűnbánatra térjen; sújtod az igazat, hogy megerősítsd őt a hitben és a reményben!

A Te szent Egyházad a Te igazságod legmagasabb hegye, sok más hegy anyja. A Te szent Egyházad, Istenem, kutatja a Te ítéleteidet és a Te útjaidat, s az ő bölcsessége bőséges és édes, mint a mézzel teli lép.

Urunk, oszasd el a gonoszság felhőit szívünkből, hogy megismerjük ítéleteidet és meglássuk útjaidat. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 17.

1. Szent Ozeás próféta. Ozeás próféta, Beéri fia, Isszakár törzséből származott. Több mint 800 évvel Krisztus születése előtt élt és prófétált. Istentől ihletett szavait az ő könyve tartalmazza, amely 14 fejezetből áll. Sokat dorgálta Izraelt és Júdát a bálványimádás miatt, megjövendölte Isten büntetését a bűnökért, Szamária és Izrael pusztulását az Istentől való elpártolás miatt, de Isten irgalmát is Júda nemzetsége iránt. Megjövendölte az ószövetségi áldozatok eltörlését és megszűnését, az Úr eljövetelét, valamint a javak bőségét, amelyet Ő hoz magával a földre. Késő öregségig élt, és békében hunyt el az Úrban.

2. Szent Kozma és Damján vértanúk, az ingyenorvosok. Három szent orvospár létezik Kozma és Damján néven. Az elsők békében hunytak el november 1-jén, a másodikakat Rómában követték meg július 1-jén, a harmadikak pedig Arábiából származtak, és a mai dátum alatt róluk van szó. Foglalkozásukra nézve orvosok voltak; ám amikor felvették Krisztus hitét, a betegeket az Úr Jézus Krisztus nevében gyógyították. Csodás gyógyításaik miatt mindenfelé híresek voltak. A gonosz pogányok elfogták és Lisziász herceg elé vitték őket Égai (Aegae) városába. Mivel ezek a szent fivérek semmilyen áron sem akarták megtagadni Krisztust, először a tengerbe vetették, majd tűzbe dobták őket. Ám a Mindenható Isten megmentette őket mind a vízözöntől, mind a tűztől: az Úr angyala megjelent nekik és kimentette őket. A pogány herceg ezt valamilyen varázslatnak tulajdonította. Ők azonban így válaszoltak neki: „Semmiféle varázslatot nem ismerünk, és nincs is rá szükségünk, hanem Krisztus ereje van velünk, amely megment minket és mindenkit, aki Krisztus szentséges nevét hívja segítségül.”Ekkor megkövezték őket, de a kövek visszapattantak róluk; nyilakkal lőttek rájuk, de a nyilak is visszapattantak róluk. Végül karddal fejezték le őket. Velük együtt szenvedett és kapta meg a dicsőség koszorúját Szent Leontiosz, Anthimosz és Eutropiosz is. Diocletianus és Maximianus idejében szenvedtek vértanúhalált. Számos csoda nyilvánult meg szent ereklyéik által, miképpen életükben is.

3. Szent András áldozópap és vértanú. Származása szerint keresztény és keresztény pap volt. Az ikonrombolás idején az ikontisztelet nagy védelmezőjének bizonyult. Szent András Konstantinápolyba utazott, hogy leleplezze a gonosz Kopronümosz császárt az ikonrombolás miatt. Egyik nap a császár éppen Szent Mamant vértanú

templomában tartózkodott. András belépett a templomba, megállt a császár előtt, és nyilvánosan, mindenki előtt megfeddte őt: „Jobb lenne neked, császár, ha a katonai ügyekkel foglalkoznál és a népet kormányoznád, mintsem hogy Krisztust és az Ő szolgáit üldözd.” Emiatt Szent Andrást sokat verték, kínozták és végighurcolták az utcákon. Egy eretnek fejszével rácsapott és megölte őt. Így adta át András szent lelkét Istennek 767-ben. Ereklyéi gyógyulást adtak a betegeknek.

Négynapos Szent Lázár. Fő ünnepnapja március 17-én és a tiszteletreméltó nagyböjt Lázár-szombatján van. A mai dátum alatt ereklyéinek Ciprus szigetéről Konstantinápolyba való átszállítását ünnepeljük. Bölcs Leó császár templomot emelt Szent Lázár tiszteletére Konstantinápolyban, és 890-ben ebbe a templomba szállíttatta át az ereklyéit. Amikor közel 1000 év elteltével felnyitották Lázár sírját a ciprusi Kition (Kítion) városában, egy márványtáblát találtak, amelyen ez állt írva: „Négynapos Lázár, Krisztus barátja.”

A látnok Ozeás próféta hangosan kiáltott,
S a bűnös népnek csapást, nyomorúságot jósolt:
– Az Úr, az Úr mondja: az irgalmasság kedves nekem,
S nem a tisztátalan, rothadó, bűnös áldozat.
Megszegtétek a törvényt, mint egykor a régi Ádám,
A hazugság előtt borultok le, hazugság uralkodik felettetek.
Megszűnnek az áldozataitok, el nem fogadom őket,
Én magam készítem el a legnagyobb áldozatot nektek.
Istentelenséget szántottatok, törvénytelenséget arattatok,
Szelet vetettetek, és vihart, fergeteget arattatok.
De most igazságot vessetek, – s irgalmat fogtok aratni,
És újra az én szent népemmé fogtok válni.
Engem szégyelltek, s a bálványokat szeretitek,
A bűnnel paráználkodtok, a bűnt követitek!
Ezért bujdosókká lesztek az egész világon,
S minden nép erősebb lesz nálatok ezen a földön.
De én felnevelem majd az Új Izraelt,
Egy új országot, – a szentek dicső országát:
Olyan lesz, mint a harmat, és virágzik majd, mint a liliom,
S a legszebb illattal árasztja el a világot.
Én vagyok az Úr, az Úr, aki amit akar, megteheti,
Boldog, aki Engem, az élő Istent imádja és követi.

ELMÉLKEDÉS

Szent Longinus vértanú második megjelenése. Amikor Szent Longinus megjelent a vak özvegyasszonynak, akinek meghalt a kisfia, megígérte neki, hogy visszaadja a látását, és fiát is megmutatja neki nagy dicsőségben. Miután megtalálta a szent vértanú ereklyéit, és kezeivel megérintette azokat, az özvegy azonnal visszanyerte látását. Így az egyik ígéret beteljesedett. A következő éjszakán Szent Longinus nagy világosságban jelent meg az özvegynek, kézen fogva a fiát, aki ragyogó ruhába volt öltözve. Majd mint egy apa, szeretettel átölelve a gyermeket, így szólt az özvegyhez: „Nézd, asszony, a fiadat, aki miatt annyit sírsz! Nézd meg, milyen tisztességben és dicsőségben van, nézd, és vigasztalódj meg! Isten a mennyei seregek közé sorolta őt, akik az Ő országában élnek. Én most vettem őt magamhoz a Megváltótól, és soha nem lesz távol tőlem. Vedd a fejemet és a fiad testét, és temesd el őket egy koporsóba, s többé ne szomorkodj egyetlen gyermeked miatt, és ne nyugtalankodjék a szíved, mert Istentől nagy dicsőség, öröm és végtelen vigasság adatott neki.” Mindezt látva és hallva az asszony nagy örömmel telt meg, és hazatért otthonába, így szólva magában: „A testi szemeimet kerestem, de a lelki szemeimet is megtaláltam. Szomorú voltam a fiam halála miatt, most pedig a mennyben látom őt, ahol dicsőségben áll a prófétákkal, és szüntelenül örvendezik velük.”

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Szent István fődiakónus és elsővértanú csodás látomását (ApCsel 7).

1. hogyan tekintett fel a Szentlélekkel telt István, és látta meg a megnyílt eget;
2. hogyan mondta: „Íme, látom a megnyílt eget, és az Emberfiát, amint Isten jobbja felől áll!”;
3. hogyan borították el őt a zsidók kövekkel.

SZENTBESZÉD
A bűn gennyes sebeiről

„Sebeim mérgesek, üszkösek balgaságom miatt.” (Zst 37, 6)

A bűn szülte sebekről beszél a próféta, aki maga is vétkezett korábban, és önmagában érezte meg a bűn minden bűzét. Amennyire ebből a beismerésből kitűnik a korábbi bűnök tisztátalansága, éppúgy látható a bűnbánó későbbi tisztasága is. Mert amíg az ember a bűn gennyes útján jár, nem érzi a bűn fojtogató bűzét; ám amikor eltávolodik ettől az úttól, és elindul az igazak tiszta ösvényén, csak akkor döbben rá a tisztaság és a tisztátalanság, az erény útja és a bűn útja közötti kimondhatatlan különbségre.

Képzeljétek el annak az embernek az érzését, aki az éjszakát egy bűzös és fojtogató kocsmában töltötte, reggelre pedig egy rózsakertben találja magát! Amott bűz és méreg, a lélek és a test megaláztatása, harag és viszály, önmaga és mások kínzása; emitt Isten hatalmas napja a fej felett, gyönyörű virágok körös-körül, friss levegő és illat, csend és egészség. Még ennél is nagyobb a különbség a bűn útja és Isten útja között. *„Sebeim mérgesek, üszkösek”* – így írja le a nagy király a bűnös múltját. Semmi sem bűzlik úgy, mint a bűn, semmi sem gennyed és terjed úgy, mint a bűn. A testi sebek bűze csak némileg emlékeztet a bűnös lélek elviselhetetlen bűzére. Ezért távolodik el az ilyen lélektől minden szentség. A menny tiszta szellemei elhúzódnak tőle, a pokol tisztátalan szellemei pedig a társaságát keresik. Minden új bűn egy-egy új seb a lelken, minden bűn genny, és minden bűn bűz.

De honnan származnak a bűnök? „*Az én balgaságom miatt*” – magyarázza a próféta. Az isteni vágányáról kizökkent elme viszi rá az embert a bűnre. Amíg az elme meg nem tisztul, az ember sem tud megtisztulni. *„Nekünk pedig Krisztus értelmünk van” (*1Kor 2, 16) – mondja az apostol, vagyis olyan elménk van, amely újra visszaállt arra a vágányra, amelyen Ádám elméje volt a bűn bűze előtt. Innen van az, testvéreim, hogy az aszkézisről szóló teljes ortodox tanítás a figyelmét egyetlen fő pontra összpontosítja: az ember elméjére, az elme megtisztítására és helyreállítására.

Ó, Úrunk Jézus Krisztus, Tisztaság és a tisztaság örök Forrása, segíts nekünk elvetni a mi balgaságunkat; segíts nekünk a Te elméd szerint gondolkodni. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 18.

1. Szent Lukács apostol és evangélista. Antiochiából származott. Fiatalkorában alaposan kitanulta a görög filozófiát, az orvostudományt és a festészetet. Az Úr Jézus földi tevékenysége idején Szent Lukács Jeruzsálembe jött, ahol színről színre látta az Üdvözítőt, hallotta az Ő üdvözítő tanítását, és tanúja volt csodás tetteinek. Miután hitt az Úrban, Szent Lukács a hetven apostol közé soroltatott, és elküldetett az evangélium hirdetésére. Kleofással együtt látta a feltámadott Urat az emmauszi úton (Lk 24).Miután a Szentlélek leszállt az apostolokra, Lukács visszatért Antiochiába, és ott Pál apostol munkatársa lett, akivel Rómába is elutazott, keresztény hitre térítve a zsidókat és a pogányokat egyaránt. „*Köszönt titeket Lukács, a kedves orvos*” – írja a kolosséiaknak Pál apostol (Kol 4, 14). A keresztények kérésére írta meg az evangéliumot, 60 körül.A nagy Pál apostol vértanúhalála után Szent Lukács Itáliában, Dalmáciában, Makedóniában és más vidékeken hirdette az evangéliumot. Megfestette a Szentséges Istenszülő ikonját – méghozzá nem is egyet, hanem hármat –, valamint Szent Péter és Pál apos-

tolok ikonjait is. Innen ered, hogy Szent Lukácsot tekintik a keresztény ikonfestészet megalapítójának.Időskorában meglátogatta Líbiát és Felső-Egyiptomot. Egyiptomból visszatért Görögországba, ahol mély öregsége ellenére nagy buzgósággal folytatta a prédikálást és az emberek Krisztushoz térítését. Szent Lukács megírta az evangéliumot és az Apostolok Cselekedeteit, és mindkettőt Teofilnak, Akhája hercegének ajánlotta. Nyolcvannégy éves volt, amikor a gonosz bálványimádók kínzásnak vetették alá Krisztusért, és felakasztották egy olajfára a boiótiai Théba városában. E csodálatos szent ereklyéit Konstantinápolyba szállították Konstancius császár, Konstantin fia idejében.

2. Cetinjei Szent Péter montenegrói metropolita. Április 1-jén született Nyegus (Njeguši) faluban. Tizenkét éves korában lépett a szerzetesi rendbe. Száva metropolita 1782-ben bekövetkezett halála után Péter lett Montenegró metropolitája és uralkodója. Ez a dicsőséges férfiú egész lovagias és szent életét népének szentelte.Befelé teljes erejével azon fáradozott, hogy megbékítse az egymással viszálykodó törzseket, kifelé pedig azon, hogy megvédje az országot és a népet a rabló támadóktól. Mindkét törekvésében sikerrel járt. Különösen azzal szerzett hírnevet, hogy a Bokában (Kotori-öböl) és Dalmáciában győzelmet aratott Napóleon serege felett.Önmagával szemben szigorú volt, mindenki mással szemben viszont igazságos és elnéző. Egy szűkös cellában élt, mint egy egyszerű szerzetes, jóllehet egy egész nép fejedelme volt. 1830. október 18-án hunyt el az Úrban. Csodatevő, romolhatatlan ereklyéi a cetinjei monostorban nyugszanak. Az Úr megdicsőítette őt a mennyben és a földön egyaránt, mint az Ő hűséges és béketűrő szolgáját.

3. Szent Juliánusz és a vak Didümosz. Szent Juliánusz, akit Remetének is neveztek, perzsa származású, iskolázatlan parasztember volt, de szívének tisztasága miatt a Szentlélek kegyelmének edényévé vált. Mezopotámiában, az Eufrátesz mentén élt aszketikus életet. Rendelkezett a tisztánlátás ajándékával. Abban a pillanatban, amikor Julianus Apostata (a Hitehagyott) életét vesztette, Szent Juliánusz lélekben tisztán látta ezt, és hírül adta tanítványainak. Kortársa, a vak Didümosz Alexandriában, szintén lélekben látta meg Julianus pusztulását; éjszaka imádkozott, amikor hangot hallott az égből: „A mai napon elmúlt Julianus császár, értesítsd erről Atanáz (Atanasziosz) patriárkát.”Remete Szent Antal (Antóniosz) igen nagyra becsülte ezt a csodálatos vak Didümoszt, akinek tisztánlátó lelke volt; valahányszor a pusztából Alexandriába jött, betért hozzá, és együtt imádkozott vele Istenhez. Szent Juliánusz és Szent Didümosz, Isten e csodás szolgái, 362 után hunytak el az Úrban.

A dicsőséges Lukács, a bölcs és tanult,
Örömmel vállalta a kínokat az Úrért.
Elkerülhette volna a gyalázatot és a szenvedést,
De a világ akkor nem ismerte volna a nagy Lukácsot.

Az ifjú Lukács meglátta az isteni Igazságot,
Tiszta szívvel adta át magát Isten Fiának.
Hallgatta a Tanítót, nézte a Csodatévőt,
És Felismerte Benne halhatatlan Teremtőjét.
Látta a Feltámadottat és beszélt is Vele,
Az Ő nevében csodás tetteket vitt véghez.
És Krisztus lett az ő egyetlen öröme,
Neki áldozta Lukács elméjét, javait és ifjúságát.
Mikor megöregedett Lukács, Krisztusban ifjú maradt,
Krisztustól kapta a szentséget, s a világnak adta,
S mikor megadta a világnak, mit megadhatott,
A világ, az Írás szerint, kegyetlenséggel fizetett neki…
Egy öreg olajfán függ az agg Lukács atya,
Mosollyal az arcán, keresztbe font karral,
De az égből kinyúlt Magának Krisztusnak a keze,
És magához ölelte az Ő Evangélistájának lelkét.
Most a fényes Paradicsomban a többi apostollal,
A szent Egyházért imádkozik a szent Lukács.

ELMÉLKEDÉS

Vajon tíz nap alatt meg tudja-e bánni a bűnös a bűneit? Isten mérhetetlen irgalmából meg tudja. Maurikiosz császár idejében élt egy hírhedt rabló Konstantinápoly környékén. Mind a fővárosban, mind annak környékén rettegés és félelem övezte őt. Ekkor maga Maurikiosz császár küldött neki egy keresztet a bizalom jeleként, megígérve, hogy semmi bántódása nem esik, ha megadja magát. A rabló elfogadta a keresztet és megadta magát. Konstantinápolyba érve a császár lábai elé borult, és bocsánatért könyörgött. A császár megtartotta szavát, megkegyelmezett neki, és szabadon engedte.

Azonban közvetlenül ezután a rabló súlyosan megbetegedett, és megérezte halála közeledtét. Kezdte keservesen megbánni minden bűnét, és zokogva imádkozott Istenhez, hogy bocsásson meg neki, miképpen a császár is megbocsátott. Az imádság alatt oly sok könnyet hullatott, hogy a kendő, amellyel könnyeit törölte, teljesen átázott tőlük. A rabló tíz napnyi sírás és imádkozás után meghalt.

Ugyanazon az éjszakán, amikor meghalt, az őt kezelő orvos csodás látomást látott álmában: amikor a rabló az ágyában kilehelte lelkét, különféle fekete alakok gyűltek köré sok-sok papírral, amelyekre az elhunyt bűnei voltak felírva. Megjelent két fényes angyal is. Mérleget állítottak fel közöttük, és a fekete alakok vidáman rátették az összes papírt, így az ő oldaluk teljesen elnehezedett, mivel a másik oldal üres volt.

„Mit tegyünk oda?" – tanácskoztak az angyalok. „Keressünk valami jót az életében!" És az egyik angyal kezében megjelent az a kendő, amely átázott a bűnbánó könnyektől. Az angyalok gyorsan rátették a mérleg saját oldalára, és az az oldal egyszerre nehezebbnek bizonyult az összes papírnál. Ekkor a fekete alakok panaszosan ordítva elfutottak, az angyalok pedig magukhoz vették a lelket, és a paradicsomba vittétek, dicsőítve Isten emberszeretetét.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Fülöp apostol és a szerecsen eunuchal tett csodáját (ApCsel 8).

1. hogyan irányította az angyal Fülöpöt Szamáriából a Gázába vezető útra;
2. hogyan látta meg Fülöp a királyné főkomornyikját, hogyan magyarázta meg neki Izajás (Ézsaiás) egyik próféciáját, és hogyan keresztelte meg őt;
3. hogyan vette magához az angyal Fülöpöt, tette láthatatlanná a komornyik számára, és vitte át egy szempillantás alatt Azótosz (Asdód) városába.

SZENTBESZÉD
A nyelv bűneiről

„Így szóltam: »Vigyázok útjaimra,
hogy ne vétkezzem nyelvemmel" (Zst 38, 2)

A nyelv bűne a leggyakoribb és a leggyorsabb bűn. „Aki beszédében nem vétkezik, az tökéletes ember" – mondja Jakab apostol (Jak 3, 2). Amikor a bűnbánó elindul Isten útjain, vagyis amikor elkezd Isten parancsolatai szerint élni, először azon fáradozzon, hogy nyelvével ne vétkezzék. Ezt a szabályt állította fel önmagának a bűnbánó Dávid is. Különösen azt határozta el, hogy hallgatni fog ellenfelei előtt: zabolát teszek a számra, mikor a bűnös elém áll. Íme a legszebb szabály azoknak, akik a bűnből gyógyulnak. Amikor vádolják őt, nem válaszol; amikor rágalmazzák, hallgat.

Valóban, mi haszna beszélni a dühöngő igazságtalannak, akinek nincs Isten a szeme előtt? Ha a rosszról beszélsz neki, még jobban felbőszíted, ha pedig a jóról, a szentség gúnyolójává teszed őt. Pilátus előtt Krisztus hallgatott. „Nekem nem válaszolsz?" – mondta neki Pilátus. Mit válaszoljon neked, amikor nincs füled a hallásra, sem értelmed a megértésre? Íme, az igaz ember hallgatása az igazságtalan előtt még a legjobban hathat az igazságtalanra. Ha magára hagyják, hogy egyedül értelmezze az igaz ember hallgatását, az igazságtalan a lelke javára fordíthatja azt, míg minden választ, legyen az fehér vagy fekete, a másik rosszára és elítélésére, önmaga igazolására fog magyarázni. Boldog, aki megtanul uralkodni a nyelvén.

Ó, Úr Jézus Krisztus, Istenünk, Te, Aki példáddal megmutattad nekünk, hogyan és mikor kell beszélni, példáddal megmutattad azt is, hogyan és mikor kell hallgatni. Segíts nekünk a Te Szentlelked által, hogy ne vétkezzünk nyelvünkkel. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 19.

1. Szent Jóel próféta. Jóel próféta, a kisprófétáktól között a második, Petuel (Fátuel) fia volt, Rúben törzséből. Körülbelül 800 évvel Krisztus előtt élt. Megjövendölte Izrael népének nyomorúságát és a babiloni fogságot a bűnökért, amelyeket az Úr előtt elkövettek. Böjtre hívta a népet, a papokat pedig bűnbánó, könnyes imádságra, hogy Isten megkönyörüljön rajtuk. „Hirdessetek böjtöt, s kiáltsatok az Úrhoz! Az előcsarnok és az oltár között sírjanak a papok." Jóel megjövendölte a Szentlélek leszállását az apostolokra, s Isten Lelke kegyelmének kiáradását minden kereszténye. Megjövendölte és leírta Isten Félelmetes Ítéletét is, valamint Isten szent Egyházának dicsőségét.

2. Szent Varus vértanú. Római tiszt (tisztviselő) volt Egyiptomban, és amellett titkos keresztény. Amikor hét keresztény tanítót börtönbe vetettek, Varus látogatta őket a fogságban, ellátta őket a szükséges dolgokkal, és buzgón szolgálta őket. Csodálta a vértanúkat, és sajnálta, hogy a félelem miatt ő maga nem válhat Krisztus mártírjává. Azok az Isten emberei bátorították őt, így Varus elhatározta, hogy velük együtt maga is elindul a szenvedések útján. Az Isten emberei közül az egyik meghalt a börtönben. Amikor a gonosz herceg (kormányzó) maga elé vezettette a vértanúkat, hatot látott közülük, és megkérdezte, hol van a hetedik. „Én vagyok a hetediki!" – mondta neki Varus.Ekkor a dühöngő herceg először a szent Varust kínoztatta meg. Megparancsolta, hogy meztelenül ostorozzák száraz botokkal; azután egy fához kötözték, és késekkel darabról darabra vágták le a húsát, amíg Szent Varus át nem adta szent lelkét Istennek. Testét a szemétdombra vetették. Egy Kleopátra nevű asszony, aki Palesztinából származott és egy tiszt özvegye volt, éppen ott tartózkodott a fiával, Jánossal. Titokban elvitte Szent Varus ereklyéit a szemétdombról, és az otthonában temette el őket. Ezután engedélyt kért a hercegtől, hogy elhunyt férje testét Egyiptomból Palesztinába szállíthassa. Mint egy tiszt feleségének, a herceg ezt azonnal megengedte neki. Ám a boldog keresztény Kleopátra nem a férje testét szállította el, hanem Szent Varus vértanú ereklyéit. Elhozta tehát a mártír ereklyéit szülőfalujába, a Tábor-hegy közelében fekvő Edrába, és ott tisztességgel eltemette azokat. Később templomot is emelt Szent Varus tiszteletére, s Szent Varus gyakran megjelent neki a másvilágról, fényesen, mint Isten angyala.

3. Pscsinjai Szent Prohor. Rilai Szent János és Lesznovói Gábriel kortársa és barátja. Imádságára Isten megmutatta neki a helyet, ahol aszkétaként élnie kell. Ez a hely egy tölgyeserdő volt a Pscsinja (Pčinja) folyó mentén. Szent Prohor itt végzett aszkezist egészen késő öregségéig és haláláig. Egyedül a mindent látó Isten ismeri minden fáradozását és kísértését, amelyet aszkézise során elszenvedett. Ám mirhát árasztó ereklyéiből és a számtalan csodás gyógyulásból, amelyek mind a mai napig nem szűnnek meg, ítélni lehet mind az ő aszkézisének nagyságáról, mind Isten kegyelmének nagyságáról, amely nagy fáradozásaiért adatott neki. Szent Prohor a 11. században hunyt el, és átköltözött a mennyek országába.

A szent Prohor atya már kora ifjúságától
Elvonult a világtól és a hiúságtól,
Böjtben és verítékben nehezen fáradozott,
Míg lelke fel nem emelkedett és Istennel össze nem kapcsolódott.
Az erdei vadállatok voltak az ő társai,
A fényes angyalok őrizték őt magányában,
Isten szentjei mind csodálkoztak rajta,
Mert a szent Prohor mindenben elérte őket.
S az Úr bőséges kegyelmet adott neki,
Hatalmat a démonok felett, nagyot és erőset,
Erőt a betegségek és a különböző kínok felett,
Hogy a szomorúaknak segítsen az ő imádságaival…
Fáradozásaival Prohor elnyerte a mennyeket,
És méltóvá vált a mennyek országára.
Méltóvá tette magát, és másoknak is segít,
Hogy az Országba jussanak azok, akik keresik azt.
A múlandót elvetette, s az örökkévalót ragadta meg,
A drága kincset – csekély áron fizette meg.
A csodatevő Prohor a mennyei Paradicsomban van,
A mennyei ragyogásban most teljesen tündököl,
És segíti azokat, akik imádkoznak hozzá,
Aki Krisztus Istenben hisz és Őt szereti.

ELMÉLKEDÉS

Szent Varus vértanú megjelenése. Amikor a jámbor özvegyasszony, Kleopátra templomot emelt Szent Varus tiszteletére, meghívta a püspököt és a papokat, s azok felszentelték a templomot. Nagy sokaság gyűlt össze a keresztények közül erre az ünnepségre, mert az egész környék nagy gyógyítóként és csodatévőként tisztelte Szent

Varust. Az isteni szolgálat után a kegyes templomalapító (ktitor) odaosont Szent Varus ereklyéihez a templomban, és így imádkozott hozzá: „Kérlek téged, Krisztus szenvedője, kérd Istentől azt, ami Neki tetsző, nekem és egyetlen fiamnak pedig hasznos." Kleopátrának volt egy János nevű fia, egy katonakorba lépett ifjú.

Amint az asszony kijött a templomból az imádságról, a fia – aki addig egészséges volt – megbetegedett. Valamilyen láz kerítette hatalmába, s állapota egyre roszszabb és rosszabb lett, míg éjfél körül meg nem halt. A szomorú és kétségbeesett anya elment Szent Varus sírjához, és élesen így kezdett beszélni: „Ó, Isten kedveltje, hát te így segítesz nekem?" És még sok más keserves panaszszót mondott, míg teljesen el nem gyengült, és könnyű álomba nem merült.

Hirtelen megjelent neki Szent Varus a fiával, Jánossal együtt. Mindketten fényesek voltak, mint a nap, ruhájuk a hónál is fehérebb volt, aranyövvel voltak felövezve, a fejükön pedig gyönyörű koszorúk ragyogtak. S így szólt hozzá a szent: „Vajon nem te magad kérted-e, hogy azt kérjem Istentől, ami Neki tetsző, neked és a fiadnak pedig hasznos? Én kértem Istent, és Ő az Ő kimondhatatlan jóságából a mennyei seregbe vette a fiadat. Ha akarod, íme, vedd őt magadhoz, és add a földi császár seregébe." Ezt hallva az ifjú János átölelte Szent Varust, és így szólt hozzá: „Nem, uram, ne hallgass az anyámra, és ne vígy vissza engem a világba, amely tele van igazságtalansággal és törvénytelenséggel, s amelyből te kimentettél engem."

Felriadva az álomból Kleopátra nagy örömet érzett a szívében, és vidáman jött ki a templomból. Hét évig élt még ennél a templomnál, s Szent Varus Jánossal együtt gyakran megjelent neki.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Saul csodás megtérését Krisztus hitére (ApCsel 9), mégpedig:

1. hogyan indult Saul Damaszkuszba, hogy üldözze a kereszténveket;
2. hogyan ragyogta őt körül az úton a mennyei világosság, és hogyan hallotta Krisztus hangját: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?"

SZENTBESZÉD
A lélek Isten utáni szomjúságáról

„Lelkem szomjazik az Isten után, az élő Isten után.
Mikor mehetek már, hogy lássam Isten arcát?" (Zst 41, 2)

Ha az Isten iránti szeretetnek csak egy apró szikrája is felgyullad az ember szívében, az ember ne oltsa ki azt, hanem hagyja fellángolni, és csodát fog látni. Ez a szikra a nem látott világosság fáklyájává fog lobbanni. Ennek a világosságnak és me-

legségnek az ereje igen nagy lesz. Az Isten iránti szeretet világosságában az ember úgy fogja érezni magát ezen a világon, mintha sötétségben volna; melegétől pedig csillapíthatatlan lelki szomjúságot fog érezni – szomjúságot Isten után, az Istenhez való közeledés után, az Isten látása után. Ezt a szomjúságot az Istent szerető Dávid a szarvas szomjúságához hasonlítja, amely a vizek forrásaihoz siet. „*Szomjazik lelkem az erős, élő Isten után.*" Vajon nem csupa gyarlóság-e minden körülöttünk? Vajon nem változik-e át gyorsan rothadássá minden körülöttünk? Árnyékokba kapaszkodunk; halottakat ölelünk. A holnapi nap bűzét fizetjük meg ma arannyal és ezüsttel, néha becsülettel és lelkiismerettel, sőt néha az életünkkel is – a holnapi nap bűzét! Ez nem szeretet, hanem állati vágy. A nagy lélek a szeretetre méltó tárgyat keresi, olyat keres, amely nem vethető alá a törésnek, a rothadásnak, a szétesésnek s a múlandó testek utálatosságának. Ezért hangsúlyozza az Istent szerető király: az erős és élő Istent.

Mert ki az, aki valóban erős és élő Istenen kívül? Isten adott erőt és életet az Ő angyalainak és szentjeinek is, de ez mind az Övé és Tőle van. „Mikor mehetek el, hogy megjelenjek Isten színe előtt?" Íme, az Isten iránti igaz szeretet ellenállhatatlan vágyódása. Szégyenüljenek meg mindazok, akik azt mondják, hogy hisznek Istenben és szeretik Istent, miközben a halálnak, az e világból való távozásnak még a gondolata is az őrületbe kergeti őket.

Ó, Urunk Istenünk, szent, erős és élő; a szentség forrása, az erő forrása, az élet forrása, – világosíts meg minket, és melegíts fel a Te irántad való szeretettel. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 20.

1. Szent Artemisz nagymértanú. Ez a dicsőséges szent származása szerint egyiptomi volt, és Nagy Konstantin császár első hadvezére. Amikor Konstantin császárnak megjelent a győzedelmes kereszt, csillagokkal körülvéve, és Artemisz is meglátta azt a keresztet, hitt az Úr Krisztusban és megkeresztelkedett. Később, Konstancius császár idejében, az uralkodó Hellászba küldte őt, hogy szállítsa át Szent András ereklyéit Patraszból és Szent Lukácsét Thébából Konstantinápolyba, amit Artemisz hadvezér örömmel végre is hajtott. Ezután Artemiszt augusztálissá és császári helytartóvá nevezték ki Egyiptomban; ezt a tisztséget viselte Konstancius, Konstantin fia idejében, és egy ideig Julianus Apostata (a Hitehagyott) császár uralkodása alatt is. Amikor ez az Istentől elpártolt császár hadba indult a perzsák ellen, megállt Antiochiában, és megparancsolta, hogy Artemisz is jöjjön Antiochiába a seregével. Artemisz megérkezett. Abban az időben a császár kínzásnak vetett alá két keresztény papot, Eugénioszt és Makarioszt. Ezt látva Szent Artemisz teljes szívéből felháborodott, a császár

elé állt, és így szólt hozzá: „Miért kínozol, császár, oly embertelenül ártatlan és Istennek szentelt férfiakat, és miért kényszeríted őket arra, hogy megtagadják az ortodox hitet?” És Artemisz még ezt is megjövendölte a császárnak: „A te veszted közel van.” A dühöngő császár száműzetésbe küldte a két tiszteletreméltó papot Arábiába, ahol hamarosan elhunytak, Artemisz hadvezért pedig megfosztotta katonai rangjától, és megparancsolta, hogy ostorozzák és kínozzák meg. A teljesen megsebzett és elvérzett Artemiszt börtönbe vetették, ahol Maga az Úr Krisztus jelent meg neki, meggyógyította és megvigasztalta őt. Ezután a császár megparancsolta, hogy fektessék őt egy kőre, és egy másik nehéz kővel préseljék össze, úgyhogy Szent Artemisz teste teljesen összeroncsolódott és ellaposodott, mint egy deszka. Végül lefejezték őt, 362-ben. Julianus császár pedig a perzsák ellen vonult, és gyalázatosan meghalt, pontosan úgy, ahogyan azt Szent Artemisz megjövendölte neki.

2. Verkolai Szent Artemisz. 1532-ben született. Orosz parasztszülők, Kozma és Apolinarija fia, a Dvina-vidéki Verkola faluból. Már ötéves korától fogva különbözött a többi gyermektől kivételes áhítatával és szelídségével. Amikor 13 éves volt, a fiúgyermek édesapjával egy hatalmas erdőn gyalogolt keresztül. Egy hirtelen támadt nagy viharban és ítéletidőben Artemisz meghalt az erdőben; a bánatos apa, mivel nem tudott sírt ásni, gallyakkal takarta le a testét, és elment. Huszonnyolc év elteltével egy ember különös fényességet látott abban az erdőben, a fény felé ment, és ott rátalált Artemisz romolhatatlan, épségben maradt testére. Sok beteg ember meggyógyult betegségéből, amint megérintette Szent Artemisz testét. Szent ereklyéi egy kolostorban nyugszanak a Pinega folyó közelében, az Arhangelszki kormányzóságban.

3. Új Szent Gerázimosz. A peloponészoszi Trikalából származott, a híres Notarasz családból. 1509-ben született. Az Athoszon, majd Palesztinában élt aszketikus életet, ahol negyven napig böjtölt. Ezután Kefalónia szigetén telepedett le, ahol egy női monostort is alapított. Imádságával esőt hozott le az égből, betegeket gyógyított, és belelátott a jövőbe. 1579. augusztus 15-én hunyt el az Úrban. Csodatévő volt életében és halála után is.

4. Szent Ignác újvértanú. A bulgáriai Eszki-Zagorából (Eski Zagora) származott, abból a dicsőséges Zagorából, amely oly sok szent aszkétát és vértanút adott Isten egyházának. Az Athosz-hegyen, a Keresztelő Szent János remeteségben (szkítiben) élt szerzetesként. Önként adta át magát a törököknek, hogy szenvedjen Krisztusért. Konstantinápolyban akasztották fel 1814. október 8-án. Ereklyéi csodatevők; szent fejét tisztelettel őrzik a Szent Panteleimon-monostorban.

A szent Artemisz hadvezér
Hitét a császár előtt nem rejti el,
Hanem bátran megvallja hitét,

Krisztus Istent dicsőíti a császár előtt.
A hitehagyott császár elfeledte Istent,
S kínok közé vetette hadvezérét.
Isten szentje elméjét Istennek szentelte,
S a súlyos kínokat alig érezte.
Nagyobb a kín a bűnösnek, mikor kínoz,
Mint az igaznak, mikor kínokat visel el!
A császár a dicső hadvezért lefejezte,
Az Úr az Ő szolgáját megdicsőítette:
A mennyek országába emelte őt fel,
Hatalmat adott neki, hogy démonokat űzzön el,
Minden betegséget és gyötrelmet meggyógyítson,
Isteni erővel, fáradozás és szavak nélkül.
Bárki, aki Krisztust szereti és hiszi,
A szent Artemisz megsegíti.

ELMÉLKEDÉS

Az irgalmas Isten csodálatosan vezeti azokat, akik átadják magukat az Ő szent akaratának és gondoskodásának. Ahogyan a viaszbábos a puha viaszból olyan gyertyákat készít, amilyeneket csak akar, úgy a bölcs Isten is az Ő odaadó szolgáiból halhatatlan szövétnekeket formál a mennyek országában. Szent Ignác újvértanú már gyermekként is teljesen átadta magát Istennek, s arra vágyott, hogy szerzetes és a hitért vértanú lehessen. A Karagyorgyevics-féle felkelés idején a törökök katonákat gyűjtöttek Bulgária-szerte a szerbek ellen, s betértek György, Ignác apjának házába is, hogy megnézzék, van-e ott katonakornak megfelelő ember.

Látva Györgyöt, e fejlett és erős férfit, be akarták sorozni a seregbe. György azonban határozottan így szólt hozzájuk: „Nem mehetek én a velem egyhitű keresztények ellen.” A dühöngő törökök azon nyomban, ott helyben megölték őt. Az ifjú Ignác egy szomszédos házban rejtőzött el, majd Romániába menekült; a szerzetesség iránti vágya azonban a Szent Hegyre (Athosz) vezette őt. De ő még a szerzetességnél is többre vágyott – a vértanúságra. Amikor egy éjszaka könnyek között imádkozott a Szentséges Istenszülő ikonja előtt, hogy Készítse el neki az utat a mártíromság felé, valami zörejt hallott maga előtt, és látta, amint az ikonról egy fényes koszorú válik le, és a fejére száll. Nem sokkal ezután a törökök által vértanúhalált halt, és elnyerte az örök dicsőség koszorúját.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem az Úr csodás megjelenését Anániás apostolnak és Saulnak (ApCsel 9).

1. hogyan jelent meg az Úr Anániásnak, és hogyan irányította őt Saulhoz az Egyenes utcába;

2. hogyan látta meg Saul ugyanebben az órában látomásban Anániást, amint rátette a kezét, hogy visszanyerje a látását.

SZENTBESZÉD
Isten csodáinak régi és új elbeszéléseiről

„Isten, hallottuk saját fülünkkel, atyáink beszéltek nekünk a tettekről, melyeket az ő napjaikban, a hajdani időben a kezed végbevitt..” (Zst 44, 1)

Így beszél Dávid király a népe nevében. És felsorol a király néhány nagy isteni tettet, amelyet Isten Izrael népéért cselekedett. Mindezekről az isteni tettekről mi is hallottunk, testvéreim, a Szentírásból – s még mennyi másról és milyenekről, amelyekről Dávid nem is tudhatott, mert őutána következtek be! Azon felül, amit Dávid hallott, vajon mi nem hallottunk-e hasonlíthatatlanul csodálatosabb és nagyobb tetteket Isten Gondviseléséről és Isten emberszeretetéről? Isten Fia megtestesült a Tisztaságos Szűztől, és emberként élt az emberek között, kiárasztotta a bölcsességet, csodákat tett, halállal tiporta el a halált, megszégyenítette az ördögöt, s erőt adott az Ő követőinek. Ezt Dávid nem hallotta, de mi hallottuk, mert hírül adták nekünk szellemi Atyáink: az apostolok és evangélisták, a vértanúk és az igazak, s sorban mind a szentek attól az időtől fogva, a régi időtől egészen a mai napig.

És nemcsak ők adták hírül nekünk, hanem Isten Lelke minden nap hirdeti ezt nekünk a szent Egyház által, a kegyelmi titkokon (szentségeken) keresztül, számtalan és számtalan csoda által. Íme, ez ok a nagy örömünkre, de a nagy félelmünkre is. Mert sokat kaptunk, így sokat is fognak követelni tőlünk. Több lelki gazdagság adatott nekünk, mint mindazoknak, akik Krisztus előtt éltek: több bölcsesség és tudás, Isten több dicsősége és ereje, s több, sokkal több példa Isten ember iránti szeretetére és az ember Isten iránti szeretetére. Kérdezzétek meg magatoktól, ó, gazdagok feletti gazdagok, mit adtatok ti mindezért, és mit adtok Istennek? Igyekezzetek hát, hogy ne kelljen szégyenkeznetek Isten Ítéletén. Mint az álom, úgy illannak el, és hamarosan el is illannak a földön töltött napjaitok. És hamarosan az angyali harsona szava gyűjt össze minden népet és minden embert Isten Félelmetes Ítéletére. Igyekezzetek, hogy ne kelljen szégyenkeznetek. Mert nem hozhattok majd fel kifogást: nem tudtuk, vagy nem volt semmink! Több kinyilatkoztatást tudtok és birtokoltok, mint amennyivel Dávid és Salamon rendelkezett. És többet fognak követelni tőlünk, mint őtőlük.

Ó, Isten Fia, nagy és csodálatos Urunk, Istenünk és Üdvözítőnk, emlékeztess minket minden nap és minden órában a Te szent Véredre, amely érettünk ontatott ki. Hogy el ne felejtsük, Urunk, és el ne ítéltessünk örökre. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 21.

1. Nagy Szent Hilárión. Miképpen a rózsa nő ki a tövisek között, úgy született ez a nagy szent pogány szülőktől a palesztinai Gáza melletti Tavata faluban. Szülei Alexandriába küldték tanulni, ahol a tehetséges ifjú gyorsan magába szívta mind a világi tudományt, mind a szellemi bölcsességet. Miután megismerte az Úr Krisztust és megkeresztelkedett, vágyott arra, hogy teljesen az Úr szolgálatának szentelje magát. Ezzel a vággyal a szívében Hilárión meglátogatta Szent Antalt a pusztában, és a tanítványa lett. Ezután visszatért hazájába, és Gáza mellett, Majuma közelében aszketikus életet élt. A démonok különféle rémségekkel ijesztgették őt, de ő Istenhez való imádsággal és a keresztvetéssel mindig legyőzte és elűzte őket. Körülötte a szellemi élet kedvelőinek nagy sokasága gyűlt össze, és Szent Hilárión azzá vált Palesztina számára, ami Szent Antal volt Egyiptomnak.Isteni tanítóként, megalkuvást nem ismerő aszkétaként és csodálatos csodatévőként Hilárión nemcsak a keresztények, hanem a pogányok is tisztelték. Ám félve az emberek dicséretétől – és sírva így szólva: „Jaj nekem, megkaptam a földön a jutalmamat!” – helyről helyre menekült, csak hogy elrejtőzzön az emberek elől, és egyedül maradhasson lelkével és Istennel. Így telepedett le és élt egy ideig Egyiptomban, Szicíliában, Dalmáciában és végül Cipruson, ahol küzdelmes életét bevégezte 372 körül, életének 80. évében. Szent Hilárión csodatevő ereklyéit tanítványa, Hészükhiosz (Iszihije) szállította át Palesztinába, és az általa alapított monostorban helyezte el azokat.

2. Megleni Szent Hilárión. Tekintélyes és jámbor életű szülők gyermeke volt. Gyermektelen édesanyja hosszú időn át imádkozott Istenhez, hogy gyermeket adjon neki, s imádságára megjelent neki a Szentséges Istenszülő, és e szavakkal vigasztalta meg: „Ne szomorkodj, fiad fog születni, és ő sokakat az igazság világosságára fog téríteni.” Amikor Hilárión hároméves volt, ajkáról szüntelenül ez az ének szólt: „Szent, szent, szent a Seregek Ura!” Miután alapos tanulmányokat folytatott, 18 évesen szerzetesi fogadalmat tett, és monostort alapított Szent Pakhómiosz szabályzata (tipikuma) szerint. 1134-ben Jevsztatiosz trnovói érsek megválasztotta és felszentelte őt Meglen püspökévé. Szent Hilárión szinte egész életében hatalmas küzdelmet vívott a bogumilok és az örmény eretnekek ellen. Ám szellemi tudományával és hasonlíthatatlan szentségével mindannyiukat megszégyenítette, és sokukat az ortodox hitre vezette. 1164-ben békében hunyt el, és átköltözött Ura országába.

3. Szent Philotheosz. A makedóniai Khrüszopoliszban született. A törökök elrabolták őt özvegy édesanyjától, és egy másik fivérével együtt börtönbe vetették őket. A börtönből a Szentséges Istenszülő csodás módon kimentette őket, és a kis-ázsiai Neapolisz egyik monostorába vitte őket. Édesanyjuk később rátalált fiaira mint szerzetesekre, így maga is szerzetesi rendbe lépett. Philotheosz az Athosz-hegyre költöahol előbb a Dionisziatu-monostorban, majd a pusztában élt aszketikus életet. Csodálatos aszkéta és a démoni erők nagy legyőzője volt. Életének 84. évében békében hunyt el az Úrban. Elrendelte, hogy ne temessék el, hanem testét vessék ki az erdőbe a madaraknak és a vadállatoknak. Később egy halász éjszaka nagy világosságot látott az erdőben, s a hidegtől átfázva elindult, hogy megmelegedjék, azt gondolva, hogy tűz ég ott. Ám a fényesség nem tűztől származott, hanem Szent Philotheosz csodatevő ereklyéiből áradt.

Szent Hilárión, mint a fénylő üstökös,
Az emberek elől futva fél világot bejárt,
De hiába rejtőzik el a csillag a szemek elől,
Fénye az egész mindenségnek felfedi őt.
Hilárión a dicsőséget el akarta kerülni,
De a dicsőség elől a szent nem tud elmenekülni;
Ahol Isten nem fedte fel, felfedték a démonok,
Megrettenve a szenttől, aki őket üldözi.
A csodás Hilárión bárhol is telepedett le,
Csodákat mutatott, s a betegeket meggyógyította,
Legyőzve saját gyarlóságait és szenvedélyeit,
A világ legyőzője – a démonokat uralma alá hajtotta.
Barlangban rejtőzve, mégis mindenki előtt nyilvánvalóan,
Mindenkitől távolodva, – mindenkitől dicsőítve.
Így dicsőíti meg az Úr az Őt dicsőítőket,
Koszorúkkal koronázza meg a győztes futókat.
Amikor véget ér a földi élet futama,
Akkor osztják ki az örök élet koszorúit.
Az agg Hilárión, lélekben mindörökké ifjan,
Most színről színre gyönyörködik az Úrban.
De ő még most is imájával harcol értünk,
Hogy az Úr irgalmával rajtunk is megkönyörüljön.

ELMÉLKEDÉS

Isten mindent látó szeme virraszt minden ember felett, és csodálatos módon vezeti a hívőket az üdvösség felé. Ami a hívőnek először nagy veszteségnek tűnik, az az idő múlásával nagy nyereségnek bizonyul. Szent Philotheosz és fivére esete, akik az édesanyjuk számára mintha elvesztek volna, hasonló Szent Xenophón (január 26.) esetéhez, és hasonló Szent Eusztáhiosz Plakidasz, a felesége és a fiai esetéhez is. Amikor Szent Philotheosz a fivérével a török börtönben ült Makedóniában, megjelent nekik a Szentséges Istenszülő az édesanyjuk alakjában, és így szólt hozzájuk: „Keljetek fel, drága gyermekeim, és kövessetek engem!" És a fiatalok hirtelen a kis-ázsiai Neapolisz városának egyik monostorában találták magukat.

Amikor a fiatalok elmesélték az igumennek, mi történt velük, az igumen megértette, hogy ez Istentől van, befogadta a fiúkat, és szerzetessé nyírta őket. Hosszú idő telt el ezen esemény óta. Édesanyjuk siratta és már el is gyászolta őket. Végül elhatározta, hogy ő maga is belép egy női monostorba, és Istennek szenteli magát. S Isten Gondviselése éppen azon monostor közelébe vezette őt, ahol a fiai voltak. Egyszer, e monostor búcsúünnepén, eljött a többi apácával együtt az ünnepségre. A templomban látta a fiait, de nem ismerte fel őket. Ekkor az egyik fivér a világi nevén szólította a másikat. Az anya szívét megérintette ez a neki oly kedves név, és figyelmesen szemügyre vette az arcukat. S felismerte az anya őket, és ők is az anyát. Nagy volt az örömük; és szívbéli hálát adtak Istennek. A hívő kereszténynek még a legnagyobb veszteség esetén sem szabad kétségbeesnie.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem a vak Saul csodás meggyógyítását Anániás által (ApCsel 9).

1. hogyan tette rá Anániás a kezét Saulra, az Úr Jézus nevét hívva segítségül;
2. hogyan hullott le Saul szemeiről valami pikkelyféle, s hogyan nyerte vissza a látását, keresztelkedett meg, és lett belőle Pál.

SZENTBESZÉD
Az Istentől ihletett szívről és nyelvről

„Szívem ünnepi szózattól árad, Nyelvem,
mint a gyorsíró vesszeje." (Zst 45, 1)

Íme az Isten Lelke általi ihletettség! A próféta az Úr Krisztusról akar beszélni, és a szíve megduzzad a hatalomtól és a bölcsességtől. Ezért nem azt mondja: „kimondja vagy kifejezi az én szívem a jó beszédet", hanem azt, hogy „árad meg", mintha saját

szívének egy darabját hozná a felszínre. Mint a vízsugár a csordultig telt forrásból. A dús víz feszül a földalatti szorításban, s amikor a forrás nyílásához ér, hatalmas sugarakban tör elő. Ilyen a próféta szíve, amikor Krisztusról akar szólni. Ilyen az emberi szívbe rejtett kegyelem ereje. Ha nem is nyilvánul meg erőteljes szavakban, vagy ha nem is nyilvánul meg csodás tettekben, belül, az emberben világítani fog és csodákat művel.

Amikor pedig szavakban tör elő, a próféta nyelve olyanná válik, mint a nád, mint a gyorsíró írástudó tolla. Mert ott az ember nem gyötrődik azon, hogy összeállítsa a gondolatot, sem azon, hogy a gondolatot a szavak köntösébe öltöztesse, hanem a kegyelem maga tör elő a nyelven kész gondolatokkal és szavakkal. Honnan van az ilyen erő az emberben? A Szentlélek Istentől. Miért ez a hatalmas erő? Mert a próféta a Királynak akar beszélni magáról a Királyról. „*Énekemet a királynak mondom.*" A tett és a szó itt azonossá válik, amint az gyakran előfordul a Szentírásban. Ahol a Lélek szól, ott cselekszik is; és ahol cselekszik, ott szól is. A legerőteljesebben a tetteken keresztül lehet szólni.

A próféta Krisztustól, a Királytól kap, és Krisztusnak, a Királynak ad. A világ Üdvözítője iránti szeretet lelkesedésével beszél; az isteni szeretet lelkesedésétől megáradt szívből szól. Az idő távolságából látja Isten megtestesült Fiát, és a szíve repdes az örömtől. Mint az éjszakában meggyötört vándor, amikor meglátja a gyönyörű hajnalt keleten!

Ó, Szentlélek Úr Isten, ne vond meg tőlünk se a Te szent és hatalmas kegyelmedet, hogy megtisztulhassunk a bűntől, és méltóvá válhassunk Krisztus országára. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 22.

1. Szent Avérkiosz, az apostolokkal egyenlő. Antoninus császár idejében a szent Avérkiosz a frigiai Hierapolisz városának püspöke volt. Ebben a városban a lakosok hatalmas többsége pogány volt, s a szent Avérkiosz úgy igazgatta csekély számú nyáját, hogy szívében mélyen bánkódott a pogányok és bálványimádók oly nagy sokasága miatt, s buzgón imádkozott Istenhez, hogy térítse őket az igazság világosságára. Egy hangos, zajos bálványünnep alkalmával Avérkiosz fellángolt az Isten iránti buzgalomtól, belépett a bálványtemplomba, és összezúzta az összes bálványt. Amikor a feldühödött pogányok meg akarták őt ölni, abban a pillanatban Isten embere elé borult három dühöngő, tajtékzó és ordító ifjú; Isten embere pedig kiűzte belőlük a démonokat, s az ifjak egészségesekké és békésekké lettek. Ezt látva a pogányok haragjukat a Krisztus csodatévője iránti ámulattá változtatták, és azon nyomban ötszázan vették fel közülük a keresztséget. Apránként Hierapolisz egész városa hitt Krisztusban

és megkeresztelkedett. E vidék helytartójának, Publiusnak volt egy vak édesanyja. Avérkiosz imádsággal visszaadta a látását, aminek hatására Publius, az édesanyja és sok más ember is hitt Krisztusban. Késő öregségében a szent Avérkioszt Rómába hívták, ahol meggyógyította a császár megőrült leányát. Több alkalommal Maga az Úr Krisztus is megjelent az Ő hűséges követőjének. Emberek siettek hozzá közelről és messziről, hogy csodatevő segítséget kapjanak gyógyíthatatlan gyötrelmeikre. A démonok nemcsak féltek tőle, hanem parancsára szolgálták is őt. Magának az Úrnak az útmutatása szerint Szíriában és Mezopotámiában is hirdette az evangéliumot. Késő öregségben költözött el szeretett Urához Hierapolisz városában, a 2. század végén.

2. Nagy Szent Lót. Egyiptom nagy aszkétája, Arszéniosz és Agathón kortársa. Arsinoé városa mellett, egy tó közelében lévő monostorában élt szerzetesként, és sok testvért igazított el az üdvösség útjára. Közeli társa és tanácsadója József abbá (Avva Joszif) volt. Egyszer Lót így szólt Józsefhez: „Abbá, én böjtölök, amennyire csak képes vagyok rá, végzem az imádságot, tartom a csendet, elmélkedem, és erőm szerint óvakodom a tisztátalan gondolatoktól is. Mit kellene hát még tennem?" Ekkor az aggastyán felkelt, kezét az ég felé emelte, és tíz ujja felragyogott, mint tíz lángoló gyertya. Majd így válaszolt Lótnak: „Ha akarod, válj teljesen tűzzé!" Miután Istennek tetsző életet élt, és sokakat az üdvösség útjára vezetett, a szent Lót békében hunyt el az 5. században.

3. Moszkva litvánoktól való csodás megmenekülésének emléknapja. Vaszilij Ivanovics herceg idejében a litvánok elfoglalták Moszkvát, és az oroszok nagy kétségbeesésben voltak. Ekkor Radonyezsi Szent Szergij megjelent egy fogságban lévő püspöknek, Arszenijnek, és megígérte neki, hogy a következő napon Moszkva megtisztul a litvánoktól a Szent Tisztaságos Istenanya ereje és imádsága által. És valóban, másnap a litvánok elmenekültek a városból, az orosz sereg pedig bevonult Moszkvába. S az egész nép örömkönnyek között dicsőítette Istent és a Szentséges Istenszülőt.

A szent Avérkiosz a szelídség tiszta mintája,
A keresztény buzgóságnak gyönyörű példája:
A néma bálványokat buzgón lerombolta,
S életét örömmel a veszedelemnek kitette,
De Isten megőrzi szolgáját, ki Érte buzgólkodik,
Jobbjával őt minden gonosztól megoltalmazza.
Démonok és emberek a szent ellen támadtak,
De a kereszt ereje előtt szégyenkezve elnémultak.
Amit a szent kívánt, az Úr megadta neki,
S a sok szomorúságban nagyon megvigasztalta;
Mint a lángoló oszlop, a szent Avérkiosz

Ragyogott az embereknek, s az embereket megvilágosította.
Megvallotta Krisztust oly sok nép előtt,
Hatalmas császároknak és a szegény embereknek;
Sok csodával tett bizonyságot Krisztusról,
Mint az élő vizet, a csodákat úgy árasztotta.
S éltette a szomjazókat az életadó igével,
S táplálta az éhezőket Krisztusnak tanításával.
A szent Avérkiosz, a szelídség tiszta mintája,
Tiszteletreméltó öregségben költözött el Istenhez;
A Paradicsomban megkoronáztatott az örök ifjúsággal,
S körülvétetett dicsőséggel és paradicsomi örömmel.
Ó, csodálatos szent, buzgólkodj még egy keveset,
Védelmezd meg a földön a megmaradt nyájat,
Krisztustól kérj irgalmat neki imádságoddal,
Hogy az Egyház mindvégig büszkélkedhessen veled.

ELMÉLKEDÉS

Amennyire csodálatra méltó a szent emberek önmagukkal szembeni szigorúsága, éppoly csodálatos a mások iránti irgalmasságuk is. Az önzetlenség önmagukkal szemben és a gondoskodás másokért. Nagy Szent Hiláriónnak nem lévén miből kifizetnie a Szicíliába tartó hajóutat, felajánlotta a hajó gazdájának az evangéliumos könyvét, amelyet még fiatalkorában, saját kezűleg írt. Amikor pedig meggyógyított egy herceget a tisztátalan lélektől, a herceg tíz font aranyat akart neki ajándékozni. A szent nem fogadta el az aranyat, hanem megmutatott a hercegnek egy árpakenyeret, és így szólt: „Azok, akik ilyen kenyérrel táplálkoznak, úgy tekintenek az aranyra, mint a sárra!" Amikor pedig az emberek kérték őt, hogy imádságával kérjen esőt Istentől, vagy mentse meg őket a vízözöntől, vagy szabadítsa meg őket a mérges kígyótól, Szent Hilárion eleget tett ennek, és imájával segített az embereken.

Így cselekedett Szent Avérkiosz is. Látva a sok embert a gyötrelmekben és betegségekben, letérdelt egy helyen, és imádkozott Istenhez, hogy Isten nyisson ott egy meleg, gyógyító vizű forrást, hogy minden rászoruló ott gyógyulhasson és dicsőíthesse Istent. És Isten az Ő erejével megnyitotta azon a helyen a meleg vizes forrást. Amikor pedig meggyógyította a császár leányát a tébolyból, a császár sok aranyat, ezüstöt és más ajándékokat ajánlott fel neki. Szent Avérkiosz azonban így szólt a császárhoz: „Nincs szüksége gazdagságra annak, aki a kenyeret és a vizet királyi lakomának tekinti." Önmagának semmit sem kérve, Avérkiosz arra kérte a császárt, hogy tegyen két jótéteményt hierapoliszi nyájával, nevezetesen: építsen egy fürdőt a gyógyvíz fölé, és minden évben adjon kellő mennyiségű búzát Hierapolisz szegény polgárainak. És a császár beleegyezett, s mindent megadott a szent kérése szerint.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Éneász csodás meggyógyítását Liddában (ApCsel 9), mégpedig:

1. hogyan feküdt Éneász gutaütötten (bénán) nyolc éven át;
2. hogyan gyógyította meg őt Péter apostol az Úr Jézus Krisztus nevében;
3. hogyan kelt fel Éneász teljesen egészségesen.

SZENTBESZÉD
Krisztus minden szépséget felülmúló szépségéről

„Ékesebb vagy az emberek fiainál." (Zst 45, 3)

A Szentírás nem tulajdonít különösebb értéket a testi szépségnek, mint ami általában véve múlandó dolog. Ezért a Szentírás minden olvasójának kellően figyelmesnek és bölcsnek kell lennie, hogy a testi szépség dicséretét a szellemre és a szellemi értékekre tudja alkalmazni. Kétségtelen, hogy a szellemi szépség különös vonzerőt kölcsönöz a legesetlenebb testnek is, amiképpen a rút lélek visszataszítóvá teszi a legtökéletesebb testet is.

Dávid próféta, miután jó beszéd áradt meg szívében, így szól Királyához, az Úr Krisztushoz: „Szebb vagy az emberek fiainál." Az Úr olyan testi köntöst alkotott önmagának, amilyet Ő akart. Ha úgy akart volna megjelenni a világban, mint aki testileg a legszebb ember az emberek fiai között, megtehette volna. Ám az Evangéliumban semmi nyoma sincs annak, hogy Ő a testével vonzotta volna magához az embereket, vagy hogy a testi alkatával hatott volna rájuk. Ő maga mondta: „A test nem használ semmit" (Jn 6, 63).

Nyilvánvaló tehát, hogy Dávid nem Krisztus Király testi szépségéről beszél, hanem az Ő szellemi, isteni szépségéről. Ez egyébként mindjárt kitűnik a Zsoltáros további szavaiból is: „Kedvesség ömlik el ajkadon." Isten Fiának felülmúlhatatlan szépsége tehát nem az ajkainak formájában vagy alakjában rejlik, hanem a kegyelem és kedvesség áradatában, amely az ajkáról ömlik. „Láttuk őt, de nem volt alakja és szépsége" – mondja Izajás (Ézsaiás) próféta ismét csak Krisztusról (Iz 53, 2-3).

Hogyan egyezik meg hát Izajás Dáviddal? Teljesen jól: Dávid Krisztus belső szépségéről beszél, Izajás pedig Krisztus külső, megalázott helyzetéről. Nem láttuk Őt királyként vagy gazdag emberként - akarja mondani Izajás -, hanem szolgaként és szenvedőként láttuk Őt.

Ó, Úrunk Jézus Krisztus, Te szebb vagy nekünk minden embernél és angyalnál, - dicsőség a Te halhatatlan és múlandótlan szépségednek. Javítsd meg, jóságos Urunk, javítsd meg a mi bűntől eltorzított lelkünk rútságát, kérünk Téged. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 23.

1. Szent Jakab apostol, az Úr testvére. Az Úr testvérének azért nevezik, mert az igaz életű Józsefnek, a Szentséges Istenszülő jegyesének volt a fia. Amikor az igaz József a halálán volt, szétosztotta vagyonát a fiai között, s egy részt az Úr Jézusnak, a Szentséges Szűz Mária fiának is akart hagyni; ám az összes fivér ellenezte ezt, mivel nem tekintették Jézust a testvérüknek. Jakab azonban nagyon szerette Jézust, és kijelentette, hogy ő befogadja Őt a saját részére. Ezért nevezik őt az Úr testvérének.Jakab már a kezdetektől fogva ragaszkodott az Úr Jézushoz. A hagyomány szerint Egyiptomba is elment a Szentséges Szűzzel és Józseffel, amikor Heródes meg akarta ölni az újszülött Királyt. Amint hallotta Krisztus tanítását, Szent Jakab azonnal aszerint kezdett élni. Úgy tartják, hogy egész életében nem evett zsírt és olajat, hanem csak kenyéren és vízen élt. Élete végéig szüzességben maradt. Éjszakánként sokat virrasztott és imádkozott Istenhez. Az Úr a hetven apostol közé sorolta őt. Dicsőséges feltámadása után az Úr Jézus különösen neki is megjelent, amint arról Szent Pál apostol tanúskodik (1Kor 15). Harminc éven át volt Jeruzsálem püspöke, és buzgón igazgatta Isten egyházát. Az Úr útmutatása alapján ő állította össze az első liturgiát, amely azonban a későbbi keresztények számára túl hosszúnak bizonyult, így Szent Nagy Szent Bazil és Szent Aranyszájú János kénytelenek voltak lerövidíteni azt. Sok zsidót és hellént térített meg Krisztus hitére. Még a hitetlen zsidók is csodálták az ő igazságosságát, és Jakabnak, az Igaznak nevezték. Ám amikor Anániás (Anan) lett a főpap, a többi zsidó elöljáróval együtt elhatározta, hogy megöli Jakabot, mint Krisztus hirdetőjét.Egyszer, a pászka ünnepén, amikor nagy sokaság gyűlt össze Jeruzsálemben, az elöljárók megkérték őt, hogy menjen fel a templom tetejére, és beszéljen Krisztus ellen. Szent Jakab felment, de a népnek Krisztusról mint Isten Fiáról és az igaz Messiásról, az Ő feltámadásáról és mennyei örök dicsőségéről kezdett beszélni. A dühöngő papok és elöljárók letaszították őt a tetőről; a földre zuhanva súlyosan megsérült, de még életben volt. Ekkor odarohant egy ember, és olyan erővel ütött a fejére, hogy az agyveleje is kifolyt. Így fejezte be vértanúhalállal földi életét Krisztus e legdicsőségesebb apostola, és átköltözött Ura országába. Jakab 63 éves volt, amikor szenvedett az ő Uráért

2. Szent Ignác konstantinápolyi pátriárkal. Mihály (Mihail Rangabe) császár fia. Szent Methodiosz után, 846-ban lett pátriárka. 858-ban letaszították a trónról és száműzetésbe küldték. Helyére Phótioszt, a császár első titkárát ültették a pátriárkai székbe. Amikor azonban I. Baszileiosz (Vaszilij Makedonac) császár lépett a trónra, újra visszahelyezte Ignácot a pátriárkai méltóságba. Szent Ignác nagy buzgósággal és bölcsességgel igazgatta az egyházat. Megalapította a Szent Arkangyal-monostort, ahol földi életének 89. évében elhunyt az Úrban.

3. Borovicsi Szent Jakab vértanú. Erről a szentről csak annyit tudni, amennyit halála után, egy látomásban kinyilatkoztatott a Borovicsi (Borovici) lakosoknak. Teste 1540-ben egy napon a Mszta (Meta) folyón úszva érkezett meg Borovicsi elé, és ott megállt. Szent ereklyéi által számos csoda nyilvánult meg.

Szent Jakab, az Úr testvére, az igaz és csodás,
Életével vált valóra a krisztusi tanítás.
Mikor kínozták őt, szelíden letérdelt a földre,
Gyilkosaiért imádkozott Istennek.
A legnehezebb helyen, a legnehezebb időben,
Hordozta püspöki terhét türelemmel, hűen.
Jó pásztorként vezette az Isten egyházát,
Szóval és tettel dicsőítette az Úr igazságát.
Megtanította az embereket Jézust szeretni,
S megtanította a hívőket Istenhez esedezni.
Hiú ember, mit ér a hit önmagában?
A cselekedet nélküli hit, mint a pelyva.
Hallja meg a tanítást, akinek van füle rája:
A hit tettek nélkül olyan, mint a szellemtelen test.
Honnan vannak a háborúk, miket mindenki utál?
A tisztátalan szenvedélyekből, mik tagjaitokban dúlnak.
Folyton harcolnak az emberek, s békéjük nincsen,
Mert szívük gonoszt kíván, s vért ontanak.
Aki egy bűnöst is visszatérít a tévelygésből,
Örök élettel fizet annak az Úr a mennyekből.
Az igaz Jakabot a zsidók megölték –
De ezzel önmagukat ölték meg! Őt megdicsőítették.
Ó, csodálatos Jakab, szent apostol, kérünk,
Segítsd meg a hívőket, kik imádkozunk Néked.

ELMÉLKEDÉS

Istentől van a kegyelem, tőlünk pedig a fáradozás. Senki se gondolja hát azt, mintha a szent apostolok kizárólag az Istentől kapott kegyelemre támaszkodtak volna, és mintha könnyű lett volna nekik, s fáradozás nélkül végezték volna hatalmas munkájukat a világban. Vajon nem azt mondja-e Pál apostol: „Megsanyargatom a testemet, és rabságba vetem, hogy míg másoknak prédikálok, magam valamiképpen méltatlanná ne váljak” (1Kor 9, 27)? És egy másik helyen nem azt mondja-e, hogy életét félelemben, fáradozásban és munkában, sok virrasztásban, éhezésben és szomjazásban, sok böjtölésben, hidegben és mezítelenségben töltötte (2Cor 11, 26-27)?

Szent Jakab apostol is csak kenyérrel táplálkozott, azzal is csak éppen hogy; igen keveset aludt, és az éjszakákat imádságban töltötte. Olyan sokat térdepelt az imádságban, hogy a bőr a térdén megkeményedett, mint a teve térdén a bőr. Az Úr ezen fivére könnyek és sóhajtozások közepette imádkozott nemcsak az egyházért, amelyet igazgatott, hanem az egész világért. És amikor a gonosz zsidók letaszították őt a templom tetejéről, úgyhogy teljesen összetörte magát, a szent apostol egyetlen pillanatra sem feledkezett meg az Isten és az emberek iránti kötelességéről. Utolsó erejét összeszedve térdre emelkedett, kezét az ég felé nyújtotta, és buzgón így imádkozott Istenhez: „Bocsásd meg nekik, Uram, ezt a bűnt, mert nem tudják, mit cselekesznek." Miközben így imádkozott, a gonosz emberek mindenfelől kövekkel dobálták őt. Ezt látva a Rékáb (Rihav) fiai közül valaki felkiáltott: „Hagyjátok abba! Mit cselekesztek? Az Igaz értetek imádkozik Istenhez, ti pedig megölitek őt!" Ám egy jóságos lélek ezen felkiáltása sem tarthatta vissza a bűnhöz szokott gyilkosokat attól, hogy megöljék Isten szentjét. – Nem bízták hát magukat az apostolok csupán a kegyelemre, hanem a hatalmas kegyelem mellett szinte emberfeletti fáradozást tettek, hogy méltónak bizonyuljanak Isten kegyelmére.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Tábitha csodás feltámasztását (Ap.Csel 9), mégpedig:

1. hogyan halt meg Tábitha, és hogyan feküdt holtan a ravatalon;

2. hogyan imádkozott Péter apostol Istenhez érette, és hogyan mondta neki: „Tábitha, kelj fel!";

3. hogyan kelt életre Tábitha, és hogyan állt talpra.

SZENTBESZÉD
A királyleány szépségéről

„Belül csupa szépség a király leánya." (Zst 45, 14)

Isten Egyháza a Király leánya. Bármennyire is szegényes kívülről, s a testi szem számára jelentéktelen, üldözött és megalázott, belül királyi ragyogással és szépséggel van teli. Maga a Király alkotja a királyleány szépségét, Ő, Aki szebb az emberek fiainál. Isten Egyháza olyan, mint Krisztus köntöse; Krisztus él benne. Semmilyen külső szépség sem mérhető a belső szépséghez, vagyis Krisztus szépségéhez. A Szentséges Istenszülő is a Király leánya. Aranyos ruhába van öltözve, és hímzésekkel van díszítve. Ezek az ő lelkének erényei. Hogy pedig a ruha alatt az erényeket kell érteni, az teljesen világos a Királyfi menyegzőjéről szóló példabeszédből. Azt az embert, aki

nem volt menyegzős ruhába öltözve, kiűzték a Király asztalától, és megbüntették (Mt 22, 11). Az Istenbe vetett hit igazsága volt a Szentséges Szűz aranyos ruhája, a szüzesség, a szelídség, az irgalmasság, a szentség, az imádságos lelkület, az Isten akaratának való odaadás és az összes többi erény pedig olyanok voltak, mint a hímzések ezen az aranyruhán. Ám egész szépségét az Úr Krisztus adja, Aki elrejtőzött benne, és Aki született tőle.

Minden hívő keresztény lelke is olyan, mint a királyleány. Ennek a léleknek minden szépsége Krisztusban van, és Krisztustól származik, Aki bent lakozik a lélekben. A lélek viszont Krisztus, az Igazság Napja nélkül sötétségben van, arc és szépség nélkül, miképpen az egész mindenség is arc és szépség nélkül lenne a látható nap nélkül.

Ó, nagy és jóságos Urunk, igaz Istenünk és emberszerető Gondviselőnk, segíts nekünk felölteni az erények ruháját, hogy meztelenül ne találtassunk a Te Félelmetes Ítéleted napján. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 24.

1. Szt. Arethasz vértanú. Ez a szent vértanú Krisztus hitéért szenvedett vértanúhalált több mint 4000 másik kereszténnyel - papokkal, szerzetesekkel, szerzetesnőkkel, polgárokkal, asszonyokkal és gyermekekkel - együtt. Arethasz a hímjarita (dél-arábiai) földön fekvő Nagrán városának kormányzója volt, és 95 éves volt, amikor vértanúvá lett. A hímjarita földön ekkor egy Dunaan nevű zsidó uralkodott, a keresztények gonosz üldözője. Elhatározva, hogy teljesen kiirtja a kereszténye ket országából, ostrom alá vette Nagrán keresztény várost, és először azt üzente a polgároknak, hogy ha nem tagadják meg Krisztust, mindannyiukat halálra kínozza. A polgárok bezárták a kapukat, így Dunaan sokáig és sikertelenül támadta a városfalakat. Ekkor a törvénytelen herceg megesküdött a polgároknak, hogy semmi bántódásuk nem esik, csak nyissák ki előtte a városkapukat, hogy beléphessen és beszedhesse az adót, amellyel tartoznak neki, és azután azonnal távozik. A keresztények hittek neki, és kinyitották a kapukat. Ekkor a hamis esküt tevő zsidó magához hívatta az agg Arethaszt az összes klerikussal és más előkelő polgárral együtt, és mindannyiukat karddal lefejeztette. Ezután szörnyű mészárlást végzett a városban. Erről értesülve Iusztinosz bizánci császár mélyen elszomorodott, és levelet írt Eleszboasz etióp királynak, hogy induljon sereggel Dunaan ellen, és bosszulja meg a keresztények ártatlan vérét. Eleszboasz engedelmeskedett Iusztinosznak, sereggel támadt a hímjarita hercegre, legyőzte őt, egész seregét elpusztította, őt magát pedig karddal levágta. A hímjarita föld hercegévé, isteni kinyilatkoztatás alapján, egy Avramiosz nevű jámbor embert tettek, a hímjarita érsekké pedig, szintén isteni kinyilatkoztatásra, Szent Gergelyt (lásd december 19.). Nagránban a ke-

resztények újjáépítették a Szentháromság-templomot, amelyet Dunaan felégetett, és templomot emeltek Szent Arethasz vértanú és a többi nagráni vértanú tiszteletére. 523-ban szenvedtek vértanúságot, és nyerték el az Úrtól a vértanúi koronát.

1. Szent Elezvoj etióp császár (Szent Kaleb). A Krisztus hite iránti buzgalomtól lángolva ez a jámbor császár sereget gyűjtött Dunaan herceg ellen, aki a keresztények kegyetlen üldözője volt az omirita (himjarita) földön. A háború kezdetén azonban nem járt sikerrel, és seregének nagy része odaveszett a víztelen pusztaságban. Ekkor keservesen sírt Isten előtt, és megfogadta, hogy szerzetesi rendbe lép, ha Isten megsegíti őt a keresztények gyilkosának legyőzésében. Miután legyőzte Dunaant, Elezvoj visszatért Etiópiába, s azon nyomban elhagyta a királyi udvart és belépett egy monostorba, ahol szigorú aszkézissel élt mint igaz szerzetes, teljes 15 éven át. Isten a csodatevés kegyelmével ajándékozta meg őt életében és halála után is. 555-ben hunyt el az Úrban.

2. „Minden szomorkodók öröme”. Így nevezik a Szentséges Istenszülő egyik csodatevő ikonját. Ünnepnapját különösen annak az esetnek az emlékére tartják, amikor 1688-ban Moszkvában csodás módon meggyógyult Ephimia (Eufémia), Joakim pátriárka nővére. Ephimiának súlyos, gyógyíthatatlan seb volt az oldalán, s mivel az orvosok sikertelenül kezelték, könnyek között borult le imádkozni a Szentséges Istenszülőhöz. Ekkor egy hangot hallott: „Ephimia, menj el Fiam Színeváltozásának templomába; ott található a ’Minden szomorkodók öröme’ ikon. Imádkozzék a pap az előtt az ikon előtt, és meggyógyulsz.” Ephimia így is tett, és azon nyomban teljesen egészségessé vált.

1. Pecserszki Szent Areta. 190-ben költözött el az Úrhoz.

Ó, Szentséges Istenanya,
Szomorkodók öröme,
Adj nekünk, bűnösöknek is
A te irgalmadból.
Az örök ország trónusán
Ott van a te szent Fiad,
S minden kínunkat jól látod,
Ismered minden bajunkat.
Te mindig a Krisztus Istent
Kérted a hívő népedért,
Oly sok fájdalmat s gyötrelmet
Csillapítottál a bánatos szívért.
De ne szűnj meg, Szent Szűz, soha,
Mind az időknek végéig imádkozni,
a mi nemzetségünk üdvösségért,.
Dicsőbbé tett téged az Isten,
Még a lángoló Szeráfoknál is,
Ó, siess hát, ó, segíts meg
Minden szomorkodó lelket!

ELMÉLKEDÉS

Amikor egy felszentelt személy követ el törvénytelenséget, sokkal súlyosabb büntetés éri, mint amikor ugyanezt a törvénytelenséget egy egyszerű világi ember követi

el, aki kevésbé van beavatva Isten akaratának titkaiba. Szent Aretha szerzetes volt a Barlangkolostorban, és felette kapzsi, pénzsóvár volt. Cellájában felhalmozott kincs állt, amelyből senkinek egyetlen fillért sem adott. Egyszer azonban súlyosan, igen súlyosan megbetegedett, és mintha ébren lett volna, látta, amint a démonok elragadják lelkét az angyaloktól, azt kiáltozva: „A miénk, a miénk!" - és ennek bizonyítékaként Aretha kapzsiságát és fukarságát hozták fel. Felépülve betegségéből Aretha megváltoztatta életét, és ettől kezdve semminek tekintett minden földi kincset. Az emberszerető Isten pedig megbocsátott neki, és később nagy kegyelemmel ajándékozta meg őt.

Egy másik szerzetes abból a monostorból, ahol a boldog Elezvoj császár elhunyt, rászokott arra, hogy gyakran járjon kocsmába, ott lerészegedjen, sőt a nőkkel is erkölcstelenséget kövessen el. Egy napon, amikor a kocsmából tért vissza, egy félelmetesen nagy kígyó támadt rá, és szorosan a nyomában üldözte őt. Nagy gyötrelmében és szorultságában felkiáltott a szerzetes: „A szent és igaz Elezvojra kérlek, távozz tőlem!" És a kígyó hirtelen megállt. És a szerzetes emberi hangot hallott a kígyó felől: „Isten angyala parancsolta meg nekem, hogy felfaljalak téged tisztátalanságod és gyalázatod miatt, mert megfogadtad, hogy tisztaságban szolgálod az Urat, most pedig beszennyezed a testedet, és haragra lobbantod a Szentlelket." És megfogadta a szerzetes, hogy soha többé nem vétkezik, visszatért a monostorba, és haláláig többé nem esett bűnbe. Így dorgálta meg és így könyörült meg rajta Isten a szent Elezvoj császár imádságai által.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Isten angyalának csodás látogatását Kornéliusz századosnál (ApCsel 10), mégpedig:

1. hogyan látta meg Kornéliusz nappal és ébren Isten angyalát, aki a nevén szólította őt;

2. hogyan rémült meg Kornéliusz, és hogyan felelt: „Mi az, Uram?";

3. hogyan tanította meg őt az angyal arra, hogy küldjön el Joppéba (Jáfába) Péter apostolért, aki elmondja majd neki az üdvösség igéit.

SZENTBESZÉD
Isten nyilvánvaló eljöveteléről

„Eljön a mi Istenünk, és nem hallgat." (Zst 50, 3)

Más a hadvezér hivatása, és más a bíróé. A hadvezér nem fedi fel magát azonnal az ellenség előtt, hanem hagyja, hogy az ellenség úgy vélekedjék felőle, ahogyan

akar; mert a hadvezérnek az a legfőbb, hogy győzzön. A bíró ellenben azonnal nyilvánvalóvá teszi magát azok előtt, akik felett ítélkeznie kell. Más a tanító hivatása is, mint a bíróé. A tanítónak az a legfőbb, hogy oktassa neveltjeit; ezért sokszor leereszkedik neveltjei szintjére, és úgy beszél hozzájuk, mint a társuk. A bírónak viszont a kezdettől a végéig bírónak kell mutatkoznia az elítéltek előtt, és semmi másnak. Más az orvos hivatása is, mint a bíróé: s a különbség e két hivatás között éppúgy észrevehető, mint az első két esetben.

Isten, testvéreim, emberi testben jelent meg a világnak: megjelent mint hadvezér, mint tanító és mint orvos. De még nem jelent meg mint bíró. Az első esetben elhallgatta, nem mondta ki nyilvánosan az Ő legfőbb méltóságát, hanem rábízta az ellenségekre, a neveltekre és a betegekre, hogy úgy ítéljenek felőle, ahogyan tudnak. Akinek egészséges volt az ítélőképessége, az felismerhette Őt mint testben elrejtőzött Istent, mind a szavaiból, mind a tetteiből, mind az emberszeretetéből, valamint a születésekor, megfeszítésekor, feltámadásakor és mennybemenetelekor mutatkozó mennyei jelekből. Akinek azonban az elméjét valamilyen gonosz szenvedély sötétítette el, az nem tudta Őt megismerni, sem Istennek elismerni.

De amikor eljön mint Bíró, akkor többé senki sem fogja Tőle megkérdezni: „Te vagy-e az?", vagy „Ki vagy Te?", hanem mindenki egyetlen szempillantás alatt tudni fogja, hogy valóban Ő az. Angyalok fognak harsonázni előtte: az egekben ragyogni fog az Ő keresztje, előtte emésztő tűz lobog, és körülötte hatalmas vihar kerekedik. Akkor mind a hívő, mind a hitetlen, mind az igaz, mind az igazságtalan feltekint, és felismeri – a Bírót. Akkor csak azok fognak örvendezni, akik már korábban felismerték Őt mint Istent, a barlangban és a kereszten. Ők valóban örvendezni fognak, mert a Bíróban felismerik majd Azt, Akivel együtt harcoltak, Akitől tanultak, és Aki által meggyógyultak.

Ó, legdicsőségesebb Üdvözítőnk, irgalmazz nekünk, és javits meg minket a Te második eljöveteled előtt. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 25.

1. Szent Márkián és Mártíriusz vértanúk. Ezek az Istennek szentelt férfiak klerikusok voltak Pál konstantinápolyi pátriárka mellett, Konsztanciosz császár uralkodása idején. A nagy Konstantin császár halála után az ariánus eretnekség, amely addig elfojtva létezett, újra életre kelt és tért hódított. Sőt maga Konsztanciosz császár is hajlott erre az eretnekségre. A császári udvarban két befolyásos főúr élt, Euszebiosz és Philipposz, mindketten lángoló ariánusok. Az ő befolyásuk révén Pál pátriárkát letaszították a trónjáról és Örményországba száműzték, ahol az ariánusok megfojtották őt. A pátriárkai széket a gonosz Makedoniosz foglalta el. Abban az időben, amikor az orto-

doxiának két ádáz harcot is vívnia kellett – egyet a pogányok, egyet pedig az eretnekek ellen –, Márkián és Mártíriusz teljes erejükkel és elszántságukkal kiálltak az ortodox hit mellett. Márkián felolvasó (anagnosztész), Márfíriusz pedig alszerpap (aldiakónus) volt a székesegyházban, és Pál pátriárka alatt ők szolgáltak a pátriárka jegyzőiként (íróiként). Az ariánusok először megpróbálták megvesztegetni őket, ám amikor ezek a szent férfiak ezt megvetéssel elutasították, halálra ítélték őket. Amikor a vesztőhelyre vezették őket, kezeiket az ég felé emelték, és imádkoztak Istenhez, hálát adva Neki életük vértanúi végéért: „Urunk, örvendezünk, hogy ilyen halállal lépünk ki ebből az életből. Méltass minket arra, hogy az örök élet részesei legyünk, Te, a mi Életünk!" Ekkor szent fejüket a kard alá hajtották, és lefejezték őket, 355-ben. Csodatevő ereklyéik fölé később Szent Aranyszájú János emelt templomot az ő nevükre.

2. Szent Anasztáz vértanú. Takács (posztóverő) és buzgó keresztény volt. Diocletianus keresztényüldözése idején ez az Istennek szentelt ember önként jelent meg a kínzó bíró előtt a dalmáciai Szolin (Salona) városában, és megvallotta Krisztusba vetett hitét. Embertelenül megkínozták és megölték. Testét a tengerbe vetették, de később kihúzták onnan, és tisztességgel eltemették.

3. Szent Tábitha. Tábitha (ami szarvast jelent) apostoli tanítvány volt, és Joppéban, a mai Jafában élt. „Igen sok jótéteményt és alamizsnát osztogatott" (ApCsel 9, 36). Hirtelen azonban megbetegedett és meghalt. Abban az időben Péter apostol Lidda városában tartózkodott. A megszomorodott tanítványok elküldtek Péterért, kérve őt, hogy jöjjön el, és vigasztalja meg a hozzátartozókat. Megérkezve Krisztus nagy apostola megparancsolta, hogy mindenki menjen ki a szobából, ahol a halott feküdt, majd letérdelt imádkozni. Amikor befejezte az imádságot, odakiáltott a holttestnek: „Tábitha, kelj fel!" És Tábitha kinyitotta a szemét, és felkelt. E csodálatos eset hatására sokan hittek az Úr Krisztusban.

Nem halt meg Tábitha, hogy többé ne éljen,
Hanem hogy csoda legyen, s a világ ámuljon e tényen.
A halottas ágy mellett Péter alázattal szólt,
S az Úrhoz egy buzgó, mély imát mondott.
A test feltámadott! – a hitetlenek ezt hallották,
S az Úr meghallgatta apostola szavát.
A holt testbe, az élő lelket visszaadta,
S Péter a hitetleneket az igaz hitre térítette.
Ó, csodálatos csoda, a világon még nem látott!
Krisztus nevével a halál felett győzelmet aratott.
A halál legyőzetett, s az élet diadallal zeng,
Az ifjú Tábitha újra az életnek örvend.

Jobban örül ennek, mint a saját földi éltének,
Hogy csodájával szolgálhatott a hitetlen népnek.
A test feltámadott! – a hitetlenek ezt hallották,
S a halálból az ő lelkük is a feltámadot.
Ó, hatalmas Péter, Krisztus hűséges szolgája,
Imádkozz érettünk is a te Üdvözítődhöz!
Támaszd fel lelkünket, mely a sárba van temetve,
Te, ki Isten erejével Tábithát az életre keltetted.

ELMÉLKEDÉS

A szellemvilágból származó egyéb titokzatos észlelések mellett a szenteknek megvolt az a képességük is, hogy érzékeljék a jó szellemek (angyalok) jóillatát, valamint a tisztátalan szellemek (démonok) bűzét. A világos és tiszta szellemek minden megjelenésekor életadó és kellemes illat áradt szét; a sötét és tisztátalan szellemek minden felbukkanásakor pedig fojtogató és elviselhetetlen bűz terjengett. Ezen vagy azon bűz alapján a szentek képesek voltak felismerni, hogy egy-egy embert milyen szenvedély kerített a hatalmába.

Így ismert rá Nagy Szent Eftimiosz a parázna szenvedély bűzére egy Emilián nevű szerzetesnél Szent Theoktisztosz lávrájában. Egyszer a hajnali szolgálatra menet Eftimiosz elhaladt Emilián cellája mellett, és megérezte a paráznaság démonának bűzét. Emilián nem követett el semmilyen tettleges bűnt, csupán abban a pillanatban parázna gondolatai voltak, amelyeket a tisztátalan démon sugallt a szívébe. A szent azonban már ebből is megérezte e démon jelenlétét a szerzetesnél.

Ezen észlelés ereje még csodálatosabb módon mutatkozott meg egyszer Nagy Szent Hilárionnál. Egy fukar és kapzsi ember küldött valamennyit a zöldségeiből Hilárionnak. Amikor azt Hilárion elé tették, hogy egyék belőle, így szólt a szent: „Vigyétek ezt innen, nem tudom elviselni azt a bűzt, ami ebből a zöldségből árad! Hát nem érzitek, hogyan bűzlik a fukarságtól?” Amikor a testvérek elcsodálkoztak e szavakon, Hilárion azt mondta nekik, hogy vigyék a zöldséget az ökrök elé, s meg fogják látni, hogy még az ökrök sem eszik meg azt. Hészükhiosz, Hilárion tanítványa, elvitte és az ökrök elé tette a zöldséget. Az ökrök épphogy csak megszagolták, majd bömbölve elfordították a fejüket.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem a Péter apostolnak adott csodás kinyilatkoztatást (ApCsel 10.

1.hogyan látta meg Péter a megnyílt eget és a lepedőt, amely teli volt mindenféle négylábú állattal, vadállattal, csúszómászóval és égi madárral;

2. hogyan hallotta a hangot: „Kelj fel, Péter, öld és egyél!";

3. hogyan volt ez intés a számára, hogy ne vesse meg a pogányokat, hanem köztük is hirdesse az evangéliumot.

SZENTBESZÉD
A világtól való menekülésről és a pusztai lakozásról

„Bizony messzire menekülnék, s a pusztában ütném fel lakóhelyemet!" (Zst 55, 8)

Ki elől futott a próféta a pusztába, testvéreim? A gonosz ellenségek, a szenvedélyek és a hiúság elől. Miért futott a pusztába? Mert ez a módja a gonosz ellenségek, a szenvedélyek és a világi hiúság feletti győzelemnek. A pusztáért aligha kapkod valaki, ezért futott a pusztába. Az emberek a városokért, a földért, a hatalomért és a gazdagságért versengenek, de nem a pusztáért. Az ember belső ellenségeit, a szenvedélyeket és a különféle hiúságokat a városokban szüntelenül új tűzzel táplálják, míg a pusztában elsorvadnak és elenyésznek.

„Halálos félelem vett erőt rajtam" – mondja a próféta ezt megelőzően. Ez is oka annak, hogy a pusztába menekül. Fel kell készíteni a lelket a másvilágra, az Istennel való találkozásra. Még a király sem menekülhet meg a haláltól, és nem kerülheti el az ítéletet. A szüntelen fényűzésben és vigasságban élő ember valójában olyan, mintha e világ bódító italaival elaltatták volna. Ám a fényűzés és vigasság közepette a halál gondolata hirtelen megrázza és felébreszti őt. Ah, meg kell halni! Ezt a világot el kell hagyni! Isten és az angyalok elé kell állni! Hol van a lelkem? Hol vannak a tetteim? Mivel távozom ebből a világból, és mivel lépek be a másvilágra?

Azok közül, akiket az ilyen kérdések felébresztettek a bűn álmából, ezrek és ezrek menekültek a pusztába, hogy éjjel és nappal helyrehozzák lelküket, s megtisztítsák szívüket bűnbánattal, imádsággal, böjttel, virrasztással, munkával és a többi kipróbált eszközzel, amelyekkel az ember megtöri a halálfélelmet, és Isten gyermekévé válik.

Ó, Úrunk Jézus Krisztus, a mi bölcs és jóságos Tanítónk, Aki Te Magad is olykor elvonultál az emberektől a magányba, segíts nekünk összeszedni lelkünket, s felkészülni a Te legfényesebb országodra. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 26.

1. Szent Demeter nagyvértanú (Szent Dimítrij Szolunszki). Ez a dicsőséges és csodatévő szent Szaloniki (Thesszaloniki) városában született, nemes és jámbor életű szülőktől. Gyermektelen szülei imádsággal kérték ki őt Istentől, s Demeter az egyetlen fiuk volt, amiért is igen nagy gonddal gondozták és nevelték. Édesapja Szaloniki hadvezére volt; s amikor apja meghalt, a császár Demetert nevezte ki hadvezérré apja helyére. Kinevezésekor a Krisztus-ellenes Maximinus császár különösen a lelkére kötötte, hogy üldözze és irtsa ki a kereszténveket Szalonikiben.Demeter azonban nemhogy nem engedelmeskedett a császárnak, hanem éppen ellenkezőleg, nyilvánosan megvallotta és hirdette az Úr Krisztust Szaloniki városában. Ezt hallva a császár nagyon megharagudott Demeterre, s amikor egyszer a szarmaták elleni háborúból tért vissza, Maximinus császár különösen azért tért be Szalonikibe, hogy az ügyet kivizsgálja. Magához hívatta hát a császár Demeter hadvezért, és faggatni kezdte őt a hitéről. Demeter nyilvánosan, a császár előtt elismerte, hogy keresztény, s emellett még le is leplezte a császár bálványimádását. A dühöngő császár börtönbe vettette Demetert. Tudva, hogy mi vár rá, Demeter minden vagyonát átadta hűséges szolgájának, Lúpusznak, hogy ossza szét a szegények között, ő maga pedig vidáman ment a börtönbe, amiért szenvedés állt előtte az Úr Krisztusért. A börtönben megjelent neki Isten angyala, és így szólt hozzá: „Béke veled, Krisztus szenvedője, légy bátor és erősödj meg!” Néhány nap múlva a császár katonákat küldött a börtönbe, hogy öljék meg Demetert. A katonák imádság közben találták Isten szentjét, és lándázsákkal átdöfték őt. Testét a keresztények titokban magukhoz vették, s tisztességgel eltemették. Krisztus szenvedőjének testéből gyógyító mirha folyt ki, amely által sok beteg ember meggyógyult. Hamarosan egy kis templomot emeltek az ereklyéi felett. Egy Leontiosz nevű illír előkelőség gyógyíthatatlan betegségben szenvedett. Imádsággal folyamodott Szent Demeter ereklyéihez, s teljesen meggyógyult. Hálából Leontiosz egy sokkal nagyobb templomot emelt a régi helyén. A szent két alkalommal is megjelent neki. Amikor Justinianus császár át akarta szállítani a szent ereklyéit Szalonikiből Konstantinápolyba, lángoló szikrák pattantak ki a sírból, s egy hang hallatszott: „Álljatok meg, és ne érintsétek!” Így Szent Demeter ereklyéi mindörökre Szalonikiben maradtak.Szaloniki védelmezőjeként Szent Demeter sok alkalommal megjelent, és sokszor mentette meg Szalonikit a nagy veszedelmektől. Csodáinak se szeri, se száma. Az oroszok Szent Demetert tekintik Szibéria oltalmazójának, amelyet 1581. október 26-án hódítottak meg és csatoltak Oroszországhoz.

2. Szent Joaszaf újvértanú. Szent Néphon (Nifont) konstantinápolyi pátriárka tanítványa volt. Az Athosz-hegyen élt mint aszketa. Oly nagy szeretet élt benne az Úr Krisztus iránt, hogy minden aszketikus tette kevésnek tűnt előtte, amiért is arra vá-

gyott, hogy szenvedést vállaljon az ő Ura iránti szeretetből. Ezért Konstantinápolyba utazott, ahol a törökök előtt nyilvánosan megvallotta a Szentháromságba és Isten Fiába vetett hitét. A felbőszült törökök lefejezték őt 1536. október 26-án.

3. A nagy földrengés emléknapja. III. Leó (Iszauri Leó) császár idejében, 740-ben félelmetes és hosszan tartó földrengés rázta meg Konstantinápolyt. A nép ezt a bűnökért járó isteni büntetésként fogta fel, s nagy bűnbánattal imádkozott a Szentséges Istenszülőhöz és Szent Demeterhez, míg Isten meg nem könyörült rajtuk, és a földrengés meg nem szűnt

A dicső Szaloniki ünnepli szentjét,
A Magasságos Isten szolgáját, szent Demetert. –
Demeter a hadvezér,
A Teremtő és az Úr szolgája.
Szent Pál Szalonikit könnyeivel áztatta,
Demeter pedig a vérével öntözte. –
Demeter a hadvezér,
A Teremtő és az Úr szolgája.
Az apostol könnyei és a mártír vére
Szaloniki dicsősége, üdve és büszkesége. –
Demeter a hadvezér,
A Teremtő és az Úr szolgája.
Dicsőítsük mi is Krisztus katonáját,
A mirhát árasztó szentet, a bátor vértanút,
Demeter a hadvezér,
A Teremtő és az Úr szolgája.

ELMÉLKEDÉS

Szent Demeter csodája. Szent Demeter életében Szaloniki hadvezére volt, és az maradt halála után is. Jelenlétét Szalonikiben az emberek különösen a nagy veszedelmek idején érezték. Oltalmazza a várost, elhárítja a bajokat, visszaveri a hódítókat, és segít mindenkinek, aki a nevét segítségül hívja. Íme egy csodálatos eset az ő rendkívüli segítségéről a bajba jutott embereknek. Egyszer a barbárok megtámadták Szalonikit, de nem tudták bevenni. Emiatt dühükben elrabolták az egész környéket, és rabságba hurcoltak két szépséges leányt, akiket a fejedelmüknek ajándékoztak. Ezek a leányok igen jól tudtak kézzel hímezni.

Amikor a fejedelem meglátta néhány kézimunkájukat, így szólt hozzájuk: „Hallom, hogy a ti hazátokban van egy nagy Isten, Demeter, és ő nagy csodákat tesz; hí-

mezzétek ki vászonra az ő képmását." A leányok megmondták neki, hogy Szent Demeter nem Isten, hanem Isten szolgája és a keresztények segítője, s először vonakodtak kihímezni a szent képmását, de amikor a fejedelem halállal fenyegette őket, megtették, amit parancsolt, s a munkát pontosan Szent Demeter napjára be is fejezték. Az ünnep előestéjén mindketten a hímzésüket nézték, és könnyezve bánkódtak: egyrészt azért, mert ezt az ünnepet fogságban töltik, másrészt azért, mert szeretett szentjük hímzett képmását a pogány barbárnak kell átadniuk. S mindkét szűz imádkozott Szent Demeterhez, hogy bocsásson meg nekik.

Ekkor megjelent Szent Demeter, és magához vette mindkét leányt, miképpen egykor az angyal Habakuk prófétát, átvitte őket Szalonikibe, és a saját templomában helyezte el őket. A templomban éppen egész éjszakás virrasztást tartottak, és a nép igen nagy sokaságban volt jelen. Megtudva ezen keresztény leányok csodás megmenekülését, mindannyian dicsőítették Istent és az Ő nagy szolgáját s hadvezérét, Szent Demetert.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Péter csodás kiszabadulását a börtönből (ApCsel 12), mégpedig:

1. hogyan aludt Péter a börtönben két lánccal megbilincselve;
2. hogyan imádkoztak a hívők Istenhez Péterért;
3. hogyan jelent meg a fényes angyal a börtönben, és felszabadította Pétert a bilincsekből, és kivezette őt a szabadba.

SZENTBESZÉD
Az Istenre felkészített szívről

„Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem!" (Zst 57, 8)

Boldog az, testvéreim, aki így szólhat az ő Urához! Boldog az, akinek a szíve teljesen kész arra, hogy kövesse Isten akaratát. Ebben rejlik ugyanis az emberi szív készsége: hogy örömmel kövesse Isten akaratát, és ne zavarják meg azt a saját gondolatai és vágyai. A bűnbánó Dávid király kezdetben a saját bűnös gondolatait és vágyait követte, és olyan volt, mint a hajó a viharos tengeren. Ám amikor belátta, hogy a vihar el fogja süllyeszteni, nagy bűnbánattal és sírással fordult Istenhez, és életének hajóját teljesen Isten kezébe adta. „Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem!" – kiáltja fel nagy lelki békével, mert tudja, hogy hajóját a legképzettebb kormányos kezébe bízta. Ha tombol is még a vihar, ha rontanak is rá a szelek és a hullámok, ő nem fél, mert meg van győződve arról, hogy hajóját semmi sem zúzhatja szét, és csendben be fog hajózni a békés kikötőbe.

A kész szív a büszkeségtől megtisztított, és Isten hatalmának s bölcsességének fensége előtt megalázkodott szívet jelent. A kész szív minden világi vágytól és ábrándozástól kiüresített szívet jelent, amelyet egyedül az Isten felé való törekvés és az Isten iránti szeretet tölt be. A kész szív minden nyugtalanságtól, gondtól és félelemtől meggyógyított, s Isten kegyelmének jelenléte által elcsendesített és felbátorított szívet jelent. „Éneklek és zsoltárt zengek Neked, ez a dicsőségem.” – így folytatja a Zsoltáros. Ez is mutatja, mennyire kész valójában az ő szíve. Nevezetesen, ő nem büszkélkedik a saját királyi dicsőségével, hanem azt Istennek tulajdonítja. A semmivel tette magát egyenlővé Isten előtt, s minden gyönyörűsége az, hogy magasztalja és dicsőítse Istent. Saját személyes dicsősége csupán alkalmat ad neki arra, hogy dicsőítse az ő legdicsőségesebb Istenét.

Ó, testvéreim, fáradozzunk azon, hogy a mi szívünk is mielőbb kész legyen Isten előtt, – kész legyen meghallani Isten igéjét, kész legyen követni Isten akaratát, kész legyen dicsőíteni az élő Istent.

Ó, Urunk Istenünk, halhatatlan Teremtőnk, segíts nekünk felkészíteni a mi szívünket, hogy a Te életadó kegyelmed edényévé válhasson. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

OKTOBER 27.

1. Szent Nesztor vértanú. Szent Demeter (a Mirtha-árasztó) szenvedésének idején élt Szalonikiben egy Nesztor nevű fiatalember, aki magától Szent Demetertől tanulta meg a Krisztusba vetett hitet. Ebben az időben a Krisztus-gyűlölő Maximianus császár különféle játékokat és mulatságokat rendezett a népnek. A császár kedvence egy Lyaeus nevű vandál volt, aki óriási termettel és erővel rendelkezett. Mint a császár gladiátora, Lyaeus mindennap párbajra hívta ki az embereket, és megölte őket. Lyaeus vérszomja gyönyörködtette a vérszomjas bálványimádó császárt. Lyaeus párbajaihoz a császár egy különleges színházat építtetett, amely olyan volt, mint egy oszlopokon álló szérű (terasz). Lent, e terasz alatt hegyükkel felfelé fordított lándzsák voltak leszúrva. Amikor Lyaeus a birkózásban legyőzött valakit, letaszította a teraszról az egyenesen álló lándzsák erdejébe. Körülötte állt a pogány nép a császárral együtt, és azon mulattak, hogyan vonaglik a lándzsákon egy szerencsétlen emberi lény a kínok között, amíg meg nem hal. Lyaeus ártatlan áldozatai között sok keresztény is volt. Mert ha egy napon senki sem jelentkezett önként a Lyaeus elleni párbajra, akkor a császár parancsára a keresztényeket erőszakkal vonszolták oda, hogy megküzdjenek vele. Látva ezt a szörnyű pogány mulatságot, Szent Nesztor szíve meghasadt a fájdalomtól. Elhatározta, hogy maga áll ki párbajra az óriás Lyaeus ellen. Előbb azonban elment a börtönbe Szent Demeterhez, és áldását kérte erre. Szent Demeter megáldotta őt, keresztet ve-

tett a homlokára és a mellkasára, és ezt jövendölte neki: „Lyaeust le fogod győzni, de Krisztusért szenvedni fogsz.” A fiatal Nesztor tehát kiállt Lyaeus ellen. Jelen volt a császár a nép sokaságával; és mindannyian sajnálták a fiatal Nesztort, hogy meg fog halni, és igyekeztek lebeszélni a Lyaeus elleni küzdelemről. De Nesztor keresztet vetett, és így szólt: „Demeter Istene, segíts meg engem!” És Isten segítségével Nesztor legyőzte Lyaeust, leterítette és a hegyes lándzsákra taszította, ahol a nehéz óriás gyorsan halálát lelte. Ekkor az egész nép azt kiáltotta: „Nagy a Demeter Istene!” A császár pedig megszégyenült a nép előtt, bánkódott kedvence, Lyaeus miatt, és rendkívül megharagudott Nesztorra és Demeterre. Ezért a gonosz császár megparancsolta, hogy Nesztort karddal fejezzék le, Demetert pedig lándzsákkal döfjék át. Így fejezte be fiatal földi életét ez a dicső keresztény hős, Nesztor, a 306. évben, és átköltözött Ura királyságába.

2. Szent Nestor Krónikás (Literator). 17 éves korában lépett be a Kijevi Barlangkolostorba (Kijevo-Pecserszka Lavra), még Szent Teodóz apátsága idején. Megírta az orosz nép első történelmét, amelybe befonta az orosz aszkézis (önmegtagadó hitélet) történetét is. Rendkívüli alázatosság és szelídség jellemezte. Híres irodalmi művében gyakran nevezi magát méltatlannak, bárdolatlannak, tudatlannak és minden bűnnel telinek. De Isten, aki ismeri az emberek szívét, megdicsőítette ezt a csodálatos kedveltjét. Amikor Nestor 1114. október 27-én elhunyt, ereklyéi számos csodát tettek.

3. Szent András, Szmolenszk hercege. Krisztus iránti szeretetből elhagyta a világi dicsőséget és tisztességet, elrejtőzött egy kolostorban, és ott álcázva, ismeretlenül szolgált egyházfiként (sekrestyésként) 30 éven át. 1390-ben békében elhunyt az Úrban. Csodatevő ereklyéire 1540-ben találtak rá.

Szent Nesztor a gonoszságot látta,
Krisztus hitét buzgón hirdette és védte.
Szent Demeternek ifjú tanítványa volt,
Gyönge és fiatal a szörnyű Lyaeusszal szemben.
Magára vette a kereszt szent jelét,
A hatalmas Lyaeust a lándzsákra vetette;
Fentről kapott hozzá erőt és hatalmat,
Mint egykor Dávid Góliát ellen..
„Győzni fogsz, de meg fognak kínozni,
Krisztusodért a lelkedet fogod adni!”
Demeter így jövendölte meg néki,
S amint megmondta, pontosan úgy is lett.
Vidáman indult Nesztor a kínok felé,
A csodás Krisztust dicsőítve szüntelen,

Édes szavakkal, édes énekekkel,
Az Egyházért mondott buzgó imákkal.
Lélekben nagy volt, években oly kicsi,
Ifjúságát Nesztor egy percig sem bánta.
Az ő szent vére az Egyházat erősítette,
Nesztort pedig mindörökre megdicsőítette.

ELMÉLKEDÉS

Szent Demeter szaloniki csodája. Hogy Isten szentjei nagy dicsőségbe és hatalomba öltözve élnek a mennyekben, azt az ortodox keresztény nem valamilyen saját okoskodásból tudja, hanem a szentek valóságos segítségéből és megjelenéseiből. Néha úgy jelennek meg, hogy az ember látja és hallja is őket, néha csak látja vagy hallja őket, néha pedig láthatatlanul és hallhatatlanul hatnak a gondolatainkra, állapotunkra és cselekedeteinkre. Szent Demeter számos csodája közül ez is fel van jegyezve: A szaloniki Szent Demeter-templomban egy Oniszifor nevű fiatalember szolgált egyházfiként (sekrestyésként). Fő feladata az volt, hogy gondoskodjon a gyertyákról és a mécsesekről. Ez a fiatalember elkezdte lopni a gyertyákat, hazavitte, majd újra eladta őket. Megjelent neki Szent Demeter, és így szólt: „Oniszifor testvérem, nem tetszik nekem a tetted, mert ellopod a gyertyákat, és ezzel másoknak, de leginkább önmagadnak okozol kárt; hagyd abba ezt és térj meg!" Oniszifor megijedt és elszégyellte magát, és egy ideig abbahagyta a gyertyák lopását. Később azonban elfeledkezett erről, és újra lopni kezdett. Egy reggel egy tekintélyes ember nagy gyertyákat hozott a szent sírjára, meggyújtotta őket, imádkozott, majd távozott. Oniszifor a gyertyákhoz lépett, és kinyújtotta a kezét, azzal a szándékkal, hogy elvegye őket. Ám abban a pillanatban egy dörgésszerű hang szólalt meg: „Hát te megint ezt teszed?" Oniszifor, mint akibe villám csapott, a földre esett és elveszítette az eszméletét. Amikor az emberek odajöttek, felemelték őt, ő pedig fokozatosan magához tért, és elmesélte mindazt, ami történt vele. És mindannyian megrettentek, és dicsőítették Istent.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Péter apostol csodálatos utazását Isten angyalával (Apcsel 12).

1. hogyan szabaditotta ki az angyal Pétert a börtönből, és vezette őt a városba;
2. hogyan haladtak el láthatatlanul az első és a második őrség mellett;
3. hogyan nyílt ki előttük önmagától a város lezárt kapuja

SZENTBESZÉD
Az Isten háza iránti buzgóságról (buzgalomról)

„Mert a buzgóság emésztett házadért, s ha téged gyaláztak, rám hullt a gyalázat..” (Zsolt 69,10)

A mennyek az Isten háza. Az Isten Egyháza az Isten háza. A hívő emberek teste az Isten háza. Ahol Isten jelen van, ott van az Isten háza; és ahol az Isten háza van, ott szentség van. Az emberek megszentségtelenítik Isten szentségét, a királyi próféta pedig haragra gerjed, és ég a buzgóságtól. Az Isten szentségét ért minden gyalázatot magára vesz, és azok úgy hullanak rá, mint a tűz, amely egyre jobban lángra lobbantja buzgóságát. Az emberek megszentségtelenítik a mennyeket, amikor nem hisznek, és tagadják azt, amit maga Isten nyilatkoztatott ki az embereknek az ő üdvösségükre. Amikor az emberek ellenszegülnek az igazságnak, vagy amikor eretnek módon eltorzítják az igazságot, vagy amikor saját tetszésük szerint, testi értelmükkel ítélkeznek az Úr Krisztusról, vagy amikor kételkednek az angyalokban és a szentekben, az Ítéletben, Krisztus halhatatlan királyságában és a meg nem tért bűnösök örök büntetésében – mindezen és a hasonló esetekben az emberek rablókként támadnak az Isten házára, és megszentségtelenítik az Isten háza szentségét. Ekkor a buzgóság feltámad az igaz ember szívében az Isten elleni harc és az istenkáromlás ellen. Ugyanígy támadnak az emberek az Isten szentségének házára, amikor méltatlanul viszonyulnak az Isten Egyházához, hanyagok az egyházi rendelésekkel szemben, lusták az egyházi parancsolatok teljesítésében, és rosszindulatúak az egyház szolgáival szemben. És ekkor az Isten háza szentsége iránti buzgóság lángra lobban az igaz és ájtatos szívben. Végül az emberi test megalázása, a szenvedélyeknek való átadása, a bűnök szolgálata, a rablás, a gyilkosság, a durvaság, a részegség és más gonosz cselekedetek – mindez támadás az Isten háza szentsége ellen, mindez istenkáromlás és embergyalázás. És a szentség védelmezőjének buzgósága ismét feltámad, és mennyei lángként világít az emberek előtt. Ó, testvéreim, vegyünk példát Krisztusnak az Isten háza szentsége iránti buzgóságáról (Jn 2,17), valamint apostolainknak és ortodox Egyházunk szent atyáinak buzgóságáról! Buzgólkodjunk a mi üdvösségünkért jobban, mint amennyire az ördög buzgólkodik éjjel-nappal a mi vesztünkért!

Ó, Úr Jézus Krisztus, a szentség iránti buzgóság mintaképe, adj nekünk egy szikrát a Te buzgóságodból, hogy buzgólkodásunkban Hozzád hasonlítsunk, és Általad üdvözüljünk! Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

OKTOBER 28.

1. Szent Paraszkeva (Petka) vértanú. Ikónium (Ikonija) városában született, gazdag és Krisztus-szerető szülők gyermekeként. Szülei halála után a szűz Paraszkeva elkezdte szétosztani vagyonát a szegények és a rászorulók között, mindezt az Úr Krisztus nevében. Amikor Diocletianus ideje alatt kitört a keresztényüldözés, Paraszkevát bíróság elé állították e föld hercege (helytartója) elé. Amikor a herceg megkérdezte a nevét, ő azt felelte, hogy kereszténynek hívják. A herceg megdorgálta, amiért nem a rendes nevét mondja. Paraszkeva így felelt neki: „Előbb az örök életbeli nevemet kellett megmondanom neked, és csak azután az ideiglenes földi életbelit." Megbotozása után a herceg börtönbe záratta, ahol megjelent neki Isten angyala, meggyógyította sebeiből és megvigasztalta őt. Imádságával lerombolta a pogány templom összes bálványát. Hosszú és kegyetlen kínzások után karddal fejezték le, és így költözött át az örök életbe.

2. Szent Arzén (Arsenije), Pecs (Peć) érseke. A szerb egyház nagy főpapja és Szent Száva utódja, Arzén a Szerémségből származott. Már fiatalkorában szerzetesnek állt, és őszintén átadta magát a lélek üdvösségéért végzett teljes szívű aszkézisnek. Amikor hallott Szent Száva csodálatos személyiségéről és tevékenységéről, Arzén elment hozzá Zsicsába, ahol Száva szeretettel fogadta és a zsicsai testvériség tagjai közé fogadta. Látva Arzén ritka erényeit, Száva hamarosan a zsicsai monostor apátjává (egumenjévé) nevezte ki. Amikor a magyarok rátámadtak a szerb földekre, Száva délre küldte Arzsént, hogy keressen az érsekség számára egy, a zsicsainál biztonságosabb, védettebb helyet. Arzén Pecs (Peć) városát választotta, és ott monostort, valamint egy templomot épített a szent apostolok tiszteletére, amelyet később az Úr Mennybemenetele templomának neveztek el. Jeruzsálembe való második elindulása előtt Száva Arzsént jelölte ki utódjául az érseki trónon. Amikor Száva a visszaúton elhunyt Tirnovóban (Trnovo), Arzén sürgette Vladiszláv királyt, hogy szállítsa át Száva testét a szerb földre. Bölcsen irányította az egyházat 30 éven át, és 1266. október 28-án hunyt el az Úrban. A pecsi templom oltárfalán ez áll írva: „Urunk, Istenünk, halgass ránk, látogasd meg és áldd meg e templomot… emlékezz meg rólam is, a bűnös Arzénról." Ott temették el a pecsi templomban.

3. Szent Terentius vértanú. Szíriából származott. Krisztus hitéért szenvedett vértanúságot feleségével és hét gyermekével együtt. Sok kínzás után, amelyek során megnyilvánult Isten ereje, mindannyiukat karddal fejezték le.

4. Szent István Szavaita (Sabbaita). Számos gyönyörű kánon szerzője. Szent Szabbász (Megszentelt Szent Száva) monostorában élt aszkétikus életet. Később püspök lett, és 807-ben békében elhunyt az Úrban.

5. Szent Atanáz, Konstantinápoly pátriárkája. A Rómával való unió ellenfele, szemben elődjével, János Bekkosszal (1275–1282). Gyermekkorától kezdve aszkéta és imádságos életet élt. A nép körében rendkívül közkedvelt volt, ám erkölcsi szigora miatt kiváltotta egyes papok elégedetlenségét. Visszavonult a Ganosz-hegyi monostorába, ahol még a korábbinál is szigorúbb aszkézisben élt. Maga az Úr Krisztus jelent meg neki, és gyengéden megdorgálta, amiért a nyájat a farkasokra hagyta. Miután megjövendölte a konstantinápolyi földrengés napját, Andronikosz császár – Atanáz akarata ellenére – ismét visszahelyezte őt a pátriárkai trónra. Ezután újra titokban elvonult, hogy aszkétikus küzdelmeit folytassa. Életének 100. évében hunyt el. Csodatevő és tisztánlátó (látnok) szent volt.

6. Szent Demeter (Dimitrije), Rosztov püspöke. Nagy főpap, prédikátor, író és aszkéta. Kijev közelében született 1651-ben, és imádkozás közben hunyt el 1709-ben. Számos híres és tanulságos műve mellett különösen a szentek életét tartalmazó gyűjtemény, a „Zsityija Szvjatih" (Szentek Élete) fordításával és kiadásával vált ismertté. Három nappal előre megérezte saját halálát, és imádság közben költözött el az Úrhoz. Az orosz egyház és az egész ortodoxia hatalmas világossága. Élete során mennyei látomásokban részesült; buzgón szolgálta az Urat, majd átköltözött a mennyek országába.

A bölcs főpap, szent Arzén érsekünk,
Csodás erejét ma sem rejti el előlünk.
Szelíd imákkal siet az Isten szent színe elé,
S segítséget nyújt Krisztus hű szolgái felé.
Útja nyitva áll a magasságos Istenhez,
Mert méltóvá vált a mennyei királyságra.
Amikor a bősz Sisman, a bolgárok fejedelme,
A pécsi monostort felprédálni akarta,
Serege a kolostor közelében vert tanyát,
De azon a fekete éjszakán nem lelt békét a had.
Fényes tűzoszlop szállt alá az égből hirtelen,
Sisman serege megrémült a fenséges jelenen,
Fejvesztve menekült a katonák hada tova,
A pecsi szentségtől, hol a szent pihen.
Isten a hatalom és dicsőség koronáját adta,
Szent Száva csodás utódjának.
Folytatta dicső elődje nagy és szent művét,
S Szávával együtt hordozza népe büszke hírét.
Kérjük most buzgón a szentséges Arzsént,
Hogy kegyelmes áldása ragyogjon ránk.

ELMÉLKEDÉS

Rosztovi Szent Demeter a régi и igaz atyai vágású szent volt. Nemcsak gyönyörű, tanulságos könyveket írt, hanem példájával is világított nyája előtt. Nagy böjtölő és imádságos életű ember volt. Olyannyira alázatos volt, hogy még a saját szemináriumának kispapjait is kérte, hogy imádkozzanak érte Istenhez. Valahányszor az óra elütötte az időt, felállt imádkozni, és az „Istenszülő Szűz, örvendezz!" imádságot olvasta. Amikor beteg volt – ami gyakran megesett vele –, megkérte a kispapokat, hogy mindegyikük olvassa el érte ötször a „Mi Atyánkat", az Úr Jézus Krisztus öt sebére gondolva. Egyszer megjelent neki Szent Borbála (Varvara), és mosolyogva így szólt hozzá: „Miért imádkozol latin módra?" Vagyis, miért imádkozik olyan röviden Istenhez. E feddés miatt, bár szelíd volt, kétségbeesésbe esett. Ő azonban megnyugtatta, mondván: „Ne félj!" Egy másik alkalommal Szent Oresztész vértanú (nov. 10.) jelent meg neki, éppen akkor, amikor Szent Demeter az ő életrajzát írta, és így szólt hozzá: „Én nagyobb kínokat szenvedtem el Krisztusért, mint amiket te leírtál." Majd megmutatta a bal oldalát, és azt mondta: „Ezt izzó vassal döfték át nekem." Azután megmutatta a bal kezét, és mondta: „Itt megvágtak." Végül megmutatta a lábát a térde felett, és így szólt: „Ezt pedig kaszával vágták szét." Amikor Szent Demeter azon gondolkodott, melyik Oresztészről van szó, és vajon az-e, aki az Ötös vértanúcsoportból (dec. 13.) való, a szent kitalálta a gondolatát, és így szólt hozzá: „Nem az vagyok az Ötös csoportból, hanem az, akinek az életét most írtad meg."

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem Isten félelmetes büntetését Heródes felett (Apcsel 12), mégpedig:

1. hogyan emelkedett fel Heródes gőgösen, és a nép hogyan dicsőítette őt istenként;
2. hogyan sújtotta őt hirtelen Isten angyala, amiért nem adott dicsőséget Istennek;
3. hogyan halt meg (lehelte ki lelkét), miután a férgek megették.

SZENTBESZÉD
Az imádságról, amellyel kérjük Istent, hogy mentse meg lelkünket a portól

„Ragadj ki az iszapból, hogy el ne merüljek." (Zsolt 69,15)

Porba van öltöztetve, testvéreim, a mi lelkünk, és a porból való szekér adatott lelkünk szolgálatára. Nehogy elmerüljön lelkünk a porban! Nehogy fogságba ejtse a por! Nehogy az élő szikra kialudjon a porból való sírban! Igen tágas a földi por mezeje, amely magához vonz bennünket, de még mérhetetlenül tágasabb a szellemi királyság,

amely lelkünket rokonának nevezi. A testi por által valóban rokonai vagyunk a földnek, de lélek szerint rokonai vagyunk az égnek. Ideiglenes kunyhók lakói vagyunk, múlandó sátrak katonái. Uram, ments meg engem a portól! Így imádkozik a bűnbánó király, aki előbb átadta magát a pornak, míg meg nem látta, hogyan rántja a por a pusztulás szakadékába. A por az emberi test a maga ábrándozásaival; por az összes gonosz ember is, akik az igaz ellen harcolnak; és porok a démonok is a maguk rémségeivel. Mindettől a portól mentsen meg minket az Úr! Egyedül Ő képes erre. Mi pedig törekedjünk arra, hogy legelőször is önmagunkban ismerjük fel az ellenséget – azt az ellenséget, amely a többi ellenséget is magához vonzza. A bűnös legnagyobb nyomorúsága abból fakad, hogy öntudatlanul és akaratlanul ő maga a saját ellenségeinek szövetségese önmaga ellen. Az igaz ember azonban jól megerősítette lelkét Istenben és Isten királyságában, és nem fél; nem fél először is önmagától, s azután nem fél a többi ellenségétől sem. Nem fél azért, mert ő nem szövetségese és nem cinkosa lelke ellenségeinek. Ezért nem tehetnek ellene semmit sem az emberek, sem a démonok. Neki Isten a szövetségese, és Isten angyalai a védelmezői – mit tehet ellene az ember, mit a démon, mit tehet bármilyen por?

Ó, Urunk Istenünk, háromszemélyű és egyetlen, aki élő lelket leheltél testünk porába, ments meg minket a Te irgalmad szerint, hogy el ne merüljünk! Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

OKTOBER 29.

1. Szent Anasztázia, a római vértanúszűz. Rómában született nemes szülőktől, és háromévesen árvaságra jutott. Árvaként egy Róma melletti női monostorba fogadták be, ahol az apátnő (egumenia) egy Zsófia (Szofija) nevű, a tökéletesség magas fokán álló szerzetesnő volt. 17 év elteltével Anasztázia híre mindenfelé elterjedt a keresztények körében mint nagy aszkéta, a pogányok között pedig mint ritka szépség vált ismertté mivolta. A pogány polgármester, Probus hallott róla, és katonákat küldött, hogy elhozzák őt. A jó Zsófia apátnő két órán át oktatta és tanácsolta Anasztáziát, hogyan tartsa meg a hitét, miként álljon ellen a hízelgő csalásoknak, és hogyan viselje el a kínokat. Anasztázia így felelt neki: „Kész a szívem szenvedni Krisztusért, kész a lelkem meghalni a legédesebb Jézusért.” Amikor a herceg elé állították, Anasztázia nyilvánosan megvallotta az Úr Krisztusba vetett hitét. Amikor pedig a herceg előbb ígéretekkel, majd fenyegetésekkel igyekezett eltéríteni őt a hittől, a szent vértanú így szólt hozzá: „Kész vagyok az én Uramért meghalni nemcsak egyszer, hanem - ó, bárcsak lehetséges volna – százszor is!” Amikor gúnyból lemeztelenítették, így kiáltott a szolgáknak: „Üssetek engem, vágjatok és tépjetek, borítsátok be sebekkel meztelen testemet,

és vérrel takarjátok el szégyenemet!" Megbotozták, tépték és vagdosták őt. Két alkalommal is nagy szomjúságot érzett, és vizet kért. Egy Cirill (Kiril) nevű keresztény adott neki inni, amiért Krisztus vértanúja megáldotta őt, a pogányok pedig lefejezték. Anasztáziának levágták a melleit és a nyelvét. Isten angyala megjelent neki és támogatta őt. Végül a városon kívül karddal fejezték le. A boldog Zsófia megtalálta a testét, és tisztelettel eltemette. Anasztázia Decius császár uralkodása idején nyerte el a vértanúi koronát.

2. Remete Szent Ábrahám (Avramije) és unokahúga, Mária. Szülei kényszerítésére megházasodott, ám a menyegző napján elhagyta a menyasszonyát, szüleit, otthonát és mindenét, majd a magányba vonult a nagy aszkétikus küzdelemre. 50 éven át élt aszkéta életet. Ezen idő alatt mindössze kétszer hagyta el a celláját. Első alkalommal az illetékes püspök parancsára jött ki, hogy egy pogány falut Krisztus hitére térítsen. Második alkalommal azért jött ki, hogy megmentse tévelygő unokahúgát, Máriát. Békében hunyt el az Úrban a 360. évben, földi életének 70. évében.

3. Eszfigmenoszi Szent Timóteus vértanú. Kiszani (Kisani) traákiai faluból származott. Nős volt, és két leánya született. Feleségét a törökök elrabolták és muzulmán hitre kényszerítették. Hogy kiszabadítsa feleségét a háremből, ő maga is színlelten áttért a török hitre. Miután kimentette a feleségét, egy női monostorba adta őt, ő maga pedig a Szent Hegyre (Athosz) ment, előbb a Lavrába, majd az Eszfigmenosz-monostorba. Krisztusért való vértanúságra vágyott, Eszfigmenosz-i Agathangelosz példáját követve, és Edirnében (Jedrene) fejezték le 1820. október 29-én. Testét a folyóba dobták, ruháját pedig lelkiatyja, Germanosz (Herman) szerzetes vitte át az Eszfigmenosz-monostorba.

Szent Ábrahám a menyasszonyát elhagyta,
S életét a nehéz aszkézisnek adta.
Az üdvösség útján önmagát megváltotta,
S másokat is bölcsen az üdvre oktatta.
A démoni erők rátámadtak a szentre,
De ő Krisztus nevével mindet megtörte.
Különféle szörnyekké vált a gonosz lélek,
Csak hogy ijessze, s zavarja Isten emberét.
De Isten embere nem hagyta magát megijeszteni,
Sem elméjét az ő Istenétől eltéríteni,
Szent gyertyaként állt, s világított a világnak,
Dicsőséget zengve a Szentháromságnak.
Zárva, magányosan, a világnak haszontalannak,
Krisztusért volt Ábrahám önkéntes fogolynak,

Ötven hosszú éven át – ötven éven át!
Könny, böjt és harc – mind Isten Fiáért,
Ötven hosszú éven át – ötven éven át!
A szilárd alapon – Krisztuson épült fel.
Dicsőség Ábrahámnak, Krisztus hős harcosának,
Ki a halandó földön fenségesen ragyogott a világnak!

ELMÉLKEDÉS

„De aki mindvégig kitart, az üdvözül” (Mt 10,22), mondta az Úr. A hit az egyetlen világosság a türelemben és a hosszantűrésben, mert a türelem önmagában elviselhetetlen sötétség. A hit a fényes csillag ebben a sötétségben; a hit enyhíti a szenvedés élét, és szárnyain hordozza a türelem minden terhét. Remete Szent Ábrahám gyönyörű példáját adja nekünk a kitartó türelemnek. A zaklatások, amelyeket az ördög okozott neki különféle kísértésekkel és ijesztgetésekkel, szinte bárkit arra késztettek volna, hogy elhagyja azt a helyet, és máshová költözzön. Ábrahám azonban nem akart elköltözni, nehogy a gonosz démon diadalmaskodjon, hanem kitartott a helyén, és legyőzte az ördögöt. Annak a vidéknek a püspöke elküldte Ábrahámot egy pogány faluba, hogy próbálja meg azt a falut Krisztus hitére téríteni. Hosszú vonakodás után Ábrahám elindult, mondván: „Legyen meg az Isten akarata, a számon kért engedelmesség miatt megyek.” Először egy templomot épített abban a faluban. Azután a parasztok szeme láttára összetörte a bálványokat. Ekkor a falusiak megverték, félholtra gázolták, majd elűzték a falujukból. Ő azonban könnyek között imádkozott Istenhez ezekért az emberekért, hogy az Úr nyissa meg szívük szemét Krisztus igazságának megismerésére. És a pogányok így szüntelenül verték és gyalázták őt három éven keresztül, ő pedig szüntelenül imádkozott értük Istenhez, és nem haragudott meg rájuk, hanem „a hitben úgy tűrt, mint a kemény szikla”. És csak 3 év után nyerte el méltó jutalmát az ő fáradozása, könnye, megbocsátása és hite. Hirtelen felébredt a falusiak lelkiismerete, és mindannyian összegyűlve Ábrahámhoz mentek, meghajoltak előtte, és általa felvették Krisztus hitét.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem a félelmetes büntetést, amellyel Pál apostol sújtotta a varázslót (Apcsel 13), mégpedig:

1. hogyan tartott egy zsidó varázsló Sergius (Srdja) helytartót a maga sötét hatalmában;

2. hogyan tette Pál egyetlen szavával vakká azt a varázslót;

3. hogyan látta meg a helytartó ezt a csodát, hitt Krisztusban, és megkeresztelkedett.

SZENTBESZÉD
Isten nevének dicsőségéről

„Áldott legyen az ő dicsőséges neve mindörökké, és teljék be dicsőségével az egész föld! Ámen! ámen!” (Zsolt 72,19)

A próféta kegyelemmel teli szívéből kegyelmes szavak áradnak. A Királyról és a Király Fiáról beszél a próféta, a legkülönlegesebb Királyról, aki valaha is megjelent a földön. Az ő neve áldott lesz mindörökké, mondta először a próféta; majd mintha keveset mondott volna, most megismétli, és hozzáteszi az ő dicsőségének nevét. Krisztus Egyháza – Krisztus dicsősége. Áldott az Ő szent Egyháza – az Ő fáradozásainak gyümölcse, az Ő megaláztatásának koronája, az Ő keze munkája, az Ő véréből nyíló virág! Áldott az Ő szent és üdvözítő Egyházának puszta neve is! És betelik az Ő Egyházával, vagyis az Ő művével, az Ő dicsőségével az egész föld. A „mindörökké és örökkön-örökké” szavakkal a próféta Krisztus művének, azaz az Ő Egyházának halhatatlanságát jövendöli meg. Ez az időben fog épülni, és az örökkévalóságban fog megmutatkozni. Az idők végezetéig fog épülni, és teljes egészében az örökkévalóságban fog megmutatkozni. Ó, testvéreim, törekedjünk arra, hogy lelkünkkel mi magunk is beépüljünk Krisztus Egyházába, abba az élő és halhatatlan testbe, amelynek életének nincs vége, és amelynek szépsége szavakkal leírhatatlan. Törekedjünk arra, hogy ne taszíttassunk ki, mint alkalmatlan és haszontalan kövek, az örök sötétség szakadékába.

Ó, Úrunk Jézus Krisztus, Király és Király Fia, írj be minket is a halhatatlanok könyvébe, és emlékezz meg rólunk a Te mennyei királyságodban! Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

OKTOBER 30.

1. Szent Zenobiosz (Zinovije) pap-vértanú és nővére, Zenobia (Zinovija). A kilikiai Ége (Egeja) városából származtak. Szüleiktől az igaz hitet és nagy anyagi gazdagságot örököltek. A hit iránti buzgóságtól és nagy szeretettől hajtva szétosztották vagyonukat a szegények között. Mivel irgalmas szívűek voltak, Isten keze is megóvta őket minden emberi vagy démoni gonosz szándéktól. Zenobiosz irgalmas kezeit, amelyek a szegényeknek adakoztak, Isten a csodatevés ajándékával áldotta meg, így Zenobiosz pusztán a keze érintésével meggyógyította a betegeket mindenféle betegségből. Zenobioszt meg is választották Ége püspökévé. Az üldöztetések idején Lissziász bíró elfogatta őt, és így szólt hozzá: „Két dolgot ajánlok neked: életet és halált; életet, ha leborulsz az istenek előtt, és halált, ha nem borulsz le.” A szent Zenobiosz így válaszolt: „Az élet Krisztus nélkül nem élet, hanem halál, a Krisztusért való halál pedig

nem halál, hanem élet." Amikor Zenobioszt kegyetlen kínzásoknak vetették alá, megjelent a bíró előtt a vértanú nővére, és így szólt: „A szenvedésnek ezt a kelyhét én is ki akarom inni, és ezzel a koronával én is meg akarok koronáztatni." A tűzben és a forró szurokban elszenvedett kínzások után mindkettőjüket karddal fejezték le 285 körül. És így költözött át ez a fivér és nővér Krisztus Király halhatatlan birodalmába.

2. Szent Kleofás, Terciusz, Márk, Jusztusz és Artemasz apostolok. A hetven apostol közül valók. Kleofásnak megjelent a feltámadt Úr az Emmauszba vezető úton. Tercius írta le Pál apostol rómaiakhoz írt le-velét (Róm 16,22), és vértanúként fejezte be életét mint Ikónium püspöke, Szoszipatrosz apostol után (lásd nov. 10.). Szent Márk (vagy János, lásd Apcsel 12,12) a jámbor Mária fia volt, akinek otthona az apostolok és az első keresztények menedéke volt a kezdeti időkben, és Barnabás rokona. A szamáriai Apolloniadisz városának püspöke volt. Jusztusz a jegyes József fia volt. Mátyással együtt sorsolással választották Júdás, az áruló helyére, de nem őt választották ki. Püspökként szenvedett vértanúságot az Evangéliumért Elevteropoliszban. Szent Artemasz püspök volt a likaóniai Lisztrában, és békében hunyt el.

3. Szent Milutin király. I. Uros és Ilona (Jelena) királyné fia, Dragutin fivére. Sokat háborúzott, védelmezve hitét és népét. Hadat viselt VIII. Mihály Paleologosz ellen, mert az elfogadta az uniót Rómával, és arra kényszerítette az összes balkáni népet és az athoszi szerzeteseket, hogy ők is ismerjék el a pápát. Háborúzott Sisman bolgár cár és Nogáj tatár kán ellen is, hogy megvédje földjeit. Minden háborúja sikeres volt, mert szüntelenül imádkozott Istenhez, és Istenben bízott. Több mint 40 templomot építtetett. Azokon kívül, amelyek saját országában állnak, mint például Treszkavac, Gracsanica, a nagoricsói Szent György-templom, a szkopjei Szent Istenszülő-templom, Banjszka és mások, saját országán kívül is építtetett templomokat: Szalonikiben, Szófiában, Konstantinápolyban, Jeruzsálemben és a Szent Hegyen (Athosz). 1320. október 29-én hunyt el az Úrban. Teste hamarosan romolhatatlannak és csodatevőnek bizonyult. Mint ilyen, ma is Szófiában nyugszik, a „Szent Király" templomban.

Milutin, Istennek vitéz szentje,
Nagy és nehéz feladatát hűen teljesítette:
Hogy megvédje a hitet a gonosz szakadároktól,
S a népet a sok dühödt erőszakoskodótól.
Ostora volt Paleologosznak és a latinoknak,
Milutin diadalt aratott minden hitetlen felett.
Legnagyobb kincse az ortodox igaz hit vala,
Mint egykor Jusztiniánusznak, gyöngyök koronája!
És mint Jusztiniánusz, sok templomot emelt,
A dicső Krisztusnak a világban dicsőséget szerzett.

Uralkodói dolgait királyhoz méltón intézte,
De elméjét az Úr Krisztustól soha el nem választotta;
Ezért volt a szíve tiszta és jóságos,
A világ örvényében is gondolkodása szent és ájtatos.
Isten, ki a szívet nézi és a szív szerint ítél,
Milutin királynak halhatatlanságot ítélt:
Lelkének halhatatlanságát, testének romolhatatlanságát,
S íme, épségben bírjuk a szent királyt!
Ó, csodás király, ki emberektől nem féltél,
Az élő Úr előtt közbenjárónk legyél,
Hogy a bűn szörnyeitől végleg megszabaduljunk,
S a mennyei királyságban veled együtt örököljünk.

ELMÉLKEDÉS

Az ortodox Egyház nagy fia, Milutin király mentette meg a Balkánt az uniótól. Abban a pillanatban, amikor a bizánci császár lelkiismerete megingott, ez a vitéz és istent hordozó szláv király határozottan fellépett, és Isten segítségével megmentette az ortodoxiát – nemcsak saját országában, hanem az összes balkáni földön. Aki közelebbről megvizsgálja Szent Milutin király életét, megérti, miért adott neki Isten sikert sikerre egész életében és minden dolgában. Amikor Milutin trónra lépett, azonnal fogadalmat tett Istennek, hogy annyi templomot épít, ahány évig uralkodni fog. 42 évig uralkodott, és 42 templomot építtetett. Egyes templomok mellett, mint például Szalonikiben és Konstantinápolyban, kórházakat is építtetett a szegényeknek, ahol a nincstelenek mindent ingyen kaptak. Emellett különösen szerette hatalmas vagyonát a szegények között szétosztani. Ez a hatalmas és gazdag király sokszor éjszakánként koldusruhába öltözött, és két-három szolgájával járta a népet, kérdezősködött az emberek bajairól, és bőségesen segítette a rászorulókat. Hatalmas gazdagsága közepette is teljesen szerényen és patriarchálisan élt, bár a külföldiek előtt nem így mutatkozott. A szerény élethez már apja, Uros király házában hozzászokott. Mesélik, hogy Mihály Paleologosz császár elküldte leányát, Annát egy küldöttséggel Uros király udvarába, felkínálva lányát Milutinnak, csak hogy ezzel megnyerje a szerb királyt a Rómával való uniónak. Uros király azonban, látva a bizánci hercegnő és kísérete esztelen fényűzését, így szólt: „Mi ez, és mire jó ez? Mi nem szoktunk hozzá az ilyen élethez.” És kezével egy szerb hercegnőre mutatott, akinek gyapjúguzsaly volt a kezében: „Íme – mondta –, ilyen ruhában fogadjuk mi a menyeinket!”

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem a születésétől fogva sánta ember csodálatos meggyógyítását (Apcsel 14), mégpedig:

1. hogyan élt Lisztrában egy ember, aki születése óta nem tudott lábra állni;
2. hogyan tekintett Pálra, és hogyan hitt az Evangéliumban;
3. hogyan gyógyította meg őt Pál az Úr Jézus Krisztus nevében, mire az felugrott és járt.

SZENTBESZÉD
Az Isten utáni vágyról – az igaz ember egyetlen vágyáról

„Hiszen kim van az égben, és miben lelném
a földön kedvemet rajtad kívül.” (Zsolt 73,25)

Mind a mennyben, mind a földön egyetlen legfőbb kincse van a felébredt ember lelkének. Ez a kincs maga Isten. Számtalan kincs van a mennyben, de a mennyek Királya a legnagyobb kincs. Számtalan kincs van a földön, de mindezen kincsek Teremtője összehasonlíthatatlan velük. Ezért kérdezi a felébredt ember lelke: mim volna, vagy mire vágynék akár a mennyben, akár a földön Te kívüled? Szüksége van-e folyóra annak, akit a forráshoz vezettek inni? És vágyakozik-e a pásztorvacsora után az, aki a királyi asztalhoz ült le? Isten önmagában elegendő ahhoz, hogy csillapítsa az ember minden éhségét és szomjúságát. Istené a menny és Istené a föld. Minden kincs Gazdája a legnagyobb kincs; minden gyönyörűség Teremtője a legnagyobb gyönyörűség; minden bölcsesség Hordozója a legnagyobb bölcsesség; minden erő és irgalom Forrása a legnagyobb erő és irgalom; minden mennyei és földi szépség Alkotója a legnagyobb szépség. Semmilyen kincs nem juthat az ember eszébe sem ébren, sem álomban, amely ne volna meg Istenben, mégpedig a legfőbb fokon. Ezért, testvéreim, kérjük Istent, hogy mindent megkapjunk; keressük Istent, hogy mindent megtaláljunk; gazdagodjunk Istenben, hogy mindenben gazdagok legyünk.

Ó, Urunk Istenünk, közeledj hozzánk, amikor lelkünk Téged áhít! Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

OKTOBER 31.

1. Szent Sztakhisz, Ampliasz, Urbán, Narcisszosz, Apellész és Arisztobulosz apostolok. A hetven apostol közül valók. Szent Sztakhisz Szent András, az El-

sőnek Elhívott apostol segítőtársa volt. Szent András nevezte ki őt Bizánc püspökévé. Templomot építtetett Argiropoliszban, és hűségesen, buzgón pásztorolta nyáját. 16 évnyi püspöki szolgálat után békében hunyt el az Úrban. Ampliasz és Urbán szintén együtt munkálkodtak Szent Andrással, aki püspökké szentelte őket: Ampliaszt a júdeai Liddában (vagy Dioszpoliszban), Urbánt pedig Makedóniában. Mindketten vértanúként fejezték be életüket az Úr Krisztusért. Narcisszoszt Fülöp apostol nevezte ki Athén püspökévé. A szent Apellész a traákiai Hérakleia püspöke volt. Arisztobulosz, Barnabás apostol fivére, Britanniában hirdette Krisztus hitét, és ott hunyt el békében.

2. Szent Epimahosz vértanú. Egyiptomból (Miszir) származott, ott élt aszkéta életet, és ott is fejezte be földi életét vértanúként. Keresztelő Szent Jánost követve már fiatalemberként a pusztába vonult. Isten iránti nagy szeretete miatt az Isten Lelke elvezette őt minden igazságra, és földi tanító nélkül tanította meg őt arra, hogyan kell az aszkézis útját járni. Ám Epimahosz megtudta, hogy a hitetlenek hogyan kínozzák és gyilkolják a keresztényeket Alexandriában Krisztusért. A hit iránti buzgóságtól lángolva a városba ment, és összetörte a bálványokat. Amikor a pogányok emiatt kínozni kezdték, felkiáltott: „Üssetek engem, köpjetek le, tegyetek töviskoronát a fejemre, adjatok nádszálat a kezembe, itassatok meg epével, feszítsetek keresztre és döfjetek át lándzsával – ezt szenvedte el az én Uram, ezt akarom elszenvedni én is.” A néptömegben, amely a szent Epimahosz kínzását nézte, volt egy asszony, akinek az egyik szeme vak volt. Keservesen sírt a bánattól, látva Isten kedveltjének szívtelen kínzását. Amikor a kínzók a szent Krisztus-vértanú testét szaggatták, a vére kifröccsent, és egy csepp vér az asszony vak szemére hullott. Az asszony azonnal látni kezdett, és a vak szeme ugyanolyan egészséges lett, mint a másik. Ekkor az asszony felkiáltott: „Nagy az az Isten, akiben ez a szenvedő hisz!” Ezután lefejezték szent Epimahoszt, és lelke az örök örömbe költözött át, 250 körül.

3. Híoszi Szent Miklós vértanú. Jámbor fiatalember és Krisztus hitének nagy buzgólkodója. A Híosz-szigeti Kiriakhu (Kiriahu) faluban született, ahol a törökök megkínozták és lefejezték 1754-ben, s ahol átadta igaz lelkét Istennek.

4. Remete Szent Szpiridon és Nikodémus. Szerzetesek és proszforasütők (áldozati kenyérkészítők) a Kijevi Barlangkolostorban. Szpiridon írástudatlan volt, mégis kívülről tudta az egész Zsoltároskönyvet, és már életében is csodákat tett. 1148-ban hunyt el az Úrban.

Isten szentjének, Epimahosznak,
Szívében félelme nem volt,
Sem az emberektől, sem az ördögtől,
S még annál is kevésbé a holt bálványoktól.
Epimahosz a kínoknak örvendezett,

Bírájára gúnnyal és megvetéssel nézett.
Elméje fent járt, míg teste gyötrelemben,
Epimahosz sebekkel ékeskedett.
Úgy akart szenvedni, miként Krisztus Urunk,
Hogy vértanúként álljon Megváltónk előtt,
Amiért vágyott, Isten megadta néki,
S csodás erővel is felruházta őt.
Hogy az emberek betegségeit gyógyítsa,
S a kegyelemmel a szíveket vidítsa.
Krisztus vitéze a szent kereszt jelével,
Drágakő ő a drágakövek között,
Mint a fényes csillag, Epimahosz úgy ragyog –
Ilyen lelkeket csak Krisztus nevelhet.
Epimahosz, te csodás, dicső vértanú,
Az igaz hitnek dicsőséges bajnoka,
Imádságaiddal védj meg minket a gonosztól,
S Isten Egyházát őrizd meg a romlástól.

ELMÉLKEDÉS

„Aki nem veszi föl keresztjét és nem követ engem, nem méltó hozzám." (Mt 10, 38), mondta az Úr. Eszfigmenosz-i Szent Timóteus pap-vértanú (okt. 29.) korábban nős ember volt, és két leánya született. Később, amikor szerzetesként elhatározta, hogy vértanúhalált hal Krisztusért, és már felkészült a szenvedés útjára, kérte az apát (egumen) áldását, hogy betérhessen a falujába, Kiszániba (Kisane), hogy láthassa a leányait és elbúcsúzhasson tőlük. Az apát azonban ezt nem engedte meg neki, attól tartva, hogy a leányaival való találkozás ellágyítja a szívét, és eltéríti őt a hitért való vértanúságtól. De Timóteus faluja pont útba esett a Propontisz (Márvány-tenger) felé, ahová igyekezett. Amikor a falujában járt, találkozott egy szomszédjával, elbeszélgetett vele, és általa üdvözletét küldte a leányainak. Hiába hívta őt a szomszéd, hogy térjen be, lássa meg a leányait és pihenjen meg, Timóteus elbúcsúzott, és sietősen folytatta útját. A leányok megtudták a szomszédtól, hogy ott járt az apjuk, és utána siettek, hogy láthassák őt. És ekkor egy ritka és fenséges jelenet tárult fel. A leányok futnak, hogy utolérjék és megöleljék az apjukat, az apa pedig menekül a saját leányai elől, nehogy vétkezzen az apátja parancsa ellen. A leányok gyorsan futnak, de ő még gyorsabban. A leányok szüleik ölelésére sietnek, Timóteus pedig menekülve előlük a halál ölelésébe siet. A leányok elfáradtak, és kétségbeesetten visszafordultak, az apa pedig elmenekült. Halála előtt Timóteus megkérte Germanosz (Herman) lelkiatyát, hogy térjen be a falujába, és értesítse leányait az ő vértanúhaláláról. Germanosz teljesítette a kérést. A

törökök lefejezték Timóteust, testét pedig a folyóba dobták. Germanosznak csak annyit sikerült tennie, hogy elvitte a vértanú egy ruhadarabját, amellyel megérkezett Kiszániba, megtalálta Timóteus leányait, elmesélte nekik apjuk hősies halálát, és megmutatta nekik a ruháját.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem az apostolok csodálatos vezetését a Szentlélek által (Apcsel 16.

1. hogyan akart Pál és Szilász Míziából Bitiniába menni;

2. hogyan nem engedte meg ezt nekik a Lélek;

3. hogyan jelent meg Pálnak egy éjszakai látomásban egy makedón férfi, és hívta őt, hogy menjen át Makedóniába.

SZENTBESZÉD
Az igaz ember bizonyosságáról, hogy nem fog meghalni

„Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit." (Zsolt 118,17)

Ki mondhatja azt: nem halok meg? Az, akinek az élő Úrba van bizalma. Ki állíthatja magabiztosan: hanem élek? Az, aki maga előtt látja az élő Urat. Énók és Illés nem haltak meg, hanem felvétettek a halhatatlan életbe. Az Úr vette magához őket az Ő irgalmából, bizonyítékul az embereknek a halhatatlan életről. Az Úr Krisztus meghalt és feltámadt az Ő ereje által, bizonyítékul az embereknek a halálból való feltámadásról. Az apostolok és a szentek meghaltak ugyan, de sokan közülük megjelentek a másvilágról az emberek iránti szeretetükből, bizonyítékul az örök életről. Így mindazok, akik felvétettek, és azok is, akik meghaltak, a feltámadt Úr Krisztussal élnek a halhatatlan királyságban. „Nem halok meg, hanem élek" – mondta Dávid király nagy bizonyossággal, habár a földön élt még az Úr feltámadása és az igazak általános feltámadásának kinyilatkoztatása előtt. Még nagyobb bizonyossággal kell mindannyiunknak, kereszténye-knek így szólnunk: nem halok meg, hanem élek, mert a feltámadt Úr a mi hitünk alapja, s mert a mi szemeink láttak és a mi füleink hallottak többet, sokkal többet, mint Dávid király szemei és fülei. Krisztus Keresztje után az ördög olyan lett, mint a füst; az Ő feltámadása után pedig a halál olyan lett, mint a köd, amelyen át az ember a halhatatlanság napfényes mezejére lép ki. Boldog az, testvéreim, aki méltóvá válik arra, hogy éljen, és hirdesse az Úr tetteit!

Ó, élő Úrunk, eleveníts meg és ments meg minket! Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.